

Božena Němcová

NEJZNÁMĚJŠÍ POHÁDKY

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Nejznámější pohádky

Božena Němcová

Znění tohoto textu vychází z děl Národní báchorky a pověsti a Slovenské pohádky a pověsti tak, jak byly vydány SNKLHU v Praze v roce 1956. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Text díla (Božena Němcová: Nejznámější pohádky), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 1. 11. 2019.

OBSAH

ČERT A KÁČA.....	6
ČERTŮV ŠVAGR.....	12
CHYTRÁ HORÁKYNĚ.....	25
NEOHROŽENÝ MIKEŠ.....	31
O HLOUPÉM HONZOVÍ.....	44
O PÁNUBOHU.....	49
O POPELCE.....	60
O PRINCEZNĚ SE ZLATOU HVĚZDOU NA ČELE	75
O SLUNEČNÍKU, MĚSÍČNÍKU A VĚTRNÍKU.....	86
O SMOLÍČKOVÍ	97
O ZLATÉM KOLOVRÁTKU	100
POHÁDKA O KOHOUTKOVÍ A O SLEPIČCE	113
POHÁDKA O PERNÍKOVÉ CHALOUPCE	115
PRINC BAJAJA	119
SEDMERO KRKAVCŮ.....	129

ČERT A KÁČA

V jedné vesnici byla stará děvečka jménem Káča. Měla chaloupku, zahradu a k tomu ještě pár zlatých peněz, ale kdyby byla celá ve zlatě seděla, nebyl by si jí ani ten nejchudší chasník vzal, protože byla jako čert zlá a hubatá. Měla starou matku a leckdy posluhu potřebovala, ale kdyby byl mohl někoho krejcar spasit a ona dukáty platila, nebyl by jí toho nejmenšího udělal, protože se hned pro každé slovo soudila a vadila, až to bylo na deset honů slyšet. K tomu všemu nebyla hezká, a tak zůstávala na ocet, až jí bylo již pomalu čtyřicet let. Jak to z většího dílu ve vesnicích bývá, že je každou neděli odpoledne muzika, bylo to i tu; jak se ozvaly u rychtářů aneb v hospodě dudy, hned byla plná sednice hochů, v síni a po náspi stály děvčata a u oken děti. Ale nejprvnější mezi všemi byla Káča; hoši na děvčata kývali a ty se ubíraly do kola, ale Kačence se toho štěstí, co živa byla, ani jednou nedostalo, ač by dudákovi třeba sama byla zaplatila, než navzdor tomu nevynechala přece ani jednu neděli. Jedenkrát jde také a myslí si po cestě: „Tak stará jsem již, a ještě jsem s hochem netancovala, není-li to k zlosti? Věru dnes bych tancovala třeba s čertem.“

Se zlostí přijde do hospody, sedne ke kamnům a dívá se, který kterou k tanci bere. Najednou vejde do dveří pán v mysliveckém oděvu. Sedne nedaleko Kačenky za stůl a dá si nalít. Děvečka přinese pivo, pán je vezme a nese Kačence připít. Kačenka se chvíli v duchu divila, že má ten pán pro ni takovou čest, chvíli se upejpala, ale konečně se ještě ráda napila. Pán džbánek postaví, vytáhne z kapsy dukát, hodí ho dudákovi a křičí: „Sólo, hoši!“ Hoši se rozstoupí a pán si bere Káču k tanci.

„I kýho šlaka, kdopak asi je?“ ptají se staří a sestrkují hlavy; hoši se ušklebují a děvčata schovávají hlavu jedna za druhou a přihrývají

hubu zástěrou, aby Káča nezahlídla, že se jí smějou. Ale Káča neviděla žádného, ona byla ráda, že tancuje, byť by se jí byl celý svět smál, nebyla by si z toho pranic dělala. Celé odpoledne, celý večer tancoval pán jen s Káčou, kupoval marcipán i sladkou vodku, a když přišel čas jíti domů, vyprovázal ji po vsi.

„Kéž bych mohla s vámi tak do smrti tancovat jako dnes,“ pravila Káča, když se měli rozcházet.

„I to se ti může stát, pojd' se mnou.“

„A kde zůstáváte?“

„Chyt' se mne kolem krku, já ti povím.“

Káča ho chňapla, ale v tom okamžení se proměnil pán v čerta a letěl s ní zrovna k peklu. U vrat se zastavil a tloukl, kamarádi přišli, otevřeli, a když viděli tovaryše, že je celý upachtěn, chtěli mu ulehčit a Káču z něho sundat. Ale ta se držela jako klíště a živou mocí se odtrhnout nedala; chtěj nechtěj musel se čert s Káčou na krku k panu Antikristovi odebrat.

„Koho si to neseš?“ ptal se ho pán.

A tu povídal čert, jak chodil po zemi, že zaslechl Káčin nářek o tanečníka, a myslel ji trochu zastrašit, že se s ní pustil do tance a pak že jí na chvíli také peklo chtěl okázat. „Já nevěděl,“ dokončil, „že se mne nebude chtít spustit.“

„Protože jsi hlupák a naučení moje si nepamatuješ,“ vyjel na něj starý pán. „Dříve, než s kým co začneš, máš jeho smejšlení znát; kdybys byl na to vzpomněl, když tě Káča vyprovázela, nebyl bys ji bral s sebou. Nyní se mi klid' z očí a hled', jak se jí zbavíš.“

Pln mrzutosti štrachal se čert s pannou Kačenkou na zem. Sliboval jí hory doly, jestli se ho spustí, proklínal ji, ale všechno nic platno. Utrmácen, rozzloben přijde se svým břemenem na jednu louku, kde mladý ovčák v hrozitánském kožichu zaobalen ovce pásal. Čert byl proměněn v obyčejného člověka, a tudy ho ovčák nepoznal. „Kohopak to nesete, příteli?“ ptá se důvěrně čerta.

„Ach, milý člověče, ledva dýchám. Považte jen, já šel svou cestou, na nic ani nepomyslel, tu mi skočí ta ženská na krk a nechce se mne živou mocí spustit. Chtěl jsem ji nést až do nejbližší vesnice a tam ji nějak odbýt, ale nejsem v stavu, nohy pode mnou klesají.“

„No počkejte chvíli, já vám od té neodbyty pomohu, ale ne nadlouho, protože musím zase pást; asi na půl cesty ji odnesu.“

„I to budu rád.“

„Slyšíš, ty, chyt' se mne,“ křičel ovčák na Káču.

Sotva to Káča uslyšela, pustila se čerta a chytla se huňatého kožichu. Nyní měl štíhlý ovčák co nést, Káču a hrozný velký kožich, který si byl ráno od nádvorníka vypůjčil. Avšak ho to také dost brzo omrzelo; i myslil, jak by se Káči zbavil. Přijde k rybníku a tu mu napadne, aby ji tam hodil. Ale jak? Kdyby byl mohl kožich i s ní svléknout. Byl mu sice dost volný, a protož se o to pomalounku pokoušel, jestli by to šlo. A hle, vyndá jednu ruku, Káča neví nic, vyndá druhou, Káča neví ještě nic, odundá první petličku z knoflíku, oddělá druhou, třetí a žbluňk – Káča leží v rybníce i s kožichem.

Čert nešel za ovčákem, on seděl na mezi a pásl ovce, dívaje se, brzo-li se ovčák s Káčou navrátí. Nemusel dlouho čekat. Mokřý kožich na rameně, pospíchal ovčák k louce, mysle, že bude cizinec již snad u vesnice a ovce že jsou samotny. Když se spatřili, koukal jeden na druhého. Čert, že jde ovčák bez Káči, a ovčák, že tam pán posud sedí. Když se domluvili, řekl čert k ovčákovi: „Já ti děkuju, tys mi velkou službu prokázal, neboť bych se byl snad musel do soudného dne s Káčou nosit. Nikdy na tebe nezapomenu a jednou se ti bohatě odměním. Abys ale věděl, komu jsi z nouze pomohl, povím ti, že jsem čert.“ To dořekl a zmizel. Ovčák zůstal chvíli jako omámený stát, pak pravil sám k sobě: „Jsou-li všickni tak hloupí jako on, tedy je dobře.“

Nad tou zemí, kde náš ovčák živ byl, panoval mladý kníže. Bohatství měl dost; jsa svobodným pánem nade vším, požíval všeho v plné míře. Den ode dne kochal se v rozkoších, jakýchž jen svět

podati může, a když nastala noc, ozýval se z knížecích síní zpěv rozpustilých hejřivých mladíků. Zem spravovali dva správcové, kteří nebyli o nic lepší než sám pán. Co neprohejřil kníže, nechali si oni dva a ubohý lid nevěděl, kde má již peněz nabrat. Kdo měl krásnou dceru anebo peníze, ten neměl utěšené chvíle, neboť mohl s jistotou rozkaz očekávat, že to kníže vším právem pro sebe požádá, a milost boží tomu, kdo by se vůli jeho protivil! Kdož by mohl takového panovníka milovat? Po celé zemi proklínal lid knížete i správčí země. Jedenkrát, když nevěděl již, co si má vymyslet, povolal kníže hvězdáře a poručil, aby jemu i dvěma jeho správcům planety četl. Hvězdář uposlechl a zkoumal v hvězdách, jaký konec vezme život třech marnotratníků.

„Odpusť, knížecí milosti,“ řekl, jsa hotov se svým zkoumáním, „tvému životu i tvým správcům hrozí takové nebezpečství, že se to vyřknouti obávám.“

„Jen mluv, ať to je cokoliv! Ty ale zde zůstat musíš, a nevyplní-li se tvá slova, přijdeš o hlavu.“

„Já se milerád spravedlivému rozkazu podvoluji. Poslyš tedy: než bude druhá čtvrt měsíce, přijde pro oba správce čert, v tu a tu hodinu, ten a ten den, a v úplňku přijde pak i pro tebe, knížecí milosti, a všechny tři vás zaživa do pekla odnese.“

„Do vězení odved'te toho lživého šejdíře!“ poručil kníže, a služebníci učinili podle rozkazu. V srdci nebylo knížeti, jak se stavěl; slova hvězdářova otrásla jím jako hlas soudný. Po prvé se v něm ozvalo svědomí! Správce odvezli napolo mrtvé domů, žádný z nich do huby nevzal. Sebravše všechno jmění své, sedli do vozů, ujeli na své statky a dali hrady ze všech stran zatarasit, aby pro ně čerti přijít nemohli. Kníže se obrátil na pravou cestu, žil tiše a pokojně a zponenáhla se pouštěl do spravování země, doufaje, že se snad přece krutý osud nevyplní.

O těch věcech neměl chudý ovčák ani zdání; den jak den pásal své stádo a nestaral se pranic, co se ve světě děje. Jednoho dne znená-

dání stojí před ním čert a praví k němu: „Přišel jsem, ovčáčku, bych se ti za tvou službu odměnil. Až bude čtvrt měsíce, mám odnést do pekla bývalé správce země, protože okrádali chudý lid a knížeti zle radili. Ale víš-li co, poněvadž vidím, že se polepší, nechám je tu a přitom se ti hned odměním. Až přijde ten a ten den, vejdi do prvního hradu, kde bude množství lidu. Až se strhne v hradu křik, služebníci vrata otevřou a já pána pryč povedu, tu ke mně přistup a řekni: ‚Odejdi v tu chvíli, sice bude zle!‘ Já tě poslechnu a půjdu. Potom si ale dej od pána dva pytle zlata dát, a nebude-li chtít, řekni jen, že mne zavoláš. Od toho jdi k druhému hradu a též tak udělej a stejný plat požádej. S penězi ale dobře hospodař a užívej jich k dobrému. Až bude měsíc v úplňku, musím odnést samého knížete, než to bych ti neradil, abys ho chtěl vysvobodit, sice bys musel vlastní svou kůži nastavit.“ To dořekl a odešel.

Ovčák si pamatoval každé slovo. Když bylo čtvrt měsíce, vypověděl službu a šel ke hradu, kde jeden z těch dvou správců zůstával. Přišel tam právě včas. Zástupy lidstva stály tu a dívaly se, až čert pána ponese. Tu se strhne v zámku zoufanlivý křik, vrata se otevřou a černý táhne pána ven, zsináleho a napolo mrtvého. Tu vystoupí z lidu ovčák, vezme pána za ruku a čerta odstrčiv volá: „Odejdi, sice bude s tebou zle!“ Tu chvíli čert zmizí a potěšený pán líbá ruku ovčákovu, ptaje se ho, co žádá za odměnu. Když řekl ovčák, že dva pytle zlata, poručil pán, aby se mu ho tolik bez meškání vydalo. Spokojen šel ovčák k druhému hradu a též tak dobře jak u prvního pořídil. Rozumí se samo sebou, že se kníže dost brzo o ovčákovi dověděl; neboť se beztoho pořád poptával, jak to s pány dopadlo. Když to všecko uslyšel, poslal vůz se čtyřmi koňmi pro milého ovčáčka, a když ho přivezli, snažně jej žádal, by se i nad ním smiloval a z drápů pekelných ho vysvobodil.

„Pane můj,“ odpověděl ovčák, „vám to slíbit nemohu; jedná se tu o mne. Vy jste velký hříšník, ale kdybyste se chtěl docela polepšit, spravedlivě, dobrotivě a moudře svůj lid spravovat, jak se na kníže-

te sluší a patří, pokusil bych se o to, i kdybych měl sám za vás jít do horoucího pekla.“

Kníže s opravdovou myslí všechno slíbil a ovčák odešel příslibiv jemu, že se v určitý den vynajde.

Se strachem a hrůzou očekávali všude úplněk měsíce. Jak to zprvu knížeti přáli, tak ho nyní litovali, neboť od té chvíle, co se polepšil, nemohl si žádný hodnějšího knížete přát. Dnové ubíhají, ať je člověk s radostí aneb s žalostí počítá! Než se kníže nadál, byl den za dveřmi, o kterém se vším, co ho těšilo, rozloučiti se musel. Černě přistrojen, celý smrtelný, seděl kníže a očekával buďto ovčáka, anebo čerta. Najednou se otevrou dveře a černý stojí před ním.

„Stroj se, pane kníže, hodina vypršela, já jsem tu pro tebe.“

Ani slova neodpovídaje vstal kníže a krácel za čertem na dvůr, kde nesmírné množství lidstva stálo. Tu se prodírá houfem ovčák, celý upachtěný, a běží zrovna k čertu, volaje zdaleka: „Uteč, uteč, sice bude s tebou zle.“

„Jak se můžeš opovážit mne zdržovat? Nevíš-li, co jsem ti řekl?“ pošeptal čert ovčákovi.

„Blázne, mně tu nejde o krále, ale jde mi o tebe. Káča je živa a ptá se po tobě.“

Jakmile uslyšel čert o Káci, byl hned ten tam a nechal knížete v pokoji. Ovčák se mu v duchu vysmál a byl rád, že tou lstí knížete vysvobodil. Za to ho udělal kníže svým nejprvnějším dvořenínem a co vlastního bratra jej miloval. Avšak se také s dobrou potázal, neboť byl chudý pasák upřímný rádce a správný dvořenín. Ze dvou pytlů zlata nenechal si ani krejcaru; pomohl s ním těm, od kterých je správcové vydřeli.

ČERTŮV ŠVAGR

Petr byl chlapec na ženění, když mu máma umřela. Říkává se, když si chce Pánbůh hodného blázna udělat, že vezme starému muži ženu. To přísloví se dokázalo na Petrovu otci; zbláznil se a vzal si místo růžence mladou ženu. Ta mu život sladila, takže za rok samou dobrotou umřel. Co byla macecha v domě, neměl Petr utěšené chvíle; ale do služby nechtěl, protože si myslel, aby mu tatík přece něco odkázal, když mu až do smrti věrně sloužiti bude.

Ale ubohý chlapec se zmejlil! Macecha si tatíka dobře obcházet znala, a když starý oči zavřel, shledalo se, že nedostal Petr kromě několika hadrů ani co by za nehet vlezlo. I ten podíl po nebožce matce mu macecha upřela. Když se to Petr dověděl, zmocnila se ho zlost a lítost a s chutí byl by macechu zabil. Ale po chvíli si to rozmyslel, vylezl na podnebí, sebral své šaty a složil je do truhly.

Když byl s tím hotov, sepal ruce přes kříž, postavil se před tátovu truhlu a pravil sám k sobě: „Mám si vzít ten svůj podíl, anebo nemám? – Ne, nevezmu ho; když mne ta zlá žena o všecko ošidila, ať si i ty hadry schová. Ale jedno jí přece nenechám.“

Přitom otevřel truhlu a vyndal stříbrný prsten s granátem. „Ten mi dala máma a povídala přitom, abych ho dal svému děvčeti. Ó, má zlatá mamičko, kdybyste mohla vstát, vy byste koukala na ten pořádek.“

Strčil prsten do kapsy a slzami ho polil, potom uchopil truhlu, Snesl ji dolů, tam ji položil na široká ramena, jda zahradou do třetího statku. Selka byla nebožky mámy sestra a ráda ho přijala.

Tu chvíli, když Petr ze statku otcova ušel, vyprovázela macecha dobrého známého. Když přišla a děvečky jí řekly, že byl Petr doma a že si truhlu odnesl, vylítla na podnebí jako drak a všecko všude přehlížela. Našla všecko, i tátovy šaty nechal, jen prsten byl z truhly pryč, po kterém sama dychtila.

Chvilku stála plná zlosti, potom se ale ušklíbla, vše uzavřela, ustrojila se a běžela na zámek k panu vrchnímu. Petr jí byl dávno již sůl v očích, jenže se nemohla ze žádné strany k němu dostat; nyní šla žalovat, že ji okradl. Nedlouho předtím, než se vdala, sloužila u pana vrchního za děvečku, věděla tedy dobře, jak to chodí. Nejdříve šla k paní, několik slovíček s ní promluvila, paní zase promluvila s pánem, a když vešla k panu vrchnímu do kanceláře, poklepal jí na plné rameno, ptaje se: „No, Dorotko, co děláte, jak se máte?“

„Jak náleží dobře, milostpane, jen kdybych se nemusela s tím nezdárným klukem zlobit,“ odpověděla pětidenní vdova a začala panu vrchnímu své stížnosti přednášet.

Pan vrchní ji jak se sluší a patří vyslechl, vzal šňupec, poklepal jí zase na druhé rameno a odpověděl: „Nemějte žádnou starost, Dorotko, však my mu hlavu napravíme, a nedá-li si ji napravit, máme ještě jiné prostředky, aby zkrotnul.“

Dorotka poděkovala a s plnou důvěrou se do vsi vrátila. To bylo odpoledne, a večír přišel biřic pro Petra. Ubohý zůstal, jako by do něho uhodilo, a tetka spráskla rukama nad hlavou, když biřic poroučel, aby s ním tu chvíli na zámek šel, a to dobrovolně, sice že mu položí pouta na nohy.

„Nešťastný chlapče!“ zvolala stará, „cos učinil? Jakou hanbu to na mne uvaluješ?“

„Mlčte, tetko! Jakou hanbu bych na vás uvaloval? Vždyť jsem před žádným ani vody nezkalil.“

„Nadarmo by páni s pouty pro tě neposlali.“

„Kdož ví, co jim napadlo.“

Přitom vtiskl svou tchořovku na hlavu, oblekl šarkový kabát a podal tetce ruku, která tu se sepjatýma rukama stála a plakala.

Petr šel vedle biřice s hlavou sklopenou, a pro živý svět by se byl okolo sebe nepodíval. Stud, zlost, lítost, všecko to se střídalo v duši jeho, a kdyby se byl nestyděl, byl by plakal, až by se byly hory zelenaly. Když ho přivedl biřic na zámek, poručil pan vrchní,

aby jej dali do šatlavy, protože dostal hosty a nemá kdy vyslýchat. To okamžení se rozkaz vyplnil. Sotva se dveře za biřicem zavřely, hodil sebou Petr na slámu a hořce plakal – hořčeji než o pohřbu vlastní matky. Pozdě na noc usnul, ale celou noc ho děsily strašné sny, v nichž nejstrašlivější osobou zlá macecha byla.

Časně ráno byl předvolán k panu vrchnímu a tam se žaloba přednesla.

„V hrdlo lže, milostpane!“ vzkřikl Petr, doslechnuv křivé obžalování macešino. „Prsten je můj, já ho po mámě zdědil, o to druhé věno, co jsem měl dostat, o to o všechno mne připravila. A nyní se opováží říci, že jsem ji okradl! I aby jí jazyk uschl!“

„Takovou notou zná každý zpívat,“ odpověděl hněvivě pan vrchní. „Pověz, kde máš prsten, a nedělej dlouhé caparty, sice ti dám deset vysázet.“

„Milostpane, neradil bych žádnému, aby se mne křivě dotknul. Zdravé údy by jistě neodnesl.“

„Ty se opovažuješ mně vzdorovat? Chopte se ho!“

Biřic a ještě jeden chtěli Petra odvést, ale on je tak nerázně od sebe hodil, že daleko odletěli a bezmála by i pana vrchního byli na zem porazili. Pan vrchní běhal po pokoji a biřicové stáli jako dva hafani. Petr měl pěstě zatáté a brzy bledl, brzy červenal. Najednou dostával zmodralý nos pana vrchního svou přirozenou pivoňkovou barvu a nadutá huba se uškříbla. Poručil, aby Petra odvedli, sám sedl ke stolku a psal. Ráno, když se přišla macecha ptát, jak to dopadlo, povídal pan vrchní, že dal Petrovi – bílý kabát.

Zatím vezli Petra svázaného k městu. Ležel jako bez smyslů, a teprv když ho na místo přivezli a odevzdali, viděl, kde je a co se z něho státi má. Odjakživa měl zášť proti vojenskému stavu, a nyní měl být sám vojákem; tu si může každý pomyslit, s jakou chutí šarkový kabát svlékal a vojenský šat oblékal! – A což se mu teprva vnitřnosti kroutily, když ho pan desátník cvičil. – Často skřípal Petr zuby, tiskl prsty do zbraně a panu desátníkovi by se bylo vedlo jako

tupým roháčům, kdyby si nebyl vzpomněl na uličku, které se bál co smrti.

Jednoho dne dostal na několik hodin dovolenou, a šel ven do pole. Dávno se necítil tak blaženým jako tu chvíli, shodil ze sebe těsný šat, pověsil ho přes rameno a vesele kráčel, jako by šel na posvícení. Na jedné straně šlo šest sekáčů volným krokem po poli jako morová rána a plné klasy skláněly zlaté hlavičky pod ostrými kosami. Druhá strana byla živější. Vprostřed pole stál žebřinový vůz s voly a pacholek, na jehož klobouku se hodná kytka červenala, nakládal na něj mandele, chlapci a děvčata vázali, ta nosila, ona podávala. Z každé tváře se pot jen lil, každá měla ruce krvavé a opuchlé od strniště a vedra slunečního, ale nikdo se na to neohlížel, všickni chvílemi vesele zpívali a po poli dováděli.

„Pomáhej Pánbůh!“ pozdravil Petr, když přišel blíže nich.

„Dejž to Pánbůh, pojd'te nám na pomoc!“ křičely děvčata.

Petr hodil hbitě kabát na zem a pustil se do práce, a přitom si zpíval a děvčata pokoušel. Ty se zprvu divily, ale za malou chvíli s ním zacházely, jako by odjakživa mezi nimi býval. Když byl vůz plný, položily navrch pavuz, jedna vylezla nahoru a pověsila na přední konec věnec z klasů, chrpy, koukole a divokého máku, pacholek práskl do volů, děvčata a chlapci vzali na ramena hrábě, podávala a jiné náradí, Petr svůj kabát, a zpívající brali se všickni za vozem. Doma povídala čeládka hospodyně, jak jim pan voják pomáhal, a selka mu přinesla hnedle hrnek dobré smetany s chlebem. Petr to milerád přijal, potom dal spánembohem a šel, ale ne k městu, nýbrž k lesu. Slunce bylo již dávno zapadlo, a Petr ještě kráčel, až přišel po půlnoci na vršek, odkud viděl vesnici, v které byl zrozen. Byl rád, že si bude moci oddechnout, neboť na celé cestě ani nezastavil a pořád strachem trnul, jako by ho desátník za krk držel. Ve vesnici ještě všecko spalo, jen štěkot psů a pění kohoutů rušilo ticho. U tetčina statku skočil Petr přes plot do zahrady, tiše se kradl přes dvůr až ke dveřím. Černý začal vrčet, ale Petr řekl: „Lež, Černý, lež!“ a pes

se pokojně položil, neboť poznal hlas bývalého pána, který s ním začasť na poli oběd sdílel.

„Tetko, otevřete!“ šeptal tiše Petr a klepal na okénko. „Každý dobrý duch chválí Hospodina,“ zajekala tetka a udělala kříž.

„I nekřížujte se a pojd'te mně raději otevřít; vždyť já to jsem, váš Petr.“

„Jdeš na dovolenou?“ ptala se stará, když závoru oddělala.

Ale Petr jí neodpověděl a vklouzl do sednice. Tetka šla za ním, vzala z pícky troudník, a když rozkřesala, rozžehla louč a posvětila Petrovi do očí, který po sednici přecházel. Viděla, že je celý určený, bez kabátu a bez čepice.

„Chlapče, ty divně vypadáš, copak se to s tebou dělo?“

„Utekl jsem z vojny, protože mne tam trýznili. Věřte, kdybych tam byl déle zůstal, že by mne byli oběsili. Ted' mně dejte jen brzo moje šaty, já se převléknu a půjdu dále. Tuten oděv uklid'te, aby jej žádný u vás nenašel, kdyby mne tu přece hledali, což se však nestane, protože jsem hodil čepici do řeky, aby mysli, že jsem se utopil.“

„Svatý Jene Nepomucký, čeho se na tobě dočkám!“ Tak se tetka křížovala a šla napřed do srubu, kde měl Petr stát truhlu, potom udělala na krbu ohníček a uvařila chlebovou polívku. V malé chvíli přišel Petr přestrojen v selském šatě a při jídle vypravoval stařeně své nehody. Konečně si posadil široký klobouk na hlavu, do kapsy vzal kus chleba, a rozžehnav se s plačící tetkou, která mu ještě na cestu dva krony přidala, zlehouchka jak přišel, zase odcházel. Pohladil Černého po hřbetě, skočil přes plot, ohlídl se truchlivě na statek zemřelých rodičů, v kterém jedovatá macecha spala, a pak se ubíral do světa službu hledat.

Dokud byl v bližších krajích, neptal se po žádné službě, až přišel dále. Tu se zastaví v jedné vesnici a zamíří do velkého statku. Sedlák stál na záspi, čtvrt bochníku chleba v ruce, kus pomazánky, a svačil.

„Pochválen buď Ježíš Kristus, hospodáři!“ pozdravil Petr.

„Až na věky; co bys rád?“ ptal se s plnou hubou sedlák.

„Jestli byste nepotřeboval pacholka. Já přišel z vojny a hledám si službu.“

„Vysloužilý voják? Tak mladý? Tys byl asi dobré kvítí, když s tebou ani na vojně obstát nemohli! Ráno, aby ležel na studni chléb, ve stole karty a za stolem děvče, to mají ti páni nejradši. Já bych musel dělat pacholka, a ty bys dělal hospodáře. Jdi spánembohem.“

Petr začínal sedlákovi špatné domnění vymlouvat, ale ten ho poslal „k čertu“, obrátil se a šel dovnitř. Petrovi tváře jen hořely, jak se styděl, že ho sedlák tak zhaněl, ale co měl říci? V druhé vesnici umínil si, že půjde k správci o službu žádat a že o vojně ani necekne, aby se mu zase tak nevedlo. Přijde k vratům, vezme za kliku, těžké dveře se otevrou a pronikavý hlas zvonku nad nimi ozve se po celém domě. Z kuchyně vyběhne hospodyně, za ní tři kočky. I ptá se Petra, co chce.

„Chtěl jsem se zeptat pana správce, zdali by nepotřeboval pacholka. Táta mi umřel, na mne se málo dostalo, musím jít sloužit.“

„Zeptám se,“ odpověděla hospodyně a šla do pokoje, kde pan správce s dvěma hostmi v karty hrál.

„Venku je selský chasník a ptá se po službě; zdá se být pořádný hoch. Na druhý týden půjde náš pacholek pryč, myslila jsem, kdybyste s ním ráčil promluvit.“

„Teď mi dala pokoj, ať jde k čertu; alifer!“ odpověděl pan správce, vyhodil kartu a hospodyně se hnala ze dveří. Petr zaslechl správcovu odpověď až venku, i dal sbohem a nevrle dveřmi bouchl. „Již vidím, že nedostanu ve vesnici službu, půjdu raději do města,“ pravil sám k sobě a šel k městu. Ale i ve městě se mu lépe nevedlo, neboť ho poslal i ten nejbohatší kupec k čertu, a ještě mu nadal selských hlupáků.

„Kdybych jen věděl, kudy do pekla, šel bych tam rovnou cestou, a možná že bych dostal u čerta lepší službu než u těch nemilosrdných lidí.“ Tak naříkal Petr v lese na trávníku, kamž si byl celý utrmácen lehl. Krony byly ty tam, co nyní počít? I bylo mu toho již

líto, že utekl z vojny. Tu jde kolem pěkně oblečený pán. „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ pozdravil Petr a pozdvihl klobouk, ale pán neodpověděl a šel dále, než zase se obrátil a ptal se Petra, co se mu stalo, že se zdá býti smutný a mrzutý.

„Kdož by se nezlobil,“ odpověděl Petr a zvolnička vstával, „vždyť je na světě čím dál tím hůř. Na třech místech jsem prosil o službu, a všude mě poslali k čertu. Věru bych k němu šel, kdybych věděl, kudy tam.“

„A nebál bys ses ho?“ ptal se pán.

„Nebojím se ani celého pekla,“ odpověděl lhostejně Petr.

„Tedy se na mne podívej, já jsem, koho hledáš,“ řekl pán a proměnil se v čerta. Ale Petr sebou ani nehnul a pokojně si čerta prohlížel. Nato mu černý povídal, aby šel k němu do služby, že nebude mít mnoho co dělat a že se mu dobře povede, bude-li přitom poslušný, že ho za sedm let pustí a štědře obdaruje. Petr podal čertu ruku, ten ho vzal vpolo, zvedl se s ním do povětří, a než se Petr vzpamatoval, byli v pekle. Tam mu dal čert kožené šaty a vedl ho do jedné síně, kde stály tři kotle, pod nimiž hořelo. I řekl čert Petrovi:

„Tvá práce po celých sedm let bude pod ty kotle přikládat. Pod první kotel dáš za den čtyři polena, pod druhý kotel dáš osm, pod třetí dáš dvanáct. Jen se měj na pozoru, aby ti oheň nevyhasl, a nikdy se do kotlů nedívej, sice tě bez platu vyženu. Budeš-li ale poslušen mých slov, nebudeš pykat.“

Kdyby to nebylo v pekle, mohl Petr říci, že se má jako v nebi. Jíst a pít měl do sytosti, a práce málo; když chtěl, procházel se po zahradě, když nechtěl, sedl k černým kamarádům a ti povídali takové kousky, že mohl až smíchem puknout. Pod kotle přikládat nezapomněl a víka odkrytí mu ani nenapadlo. Jedenkrát mu bylo, jako by v kotli něco zabručelo, i běžel k čertům s vyřízenou, ti mu ale odpověděli, že to není jejich starost, a Petr šel zase ke kotli, řka:

„Nu, pro mne, ať se to tam na škvarek spálí, já se tam nepodívám.“

Již se to zdálo být Petrovi hodně dlouho, co ho čert do služby přijal, i ptá se ho jedenkrát, jak dlouho má ještě sloužit?

„Zeitra dojde sedm let, co jsi u mne,“ odpověděl čert.

Petr byl rád, neboť se mu poslední čas přece po světě stejskalo. Druhý den nato vejde čert k němu, právě když přikládal, a pravil: „Dnes, Petře, máš vyslouženo; abys ses nemusel s tolika penězi vláčet, vezmi tuten měšec, kdykoli ho rozevřeš a řekneš: ‚Syp, pytlíčku,‘ vysype ti tolik dukátů, co budeš chtít. Měj se dobře, Petře; myslí jsem, že u nás ještě zůstaneš, neboť na světě beztoho mnoho neužiješ, lidé se tě budou bát, protože jsi se už sedm let nemyl, sedm let vlasy ani nehty nestříhal.“

„Ba na mou věru, na to jsem ani nevzpomněl. Ale toť je pojednou, voda a nužky všecko spraví. U vás přece nezůstanu.“

„Od té černoty si nepomůžeš, leč bych já ti dal dobrou radu. Prozatím zůstaň, jaký jsi, a jdi na svět, až budeš chtít, pomohu ti. Kdyby se tě lidé ptali, kdo jsi, řekni, žeš čertův švagr, a nebudeš lhát.“

„Ale poslechni, pane čerte, když jsem ti vše tak pořádně obstaral, mohl bys mně teď povědět, co v těch kotlích vězí.“

„Podívej se tedy,“ řekl čert a odkryl první víko. Petr viděl svou macechu.

„Máš štěstí, že jsem to dříve nevěděl, sice bych byl místo dvanácti čtyřadvacet polínek přiložil,“ vzkřikl Petr zuřivě. V druhém kotli byl pan vrchní, v třetím pan desátník.

„Vidíš,“ pravil čert a přiložil na oheň, „v těchto kotlích se vaří nemilosrdné srdce.“ Nato se Petr s čerty rozloučil, pán ho vzal na záda a donesl opět do lesíka, v kterém před sedmi lety seděl. Když na zem vstoupil, otrásl se, strčil měšec do kapsy a šel do blízké vesnice. Ale jakmile přišel k první chalupě, začaly děti křičet, jako by je na nože bral, všecko se to rozutíkalo a volalo: „Táto, mámo, čert, čert!“ Lidé vybíhali z chalup, ale každý hned zase hlavu schoval, křížoval se a dveře zavíral. Petr zamířil do hospody; hospodský i jeho žena stáli na záspi, když Petr vcházel do vrat. „Spaste duši, to je čert!“

Tak vzkřikli oba, chtěli utíkat, ale v strachu a spěchu vrazili jeden do druhého a oba na zem padli; než se zase sebrali, stál Petr u nich a smál se: „Pít mi dejte!“ poručil a šel do sednice. Ale hospodský se bál jíti za ním; teprv a když se trochu vzpamatoval a Petr neustále pít žádal, šel na stáj, kde vázal pasák seno, a zavolal ho dolů. Dal mu do ruky džbáněk a řekl: „Jiříčku, dones ten džbáněk piva do sednice, sedí tam ošklivě zarostlý člověk, ty se ho ale nemusíš bát.“

Jiříček vzal džbáněk a šel, ale když otevřel dveře a Petra zhlídl, upustil pivo na zem a dveřmi práskl, až se okna otrásly. „Hloupý klu-ku!“ řekl zlostně hospodář, „jdi hned, kam tě posílám, sice dostaneš výprask a džbáněk ti srazím na mzdě.“ Jiříček byl ubohý sirotek a sloužil hospodskému za stravu a tři zlaté ročně. I natočil třesoucí rukou opět piva, v duchu si vzpomněl na svého patrona a otevřel dveře.

„Pojď jen, hochu!“ volal ho Petr, „já ti nic neudělám, jsem člověk jako ty.“

Těmi slovy uchlácholen dodal si Jiříček srdce a přikročil až k samému Petru, ale do očí se mu nepodíval a nohy se pod ním trásly jako osika. Petr se ho začal vyptávat, odkud je, u koho slouží a jak se má. Zprvu mu vypravoval Jiříček zajímavým hlasem svůj příběh, ale dál a dál se osmělil, zapomněl, že je u čerta, a bez bázně se na něho díval a povídal. Petr ho litoval, že tolik zkusí, a poručil mu, aby sundal čepičku. Jiříček poslechl a Petr mu ji nasypal plničkou dukátů.

„A co počnu s tolika penězi?“ ptal se Jiřík, neznaje jich velkou cenu.

„Dělej s nimi, co chceš,“ odpověděl Petr.

„Já vím, co udělám, Kudrnovic a Bartošovic skotákům dám trochu, oni nemají ani boty ani kamizolu na zimu a často se mnou plakávají, to ostatní donesu panu kantorovi. Když mně matka umřela, povídal, že by si mne nechal a naučil mne psát a číst, kdyby jen neměl sám tolik dětí. Ted' mu dám všechny ty peníze a on mě naučí číst a psát a já u něho zůstanu. Bude to dost, pane čerte?“

„Nebude-li, přidám ti.“

Jiřík skákal po sednici, a vyběhnul ven, všem lidem to ukazoval. Hospodský a hospodyně a ještě mnoho jiných, když to spatřili a od Jiříka slyšeli, jak s ním čert mluvil a že nemá ohnivý jazyk ani rohy, ulakomili se, dodali si smělosti a šli k čertu o peníze prosit. Ale Petr se k tomu neměl. Zůstal v hospodě přes noc. Sotva usnul, popadl ho někdo za ruku, a když prokoukl, poznal čerta, bývalého pána. „Vstaň a jdi do srubu, hospodský chce zabít sirotka skrze ty peníze.“

Petr vyskočil, otevřel dveře a vletěl do srubu, právě když chtěl hospodský do hocha nůž vrazit. Jak se ale ulekl, když viděl Petra před sebou stát.

„Ty hříšníku!“ křičel tento, „připrav se, půjdeš se mnou do pekla, kde se ve žhavém oleji vařit budeš.“

Hospodský omdlel a Petr ho odvlékl do sednice; když přišel k sobě, klekl před Petrem a pro všechno na světě ho prosil, aby mu to odpustil, že se polepší.

Petr ale řekl: „Od té chvíle musíš Jiříka jako vlastního syna chovat; dej ho učit a dobře s ním nakládej. Pakli tak neučiníš, tu chvíli tě do pekla odnesu, neboť znám tvoje myšlenky a v okamžení se octnu u tebe, kdybych byl jakkoliv daleko.“ Hospodský slíbil všechno a také to držel, od té doby byl hodným člověkem a Jiříkovi pravým otcem.

Brzy se dověděl také kníže o Petrovi, že rozdává samé dukáty. I vzkázal mu, aby k němu přišel, ale Petr ho pozval k sobě a ptal se hospodského, co je za člověka.

„I což, náš kníže by nebyl nejhorší, ale má dvě dcery po nebožce první paní, ty rozhazují hrůzu peněz, a chce-li jim vyhovět, musí lid utiskovat, protože je tuze zadlužen. Druhá paní také již umřela, a zanechala dceru Angelinu, to je holka, nic jináče než jako anděl, tak libná, tak hodná, že by člověk pro ni do ohně skočil. Té aby se do smrti dobře vedlo, ale ty dvě kdyby chtěl čert vzít.“ Tak řekl hospodský, ale honem se plácl přes hubu, neboť zapomněl, že u něho stojí.

„Nic si z toho nedělej, vždyť já sám čert nejsem, ale jeho švagr.“ Hospodský si ale myslil, že to je skoro jedno.

Když kníže přijel, lekl se, vida ošklivého Petra, přece s ním ale jednal jako s největším pánem, zval ho k sobě do zámku a konečně ho prosil o nějaké peníze. Petr řekl knížeti, že mu dá peněz, co bude chtít, svolí-li, aby si jednu z jeho dcer vybral. Kníže se zamyslel, konečně ale se zeptal, kterou by chtěl?

„Kteroukoliv,“ odpověděl Petr a slíbil, že se přijde na nevěstu podívat.

Kníže byl chytrý, neřekl dcerám ani slova, že peníze dostal, a když se ptaly, jaká to obluda ten čertův švagr a dal-li mu peníze, odpověděl jim takto: „Chcete-li zem udržet a mne šťastného učinit, musí jedna z vás jeho ženou být, jinak peníze nedostanem. Není sice tak ošklivý, a kdyby si vlasy a nehty ostříhal a trochu se umyl, byl by i hezký. Nedobudem-li peněz, tak mne vojsko opustí a lid se vzbouří.“

Starší dvě kněžny se zakohoutily, ústa ohrnuly a pyšně prohodily:

„Z nás dvou, otče, si žádná takovou obludu nevezme. My jsme knížecí dcery a nezahodíme se, kdyby i celá zem pojit měla.“

„A co počnu?“

„Otče, když v tom tvoje blaho a blaho celé země záleží, já se obětuji, a Bůh mi síly popřeje.“ Tak řekla tichým hlasem s bledou tváří Angelina, nejmladší dcera.

„Mé dobré dítě!“ pravil kníže a s pláčem políbil dceru svou. Sestry se jí vysmály a uštěpačnými slovy srdce její rozrývaly. „Kdyby to byl přece Lucifer, aspoň bys mohla být kněžnou, ale jeho švagrovou, to nestojí za to.“

Angelina raději odešla, by neslyšela bohaprázdnou rozprávku svých sester. Byly to tak prostopášné dívky, že jim nebylo daleko široko rovno. Druhý den ráno přišel Petr do zámku; když ho starší sestry viděly, byly rády, že k sňatku nepřivolaly, ale Angelina náhle omdlela, a když ji přivedli k sobě, byla bílá a studená jako z mramo-

ru. Kníže ji vedl sám k ženichovi, který si lehce pomyslí, proč se nevěsta tak třese a bledne, i řekl přívětivým hlasem: „Mohu věřit, krásná kněžno, že se vám nelíbím, ale nebojte se mne, však já budu hezčí, a milovat vás budu jako oko v hlavě.“

Angelina poslouchala ráda jeho příjemný hlas, ale když se na něho podívat musela, bylo jí, jak by po ní smrt sahala. Petr to dobře pozoroval, a proto se také dlouho nezdržel, dal otci peníze, mnoho-li jich žádal, umluvil s ním, že bude za osm dní svatba, a pak odkvapil. Ze zámku pospíchal do lesíka a volal co hrdla měl na čerta. Ten ho sotva zaslechl, již stál u něho. „Co žádáš, švagře?“ ptal se.

„Abys mne udělal, jakým jsem byl dříve; co bych z toho měl, že jsi mi pomohl ke knížecí nevěstě, kdyby nemohla na mne pohledět?“

„Pojď se mnou, švagříčku, za chvíli budeš jako výlupek.“

Chutě se Petr čerta chopil a ten ho odnesl bůh sám ví do které země a postavil ho u malé studánky. „V té studánce se umej a budeš hezčí, než jsi byl kdykoliv předtím.“ Petr skočil do ní celý, a vylezl krásný jako panna. „Švagříčku, za ty peníze ti tak neděkuji, jako že jsi mne tak hezkého udělal. Teď mne bude mít Línka ráda.“ Samou blažeností padl čertu okolo krku a oba letěli do velkého města, kde si Petr nakoupil krásného šatstva, kočárů, koní, najal sloužících a jako nějaký princ k nevěstě se vrátil.

Bylo to den před svatbou; nevěsta chodila po pokoji jako stín a se strachem pokukovala, jestli ženich nejede. Sestry byly z okna vyloženy, mluvily bezbožné řeči a čekaly, až věno přiveze. Tu jede celá řada vozů, koňů a lidstva, v čele ale překrásný kočár, v němž sedí skvostně přistrojený mladík. Vyskočí z vozu, běží nahoru, a když vejde do pokoje, vezme Angelinu za ruku a prosí za odpuštění, že ji tak dlouho trápil a v té příliš ošklivé postavě se jí ukazoval. „Ale tím radši tě budu mít, moje Angelinko, protože vím, jak jsi předobrá.“

Že se Angelince hezký ženich líbil a že mu nyní políbení neodepřela, to nemusím ani psát, každý to sám uhodne.

Sestry stály u okna jako přimrazené.

Najednou je vzal zezadu někdo vpolo, ony sebou trhly, ohlídly se a viděly mezi sebou čerta. „Jen se nelekejte, nevěsty spanilé, vždyť nejsem žádný poběhlík, jsem já kníže sám. Co jsem řekl, Petře, že budeš mým švagrem! Vidíš, teď mám za jednu dvě.“ Tak řekl kníže pekelný a zmizel s bezbožnými sestrami.

Petr byl hodným, bohatým knížetem a Angelina byla matkou svým poddaným.

CHYTRÁ HORÁKYNĚ

Byli dva bratři. Jeden z nich byl bohatý statkář, neměl žádných dětí a byl tuze lakomý. Druhý, chudý chalupník, měl jedinou dceru a byl příliš dobrý. Když šlo děvčeti na dvanáctý rok, dal ji k bratru za husopasku. Dvě léta sloužila za stravu, po dvou letech zesílila a nastoupila za děvku.

„Služ jen, Manko (Marie), spravedlivě,“ řekl jí strýc, „až vystoupíš, dám ti místo mzdy jalovici. Právě mám čtyřnedělní tele, to dochovám, a tobě to bude jistě milejší než peníze.“

„To víte,“ odpověděla Manka a od té chvíle byla do práce jako oheň a krejcaru strýci neumařila. Ale strýc byl šelma. Manka sloužila tři léta spravedlivě a bez reptání, otec ale churavěl a stárnul, a ona musela domů. Žádala tedy jalovici, z které už byla hodná kráva. Tu obrátil milý strýc kolečka, řka kdesi cosi, že jí tolik nedá, že jí to neslíbil, a chtěl ubohou Manku několika groši odbýti. Ta však nebyla tak hloupá, aby byla peníze přijala, ale doma s pláčem otci všechno povídala, usilujíc, aby šel k panu prokurátorovi žalovat. Otec jsa zlostí popuzen na nesvědomitého bratra, šel bez meškání do města a žalobu přednesl. Pan prokurátor ho vyslechl a poslal pro sedláka. Sedlák ale dobře tušil, jestli to pan prokurátor nějak nespraví, že musí jalovici dát, protože hleděl, jak by ho na svou stranu dostal. Pan prokurátor byl v rozpacích. Bohatého by si nerad byl rozhněval, a chudý měl přece právo na své straně. Rozsoudil tedy chytrým způsobem. Zavolal si každého zvlášť a dal jim hádanky: „Co je nejbystřejšího, co je nejsladšího a co nejbohatšího?“ s tím doložením, kdo to uhodne, že dostane jalovici.

Mrzuti odešli bratři domů, celou cestu rozvažující, co by to asi bylo, ale ani jeden, ani druhý nemohl se pravdy domakat.

„No jak?“ ptala se žena bohatého sedláka, když přišel domů.

„Čert aby ty soudy vzal, teď jsem v bryndě,“ řekl sedlák a hodil tchořovkou o stůl.

„No a proč, co se ti stalo, prohrál jsi?“

„Co prohrál! Neprohrál, ale co nejspíše teprv prohraju. Prokurátor mně dal hádanku: Co je nejbystřejšího, co nejsladšího a co nejbohatšího? Jestli to uhodnu, zachovám jalovici.“

„To jsou věci s hádankou. Já ji sama uhodnu. Což by mohlo býti bystřejšího nad našeho černého špicla, co sladšího nad náš sud medu, co bohatšího nad naši truhlu tolarů?“

„Dobře máš, ženo, tys to uhodla, jalovice je naše.“ Tak se uspokojil milý sedlák a nechal si chutnat, co mu žena přistrojila.

Chalupník přišel domů celý smutný, pověsil klobouk na hřeb a sedl za stůl.

„No, jak jste pořídil, táto?“ ptala se Manka.

„Ba pořídil. Jsou to páni, ti by člověka div nezbláznili.“

„Nu a co, povídejte pak.“

Táta povídal, co mu pan prokurátor uložil.

„Nu a co víc? To já sama uhodnu, jen nebudte smuten, ráno vám to povím.“

Chalupník ale proto přece celičkou noc oka nezamhouřil. Ráno přijde Manka do sednice a povídá: „Až se vás bude prokurátor ptát, řekněte, nejsladší že je spaní, nejbystřejší že je oko a nejbohatší že je zem, z níž všechno pochází. Ale to vám pravím, ať neříkáte, od koho jste se to dověděl.“ Chalupník šel k panu prokurátorovi, žádostiv, zdali ta odpověď bude dobrá.

Nejdříve zavolal prokurátor sedláka a ptal se ho na rozluštění hádanek.

„Inu, já myslím,“ odpověděl sedlák, „že nemůže býti nic bystřejšího nad mého špicla, který všechno vyčmuchá a vyslídí, nic sladšího nad můj sud medu, který již čtyři léta leží, nic bohatšího než moje truhla tolarů.“

„Milý sedláku,“ řekl pan prokurátor a pokrčil rameny, „to se mi nezdá, ale vyslechnu, s jakou bratr přišel.“

„Milostivý pane, já myslím, nejbystřejší že je oko, které mžikem všecko přehlídne, nejsladší že je spaní, neboť ať je člověk jak chce zarmoucen a utrmacen, když spí, neví o ničem a někdy se i ve snu potěší, a nejbohatší že je zem, z níž všecko naše bohatství pochází.“

„Tys uhodl, a dostaneš jalovici. Ale pověz mi, kdo ti to řekl, neboť vím, že se to z tvé hlavy neurodilo.“

Dlouho nechtěl chalupník povědět, ale když pán na něho usiloval, spletl se a vyjel s barvou ven.

„Dobře tedy, když je tvá dcera tak chytrá, ať přijde zejtra ke mně, ale ať to není ani ve dne, ani v noci, ani ustrojená, ani nahá, ani pěšky, ani na voze.“

To byl chalupníkovi zase kámen na srdce.

„Milá Manko!“ řekl, přijda domů, „tys to pěkně spravila, prokurátor nechtěl věřit, že to mám ze své hlavy, já musel povědět, co jsem věděl, a nyní máš k němu přijít, ale nemá to být ani ve dne, ani v noci, nemáš být ani nahá, ani ustrojená a nemáš přijít ani pěšky, ani na voze.“

„Nu, to je toho, jen nechte, však já to vyvedu.“

O dvou hodinách z půlnoci Manka vstala, vzala režný, velmi řídký žok, oblékla ho na sebe, na jednu nohu vzala punčochu, na druhou na boso střevíc, a když bylo ke třetí hodině, mezi dnem a nocí, sedla na kozu a napolo pěšky, napolo po jezdecku do města se dostala. Pan prokurátor se koukal z okna a chytrou horákyni již očekával. Vida, že tak dobře svou úlohu provedla, vešel jí naproti a pravil: „Nyní vidím, že jsi vtipné děvče, chceš-li, vezmu si tě za ženu.“

„Proč ne, chci,“ odpověděla Manka, přeměříc pana prokurátora od hlavy k patě. Ženich si vzal hezkou nevěstu pod pažďí a vedl ji do pokoje. Nato poslal pro tátu, pro krejčíře a dal ušít šaty pro nastávající paní prokurátorovou.

Den před svatbou přikázal ženich nevěstě, aby se nikdy do jeho věcí nepletla, do žádného soudu ani do čeho jiného, sice že se musí tu chvíli k otci navrátit.

„Učiním po tvé vůli,“ odpověděla nevěsta.

Druhý den byla svatba a z Manky se stala velká paní. Než ona se dobře do všeho hodila, ke každému byla vlídná a manžela svého milovala, za to ji také každý měl u veliké vážnosti. Jedenkrátě přišli k panu prokurátorovi dva sedláci, jeden měl hřebce, druhý kobyly. Oba koně ale měli dohromady. Když kobyla dostala hříbě, nastala otázka, komu náleží. Sedlák, co měl hřebce, tvrdil, že vším právem jemu hříbě patří, sedlák, jemuž kobyla patřila, dokazoval, že má k hříběti ještě větší právo. Tak se hádali, až se dostali k panu prokurátorovi. Sedlák, jehož byl hřebec, měl velké bohatství, i dal panu prokurátorovi dobré slovo po straně, a hřebec dostal hříbě.

Zatím ale paní prokurátorová všechno ve vedlejším pokoji přeslechla; i nelíbil se jí nespravedlivý rozsudek pana manžela. Když vyšel chudší sedlák ven, zakývala na něho a pravila mu stranou: „Vy hloupý, pročpak jste se nechal tak opálit? Kdopak to jakživ slyšel, aby měl hřebec hříbě?“

„Inu, já ovšem myslím, že se mi velká křivda stala, ale když to milostpán tak spravil, co mám dělat?“

„Věřím vám, ale poslechněte, co vám řeknu, pod tou výminkou, jestli se žádný nedoví, kdo vám tu radu dal. Zejtra okolo poledne vezměte síť, vylezte na Skarman (vrch blíže Domažlic) a dělejte, jako byste chytal ryby. Můj muž půjde s několika pány v tu dobu okolo. Až vás uhlídají, budou se vás ptát, co tam děláte, vy jim odpovzte: když mohou mít hřebci hříbata, že mohou také na vrchu ryby růst.“

Sedlák se paní poděkoval a slíbil, že se dle rady zachová. Druhý den si vyšel pan prokurátor s několika pány na lov. Tu vidí již zdaleka na Skarmanu sedláka síť roztahovat. Pustili se všickni do smíchu, a přišedše až k samému vrchu, ptali se sedláka, co na vrchu dělá?

„Chytám ryby,“ odpověděl sedlák.

„Ty bláznový!“ křičel pan prokurátor, „kdo to jakživ slyšel, aby na vrchu ryby rostly?“

„Když mohou mít hřebci hřebata, mohou také na vrchu ryby růst,“ odpověděl sedlák.

Pan prokurátor zůstal jako pivoňka; hned si ale zavolal sedláka dolů, vzal ho na stranu a řekl: „To hříbě je tvoje, ale dříve mi povíš, kdo ti tu radu dal.“

Sedlák zapíral, co mohl, ale konečně přece paní prokurátorovou vyzradil.

Navečer přijde pan prokurátor domů, ale paní si ani nevšímá, chodí po pokoji, nemluví ani slova a na žádnou otázku neodpovídá. Paní si hned pomyslela, jaký škvor mu v mozku vrtá, nicméně trpělivě očekávala, k jakému konci se to schýlí.

Po hodné chvíli zůstal pan manžel se zamračenou tváří před ní stát a pravil: „Víš-li pak, co jsem ti před svatbou přikazoval?“

„Vím to, vím.“

„Pročpak jsi tedy sedlákově radila?“

„Protože nespravedlnost snést nemohu. Ubohý sedlák byl ošizen.“

„Atsi byl ošizen, nebo ne, tobě do toho nic nebylo. Nyní se navrať, odkud jsi přišla; abys však neřekla, že jsem i s tebou nespravedlivě naložil, dovolím ti odtud vzít, co tobě nejmilejšího.“

„Děkuji, milý muži, za tvou dobrotu, a když jinak býti nemůže, poslechnu. Dovol, abych ještě naposled s tebou povečeřela, a to tak vesele, jako by se nebylo pranic mezi námi událo.“

Manka běžela hned do kuchyně, dala dobrou večeři přistojit a to nejlepší víno uchystat.

Když byly jídla na stole, sedli oba za stůl, jedli, pili a hovořili jako o hodech. Paní připíjela panu manželu dost a dost, a když viděla, že je trochu zpitý, poručila služebníkovi, aby jí ještě tu nalitou sklenici vína podal.

„Milý muži! Tu sklenici vína vypij na moje zdraví a na rozloučenou. Jak to učiníš, půjdu domů.“

Pan manžel vzal víno a jedním lokem je vypil na zdraví manželčino; ale již ledva jazykem vládnul. Po chvilce mu hlava sklesla a on tvrdě usnul. Paní všecko zamkla, služebníci pána uložili, potom ho vzali i s postelí na ramena a šli za paní. Otec spínal ruce, vida pozdě v noci podivný průvod k chalupě přicházet. Teprv, když mu dcera všecko vysvětlila, byl spokojen.

Slunce stálo hezky vysoko, když se pan prokurátor probudil. Kouká, mne si oči, a nemůže se vzpamatovat, co se to s ním stalo. Tu vejde do dveří jeho paní ve sprosté, ale čisté selské sukni, s černým čepcem na hlavě. „Ty jsi tu ještě?“ ptá se jí.

„Nu, proč bych nebyla? Vždyť jsem doma.“

„A co já tu dělám?“

„Což jsi mně nedovolil, abych si vzala s sebou, co mi je nejmilejšího – tys mi nejmilejší, tedy jsem si vzala tebe.“

Pan prokurátor se dal do smíchu, řka: „Budiž ti odpuštěno! Vidím však patrně, že jsi nade mne chytřejší, protože budeš také od dnešního dne ty soudit, a ne já.“

Paní prokurátorová byla tomu ráda. Od toho dne soudila ona a bylo všude dobře.

NEOHROŽENÝ MIKEŠ

Mikeš byl syn kovářův. Když mu bylo osmnáct let, teprv ho matka odstavila a otec ho začal učit řemeslo. Jak dostal za vyučenou, tu déle doma zůstat nechtěl a řekl otci: „Táto, dejte mi železa, já si udělám na cestu hůl.“

Táta mu dal pětadvacet liber železa na hůl.

„Ale táto,“ řekl Mikeš, „copak bych dělal s takovou třtinou, dejte mi alespoň sedm centů železa.“

„I pro pána krále, vždyť takový sochor ani neunesesh?“

„Uvidíte, jak se budu ohánět,“ odpověděl silný Mikeš, a když si hůl ukoval, dokázal tátovi, že pravdu mluvil.

Táta dal peníze, máma mu upekla výražkových koláčů a Mikeš se s tím vydal na cestu.

Jednoho dne přijde ke mlýnu a vidí, jak mládek okřesaný mlýnský kámen na rameně do mlejnice nese, i myslí si, to je silný chlapík, kdyby chtěl jít se mnou, měl bych radost; i počkal, až mládek opět ven vyšel. Začal ho hned přemlouvát, aby s ním šel do světa; ten, nenechav se dlouho pobízet, vypověděl službu a šel. V lese dohonili vandrovního.

„Kam jdeš?“ ptal se ho Mikeš.

„Do světa na zkušenou.“

„Jakého řemesla?“

„Truhlář.“

„Máš-li pak sílu?“

„To věřím,“ pravil truhlář, a uchopiv jedli, i s kořenem ji vytrhl.

„Tys chlapík,“ řekl Mikeš. „Jakpak se jmenuješ?“

„Bobeš.“

„Nechtěl bys jít s námi, Bobši? Co utratíme, zaplatím já, dokud peníze stačí, až vylítají, postaráme se o jiné!“

„A co jste vy zač?“ ptal se Bobeš.

„Já jsem kovář a jmenuji se Mikeš a tuhle můj kamarád je mlynářský a jmenuje se Kuba, oba jsme silni jako ty, ne-li silnější.“

„Půjdu tedy s vámi,“ řekl Bobeš a podal novým kamarádům ruku.

Chodili světem, dobře jedli, pili a na pány si hráli. Což divu tedy, že přišel Mikeš kapse na dno?

„Hoši!“ řekl jednoho dne, když přicházeli blíže velkého města, „mám už jenom tři rýnské, ale verv to nešť, když prasklo oko, ať praskne zub, půjdem do města a dáme si za ně dobrou večeři ustrojít, snad se potom Pánbůh o nás dále postará.“

Hoši mu přisvědčili a vesele k městu kráčeli. „Pane hospodský, džbán vína každému a dobrou večeři, ale hezky zhurta, máme hlad.“ Tak si poroučeli, přijdouce do hospody, jako by měli plné kapsy peněz. Hospodský snášel, kde co bylo, a hoši pili a jedli, co hrdlo ráciло.

„A co tu máte nového, pane hospodský?“ ptal se Mikeš, který se rád o všem dověděl.

„Dobrého nemnoho, vzácní pánové. Neslyšeli jste nikde o našem králi a jeho nešťastných dcerách?“

„Ani slova! My přicházíme z dalekých krajin.“

„Tedy vám musím o tom povědět. – Náš král měl tři krásné dcery, vždy o rok starší jednu nežli druhou. Když bylo nejstarší osmnáct let, ztratila se ze zámku, a nikdo nevěděl kam. Tu bylo nářku a bědování a rodiče hořem div se neutrápili; ale považte, co se dále stalo. Za rok nato bylo mladší princezně osmnáct let a ten samý den se také ona ztratila, a nikdo ji více nespatriл. Od té chvíle stály strážé na všech koncích zámku a nejmladší princezna se ani z pokoje hnouti nesměla. Však nastojte! Tuty dni, když se i ta osmnáctého roku dočkala, byla večer hostina, a do rána byla třetí princezna ta tam. Král přislíbil, kdo by vypátral, kam se dcery jeho poděly, a živé mu je přivedl, že jednu z nich za ženu dostane a k tomu půl království.“

„Hoši,“ pravil Mikeš, když hospodský dokončil, „neřekl jsem na cestě, že se o nás Pánbůh postará, tu to máte.“

„Jakpak se postaral?“ ptal se Kuba.

„Tobě aby všeko na opálku vyložil; já myslím, dá-li nám král na cestu dost peněz, že půjdem princezny hledat.“

„Totě jen o slovo, ale kam?“ prohodil Bobeš.

„Inu, půjdem, kam nás oči povedou,“ zasmál se Mikeš, „když obejdem celý svět, přece je někde najdem, i kdybychom se pro ně do pekla odvážit měli. Jen jděte, pane hospodský, dejte nás u krále ohlásit a řekněte, že chceme princezny hledat, dá-li nám na cestu dost peněz.“ Tak poručil Mikeš a hospodský s radostí ku králi pospíchal. Za malou chvíli přiběhl sloužící do hospody s poselstvím, aby ti tři vandrovníci do zámku přišli. Sebrali se tedy a šli. Král se jich na všechno vyptal a pak poručil, by se jim dalo peněz, mnoho-li žádat budou. Hoši králi poděkovali a bez meškání na cestu se vydali.

Mnoho neděl už chodili, když přišli jednoho dne do lesa, z něhož nevěděli kudy kam. „To nejde, hoši!“ pravil Mikeš, jakožto hlava silné trojice, „což budeme pořád do kolečka chodit, a konce zpropadeného lesa přece nedojdem. Zde zastrčím hůl a každý z nás půjde na jednu stranu, až se buď na konec lesa, aneb k nějakému stavení dostane. Kdo nejdříve něco najde, ten ať se vrátí zpátky k té holi a na píšťalu, co zde visí, ať zapíská; tak se opět shledáme.“

Hoši s tím byli spokojeni a každý odešel na jednu stranu. Netrvalo to dlouho a Bobeš zapískl.

„Nu, cos našel?“ ptal se Mikeš, když se sešli.

„Jen pojd'te za mnou, našel jsem večeři přichystanou jako pro knížata.“

„Mně se všechno zdá, Kubo, že nás má Bobeš za blázny,“ řekl Mikeš a oba jaksi nedůvěřivě za milým Bobšem kráčeli. Ale Bobeš je neměl za blázny. Když kus cesty ušli, spatřili jeskyni. Všedše do ní viděli na stolku dobrou večeři, tři džbány vína a pro tři ustlané lože. To se hochům líbilo, sedli za stůl, jedli a pili. Když se našupali, zača-

li se po jeskyni ohlížet; ale že se již stmívalo a oni světla neměli, neviděli, zdali ještě nějaké dveře ze sluje vedou aneb ne. Umdljeni jsou, nechali tedy všeho hledání a chtěli si každý na jedno lože ulehnout; tu řekl Mikeš: „Poslechněte, hoši, mně se všechno zdá, že to zde loupežnická díra; přijde-li rota domů a večeri nenajde, bude s námi zle. Já se sice ani třiceti chlapů nebojím, ale opatrnosti nikdy nezbyvá; proto bych myslel, abychom si neulehli jako doma na pec, ale jeden aby se postavil na stráž. Dnes ať hlídá Bobeš.“

„Tys po čertu chytrý, pročpak sám hlídat nechceš?“

„Mlč jen a hlídej, vždyť na mne také dojde!“

Bobeš svolil, a druzí dva šli spát. Ale brzy se mu začaly oči zavírat a těžká hlava na prsa sklesla. Tu mu dal někdo takovou facku, až se mu v očích zajiskřilo, a když vyskočil, spatřil před sebou mužíka, který mu ledva po kolena dosahoval. Černé vousy mu visely až na prsa a na těle měl červený pláštěček. Bobeš se chtěl do mužíka pustit, ale jak se s černým palčivým okem jeho setkal, nemohl ani slova ze sebe vyrazit a studený pot mu úzkostí na čele vystával. Chvilku hleděl mužík na Bobše, potom se obrátil, šel k spícím, houně z nich odhodil a odešel pryč. Ráno, když se kamarádi probudili, začali se s Bobšem hádat, proč je odkryl; ale ten zapíral, řka, že o ničem neví, a nepřiznal se, kdo u něho v noci byl, aby se mu Mikeš vysmát nemohl.

„Jestlipak nám zase někdo snídání přinese?“ prohodil Kuba.

„To je pravda,“ řekl Mikeš, „Kubíčkoví se vždy jen o zaslíbené zemi zdá, kde pečení holubi do huby lítají; ale kdo se nepříčiní, ten nemá, říkával můj táta, proto bych myslel, abychom nezůstali lenivě sedět, ale dále po sluji se podívali.“

Hledali tedy a našli v jednom koutě dveře; které násilím otevřeli. Byla to druhá jeskyně, ale menší. Uprostřed byl krb a na něm stály kotlíky, mísy a jiné kuchyňské nářadí; o potravě nebylo však ani památky.

„Vidíte, hoši,“ dí Mikeš, „povídal jsem vám, že se tady loupežnická sprež zdržuje anebo zdržovala. Snad ji někdo od dobré večere, kterou jsme včera našli, náhle zaplašil. Ať je tomu jak chce, teď jsme my zde páni a hospodáři. Nejdříve půjdeme na lov; jeden musí ale zůstat doma, aby udělal oheň a všechno přichystal. Bobši, tys dnes v noci málo spal, zůstaň tedy zde, a když to všechno připravíš, můžeš si dřímnout.“

„I mně se nechce ani trochu spát, ať tady Kuba zůstane.“

„Snad se nebojíš, Bobši? Kdybych to věděl, do smrti bych se tě odřekl.“

Bobeš se zastyděl, mlčel a zůstal doma. Mikeš a Kuba šli na lov. Když vycházeli ze sluje, spatřil Mikeš před sebou na zemi list popsaného pergamenu. Stálo na něm, že kdo ty slova nad umrlcem přečte, v okamžení ho vzkřísí. Mikeš strčil ten list do kapsy a oba šli dále.

Zatím si přinesl Bobeš vody, umyl všechno nádobí a rozdělal oheň. Tu vidí před sebou mužíka v červeném pláštíku.

„Copak budeš dobrého vařit?“ ptal se mužík Bobše.

„Já sám nevím, až co kamarádi přinesou.“

„Nečekej na ně, koukni do komína, co tam uzeného masa visí; vylez jen nahoru, vezmi si kus plece a uvař ji.“

„Ale jakpak vylezu tak vysoko?“ ptal se Bobeš, který trochu okrál, co mužíka tak přívětivě mluvit slyšel.

„Tuhle máš žebřík, přistav si ho ke komínu a já ho zadržím.“

Bobeš si dal říci, přistavil žebřík a lezl nahoru. Když byl na posledních příčkách a již po mase sahal, tuť mužík náhle žebřík podtrhl, a Bobeš spadl dolů a zabil se.

„Proklatý nedbalec!“ rozkřikl se Mikeš, když vejda do sluje, oheň vyhaslý a Bobše za krbem ležeti viděl. „Tu si pochrapuje a večeri nechá vystydnout. – Bobši, vstávej!“ Ale Bobeš nevstával, ač ním trásli jako řešetem.

„Snad není mrtev?“ prohodil Kuba, když ho již dlouho nadarmo budili.

„Je-li mrtev, brzy mu pomohu,“ řekl Mikeš, a vytáhnuv z kapsy pergamen, dal se do čtení. V polovici začal se Bobeš pamatovat, a než byl Mikeš s listem u konce, stál již na nohou.

„Co se ti stalo?“ ptali se ho kamarádi.

„I přišly na mne mdloby,“ odpověděl Bobeš, který se za to styděl, že se mužíkovi svésti dal. Druzí tomu uvěřili a bez další rozprávky uchystali večeři, najedli se a šli spát.

Když ráno vstali, měli přikrývky daleko odhozené, i nevěděli, co se stalo, a s podivením hleděl jeden na druhého. Bobeš jim to mohl vysvětlit, ale on si myslel: Když já zkusil, zkuste také, a mlčel. Druhý den hlídal Kuba. Když rozdělal oheň a vodu přistavil, spatřil před sebou nepovědomého mužíka v červeném plášťku.

„Kde jsi se tu vzal? Co tu hledáš?“ ptal se Kuba poněkud zaraženě.

„Jdu se podívat, co vaříš dobrého k obědu,“ a upřel dvě černé oči na Kubu.

„Nevím! – Až co kamarádi přinesou.“

„Aj, což budeš na ně čekat; tamhle visí maso, vylez nahoru, vezmi a uvař.“

„To je na mne vysoko!“

„Tu máš žebřík, já ti ho dole zadržím.“

Kuba šel také na lep! Když byl nahoře, mužík náhle podrazil žebřík, Kuba slítl a zabil se.

„Tot' jste jako vrtohlavé ovce,“ řekl Mikeš, když se z lovu vrátil a Kubu mrtvého spatřil. Křísili ho, ale Kuba dříve nevstal, až nad ním Mikeš četl. Boje se posměchu Mikšova, vymluvil se též na mdlobu.

Třetí ráno došlo na Mikše. Když odcházeli, chtěl Kuba, aby mu dal Mikeš pergamen, jímž by mu v čas nebezpečí pomoci mohl.

„Nebojte se, já nejsem tak slabého ducha jako vy,“ odpověděl Mikeš a chutě se práce chápal.

Když rozdělával oheň, přišel opět mužík v červeném plášti, ale Mikeš se ho pranic nelekl, a hned si pomyslně, proč asi kamarádi omdleli.

„Co tu chceš, malý krtku?“ obořil se zostra na pidimužíka.

„I já se jdu jen podívat, co vaříš dobrého k obědu!“

„A co ti do toho?“

„Protože čekáš na kamarády, co ti přinesou, a nevidíš, že v komíně uzené maso visí.“

„Aha, však já ti rozumím, ty malé škvřátko; jestli se v tu chvíli odtud neodklidíš, pověším tě za vousy a nechám tě v komíně udit, abys lidí více nepodváděl.“

Mužíček se ale k tomu neměl a na Mikše se obořil.

„I hleďme krňasa, snad by se nechtěl do mne pustit. Počkej, krtku, uhlídáš, zač toho loket!“

A vyskočiv ze zákrbí, popadl mužíka za vousy, tak nerázně jím o zed' smýkl, že mu celá brada v ruce zůstala. V tom okamžení proměnil se mužík v osklivou babu a Mikšovi zahroziv ze sluje zmizel.

„Pro mne se můžeš proměnit třeba v Antikrista, já se tě přece nebojím,“ řekl Mikeš a strčil vousy do kapsy.

Když přišli kamarádi domů, velmi se divili, že je Mikeš naživu. Ale ten se do nich pustil. „Vy falešníci, vy baby! Proč jste neotevřeli huby? – Máte proto silné hnáty, abyste si je nechali od takového cvrčka rozdrtit? – Věřu, s chutí bych vás zde nechal a sám do světa odešel.“

„To nedělej, bratře, a nezlob se. My za to nemůžeme. Jak se na nás ten zpropadený kluk podíval, nebylo jinak, než jako by nám byl udělal. My ho museli bezděky poslouchat. Ale pročpak jsi ho nezabil?“

„A nač bych ho byl zabil? Já mu dal jen na pamětnou, aby budoucně se mnou žerty netropil. – Znáte je?“ tázal se kamarádů, ukazuje na vousy, které jednou rukou držel a druhou srovnával a hladil. Vtom se před ním zjeví baba a snažně prosí, by vousy ne-

hladil, že jí to nesmírné bolesti působí. Chytrý Mikeš ale umínil si, že toho k svému prospěchu použije. „Něco za něco, nic za nic,“ řekl babě, „pamatuj si to, babice, nechceš-li, abych tě trápil, musíš mi udělat, co budu chtít.“

„Co v mé moci, všechno ti udělám.“

„Předně a nejprve musíš nám při večeři posloužit a potom ti povím, co dále od tebe žádám.“

Hoši zasedli ke stolu a baba jim posluhovala. Když se najedli, řekl Mikeš: „Takové čarodějnice, jako jsi ty, vědí beztoho, co se v celém světě děje. Ty budeš tedy nepochybně vědět, kam se poděly dcery krále, jenž nad sousední zemí panuje.“

„To nevím, zlatý panáčku!“

„Však ty povíš,“ řekl Mikeš a sahal do kapsy pro vousy.

„Ach netrap mne,“ prosila baba, pozorujíc hnutí jeho. „Dcery sousedního krále unesl jeden drak a ukryl je zde pod tou slují.“

„A jak se k nim možná dostat?“

„Pojďte, já vám cestu ukážu,“ řekla baba a kráčela dveřmi ven.

Kuba a Bobeš zůstali pozadu. – Za dveřmi byla ukrutná díra a tou vedla cesta dolů.

„Copak myslíš, ty babo jedu, že umím do děr lézt jako sysel? Zaopatři mi provaz, abych se po něm spustit mohl.“

Baba vlezla do díry a v okamžiku byla zpátky s provazem.

„Pojďte, vy velbloudi,“ křikl nyní Mikeš na hochy, „když se k ničemu jinému nehodíte, tak mi aspoň podržte provaz, bych se po něm dolů svezl.“

Aby se ale lépe přesvědčil, jestli děrou, v které bylo tma jako v pytli, na pevnou půdu přijde, hodil svou hůl napřed, a teprv když ji slyšel dopadnout, pustil se dolů, přikázav prve kamarádům, až zatáhne provazem, aby ho nahoru vytáhli. Potom se chytil provazu a chutě se až na dno sesoukal; ale jak se podivil, když kolem dokola viděl všude světlo a spatřil krásnou zahradu, v níž skvostný zámek stál. I ptal se baby, kdo v tom zámku přebývá?

„Tam jsou ty dvě dcery královské,“ odpověděla baba; „jen škoda, že se k nim dříve nedostaneš, dokud nezabiješ dva lvy a dvě saně, které u vrat hlídají.“

„O to nebude tak zle!“

„Nemysli si to, holečku, že je to lehká práce, dokud je neoslepíš, tak jim ani holí neuškodíš. Zde máš ale svíčku, jdi a dej pozor, ať ti nezhasne, až přijdeš k samým zvířatům, řekni: ‚Hoř, světýlko, hoř, zlé oči umoř!‘ Oni oslepnou a pak je teprv budeš moci svou holí zabít. Potom vyved’ princezny, ale hezky zticha, neboť nedaleko odtud spí drak; kdyby tě uslyšel, bylo by veta po nás.“

Mikeš vzal od baby svíčku a šel. Přijda až k samému zámku, kde dva lvi a dvě ukrutné saně ležely, jimž z očí oheň šlehal, řekl: „Hoř, světýlko, hoř, zlé oči umoř!“ a v okamžení zavřely se oči krvežíznivých hlídačů a on je sedmicentovou holí ubil. Bez překážky šel nyní dovnitř zámku. Všecky pokoje byly skvostné, ale v tom nejskvostnějším seděly na hedvábné lenošce dvě dívky a držely se okolo krku, jako když se růže k růži sklání. Vidouce vcházeť do pokoje člověka tak hezkého, nemyslily jináče, než že to dobrý duch, a padly na kolena.

„I nedělejte takových okolků se mnou,“ řekl tiše Mikeš, „a pojd’te rychle, ale zticha za mnou, ať odtud vyvážnem.“ Ty slova zněly dívkám jako nejsladší hudba, a bez dalšího ptaní kráčely za svým vysvoboditelem. Když přišly k provazu, řekl jim Mikeš: „Teď polezete jedna za druhou nahoru, já zůstanu naposled; nahoře jsou moji kamarádi, nebojte se jich, až k vám přijdu, utečeme všickni k vašim rodičům.“ Tu zaškubnul provazem, první panna se ho chytila a hoši ji vytáhli; tak to šlo i s druhou; ale když se chtěl Mikeš provazu chytit, vezme ho baba za ruku a praví: „Půjdeš-li nahoru, bude to tvá smrt; tvoji kamarádi chtějí tě z výšky pustit, abys hlavu srazil; jestli mně nevěříš, uvaž na provaz hůl a přesvědčíš se hned, že jsem pravdu mluvila.“

Mikeš uposlechnuv rady té, přivázal hůl na provaz, která, když již skoro na kraj došla, najednou s ukrutným bouchnutím dolů na kamení padla. Mikeš viděl, že stará nelhala a že by si byl kosti rozdrtil, kdyby se byl dal od podvodných kamarádů nahoru vytáhnout. Více než ztráta svobody mrzelo ho zpronevěření druhů, kterýmž tolik dobrého udělal a ke všemu tomu ještě dvě tak hezká děvčátka k života rozkoši vysvobodil. „Jestli se k vám ještě jednou dostanu, vy falešníci, odměním se vám mincí, za niž by se ani sám ďábel nepoděkoval.“ Tak křikl a hroze pěstí nahoru zlosti své ulehčoval; pak si ale vzpomněl na babu a zhurta se na ni obořil: „Pověz mi nyní, jak se odtud dostanu?“

„Odtud není vykoupení, jestli také mne vysvobodit nechceš. Já jsem nejmladší sestra dvou dívek, jimž jsi nedávno odtud pomohl.“

„A proč jsi dříve nic neřekla?“

„Protože jsem nesměla. Mne a moje sestry zaklel jeden čaroděj; pro velikou však nenávist udělal ze mne ošklivého mužíka, dokud by se někdo nenašel, kdo by mi vousy vytrhl. Tomu pak že mohu být nápomocna k vysvobození sester; já zde ale musím zůstat v podobě staré baby, dokud by onen člověk draka, co tamhle spí, v moři neutopil. To by se bylo nikdy nevyplnilo, kdybys nyní náhodou zde zůstat nemusel. Smiluj se tedy nade mnou a vysvobod' také mne!“

„Ale jakpak mohu takového draka v moři utopit?“

„Já ti povím; jdi do zámku, tam najdeš blíže dveří sud masa, ten si pověš na ramena, vezmi hůl a svíčku do ruky, pak se schovej a čekej. Až drak vyleze, přitoch se k němu a skoč mu na hřbet; on se s tebou vznese do povětří a bude řvát, ty mu dej ze sudu kus masa, aby se utišil, a to dělej tak dlouho, až uhlídáš zdáli moře. Když budete již nad ním, řekni, že ti upadlo žrádlo dolů, vytáhni svíčku a říkej známá slova; drak slítne dolů, ty ho udeř do hlavy, aby omráčen v moři se utopil. Jak zahyne, nabudu já zas předešlé podoby a všechny poklady, co zde v zámku schovány jsou, budou moje, neboť čaroděj již žádné moci ke mně mítí nebude. Abys mne

poznal, až se vrátíš, vezmi tento prsten, přelom ho ve dvě půlky, jednu nech u sebe a druhou dej mně. Jen kdo mi onu půlku přinese, tomu budu věřit. – Nyní jdi a dělej, jak jsem ti řekla.“

Mikeš vzal půl prstenu, rozžehnav se s babičkou, šel do zámku pro sud, který si na záda přivázal. Do jedné ruky vzal hůl, do druhé svíčku a tak očekával za sloupem příchod draka. – Netrvalo to dlouho a drak se připlazil s ukrutným chřestem a řvaním, a jak se přibližoval k sloupu, vyskočil Mikeš a sedl mu na hřbet. Tu se počal vzpouzet, a když se jezdec shodit nedal, vznesl se s ním do povětří. Mikeš mu dal kus masa a tak ho neustále krmil, až byl sud již skoro prázdný. Vtom spatřil Mikeš pod sebou moře a prázdný sud do něho pustil. Odřikáváje slova: „Hoř, světýlko, hoř, zlé oči umoř!“ pobízel draka, aby se dolů spustil, že mu žrádlo tam spadlo. Hltavý, čarovným světlem oslepený drak letěl do vody a Mikeš ho těžkou holí tak nerázně do hlavy udeřil, až omráčen utonul. V tu chvíli stála tu loďka, Mikeš do ní skočil a ku břehu připlul. Jak vstoupil na zem, zmizela loďka a on krácel tou cestou, kudy s ním drak letěl. Šel městem, lesem, přes pole a hory, ale sluj a zámek více nenašel.

Nechme ho chodit a podívejme se, jak Kuba a Bobeš s princeznama nakládali. Když vytáhli první, hned se jí na všecko vyptávali, a co zatím druhou vytahovali, umluvili se, jak Mikše zabijou a princeznám že smrti zahrozí, jestli neřeknou rodičům, že oni jsou jejich vysvoboditeli. Jak řekli, tak udělali; že to ale Mikeš tak chytře vyvedl, to nevěděli a za mrtvého jej drželi. Princezny by byly desetkrát radši Mikše viděly než nehezké, hrubé jeho tovaryše, ale když jim smrtí hrozili, jestli jen ceknou, mlčely jako pěny. Drahé kameny, jimiž princezny ozdobeny byly, na cestě prodali a beze vši nehody až k jich rodičům se dostali; co neutratili, to si nechali. Král měl nevýslovnou radost, když dcery spatřil, a hned jejich vysvoboditele za své syny prohlásil. Když se ptal na Mikše, řekli, že se na cestě od nich odloučil a že snad třetí princeznu, o které žádný nevěděl, hle-

dati šel. Král chtěl, aby se svatba brzy slavila, ale dcery nepřivolily dříve, až za rok a za den, a na jich vůli se to také ustanovilo.

Co rok míjel, ušel Mikeš hezký kus světa. Jednoho dne přijde do krajiny, která se mu povědoma býti zdála. Utrmácen vstoupil do hospody, a když se najedl a napil, ptal se dle obyčeje, co je nového.

„To je tu nového,“ odpověděl hospodský, „že v našem zámku již nestraší.“

„A kde je ten zámek, co v něm strašilo?“

„Asi půl hodiny odtud. Co v něm strašilo, to nevíme, ale po dlouhá léta nesměl žádný do něho vejít, sice to byla jeho smrt, a protože se každý zdaleka již vyhýbal, takže po čase kolem zámku všecko zpustlo. Před nedlouhou dobou vznesla se zpráva, že tam bydlí krásná paní, ku které každý přistoupit může; jak se to stalo, žádný neví. Od té chvíle schází se tam každý den lidu dosti, ale paní je vždy smutná a těžkomyslná a nikam nejde; kolik ženichů tam již bylo, ona je všecky odbyla.“

„Že mne neodbude,“ řekl Mikeš, který si hned pomyslel, kdo ta paní je, a vzav půl prstenu, jež od babičky dostal, hodil ho do koflíku, dolil vínem a hospodskému ho podal řka: „Dones to víno do zámku krásné paní a řekni, aby je vypila na zdraví svého vysvoboditele; když to všecko vyřídíš, dostaneš zpropitné.“

Hospodský nemeškal, vzal koflík a šel do zámku; než hodina minula, stál nádherný vůz před hospodou a z něho vyskočila velmi sličná paní. Byla to ona stará babička a sestra obou vysvobozených dívek; na dně koflíku, který jí hospodský přinesl, našla půl prstenu a plna radosti pospíšila, by se dověděla o svém miláčkovi, na něhož tak dlouho již čekala. Ale jak se zaradovala, když vejdouc do hospody jeho samého poznala. Mikšovi se radostí hlava kolem točila; když ho krásná panna laskavě pozdravila, žehnal v duchu zlomyslnost svých spolucestovníků a samou veselostí byl by málem hospodskému okolo krku padl.

Druhý den byly veselé hody a třetí den svatba, ku které také hospodský pozván byl; po svatbě jel Mikeš s drahou svou manželkou k jejím rodičům, neboť byli oba starostí sklíčení, co se s dívkami stalo. A měli čas! Když přijeli do hlavního města, kde otec panoval, slyšeli po ulicích radostné jásání, hudba hrála a celý zámek byl květinami ozdoben a červeným sukem potažen. Ptali se lidu, co to znamená, a ti jim pověděli, že bude sňatek obou dcer královských s dvěma tovaryši, kteří je vysvobodili. I pospíšili novomanželé do zámku, by nemilému sňatku překazili. Jak rodičové a bledé nevěsty radostí, tak ženichové leknutím div neomdleli, když za služebníkem, který je králi opovídal, Mikeš s nejmladší princeznou do dveří vstoupil.

„To je můj vysvoboditel a manžel,“ pravila princezna, když se z náručí rodičů a sester vyvinula.

„On je i náš vysvoboditel, nikoliv tito podvodníci,“ křičely nyní druhé dvě princezny, přítomností Mikšovou smělosti si dodavše. Všickni se ohlídli, ale ženichové byli ti tam. V prvním okamžení nepochybovali, jak by to s nimi dopadnouti mohlo; protož sedli na rychlé koně a upláchli. Žádný jim nebránil, žádný je nehonil ani nelitoval. Prozatím se slavily jen hody, ale za nějaký čas také sňatky obou princezen, které ženichy sobě rovné našly.

Potom si jel Mikeš pro své rodiče a vrátil se s nimi a s manželkou do svého zámku, kde spokojeně žil byl. Prvního syna musela kojná tak dlouho kojit, dokud nepozdvihl sedmicentovou hůl, která v královské zbrojnici na památku chována byla.

O HLOUPÉM HONZOVI

Byl jeden táta a měl Honzu. Jednou řekl k němu: „Honzo, ty rosteš jako dříví v lese, jsi hrozný klacek, a posud jsi ani v kostele nebyl. Půjdeš dnes do kostela. Ale to ti povídám, ať mi tam ani hubou neklapneš.“

Honza hodil hlavou, ustrojil se a šel do kostela. Za chvíli, když vešel do kostela, vstoupil kněz na kazatelnu a začal kázat. Honza koukal s otevřenou hubou, ale po chvíli se zamračil, podepřel boky a bručel: „Nu, rád bych věděl, proč ten košiláč jen na mne zevluje a se mnou se vadí, vždyť jsem mu nic neudělal, ale bude-li to dlouho trvat, popadnem se do křížku.“

„I mlčte, hloupý, a poslouvejte,“ okřikovali ho lidé.

„Ba to nebudu poslouchat, ani slova nechci již vědět.“ I vtlačil si klobouk na hlavu, oba palce strčil do uší a obrátil se ku knězi zády. To když udělal, vystrčili ho lidé ven z kostela.

„Ty už jdeš?“ ptal se táta.

„Jsem rád, že jsem doma, co mi to namáhání stálo. Vylezl vám tam košilatý do díže a začal se naparovat a se mnou vadit až hrůza. Jen trochu jsem hubou klapl a lidé mne okřikovali, a když jsem si uši zacpal, vystrčili mne ven. Více tam nepůjdu.“

„Ty jsi hloupý Honza. Večer půjdeš k muzice.“

Dobrá; večer dal táta Honzovi zlatník s doložením, aby si koupil za něj piva a dával děvčatům hodně připíjet, by s ním rády tancovaly.

Honza šel; na prahu hospody stál šenkýř. „Za zlatník piva!“ poroučel Honza, sotva k němu došel.

„Snad jen pintu,“ opravoval hospodský.

„Už jsem řekl a dost!“ Honza na to.

„Nu dobrá, jděte dál!“

V hospodě byl jen houdek a několik párů se točilo v kolečku. Honza vyvalil oči, otevřel hubu a troubil. Najednou zavřísknou ze síně dudy a dudák vstoupí do sednice, provázen chasou. To jak Honza viděl, vyrazil ze sednice, až na prahu hospodského povalil, který nesl pro něho ve vědru za ten zlatník piva.

„Táto,“ křičel přijda domů, „víckrát mne neposílejte k muzice, co jsem se tam polekal.“

„Nu ty pitomče, co zas?“ ptal se tatík.

„Ba co; když jsem tam přišel, skřípal jeden na prkénko a několik bláznů se točilo po sednici, až se jim hlava div nezatočila. Najednou to kvíkne, blázni všickni strachem vykřikli a hrnuli se ke dveřím; a do nich vstoupil chlap a mačkal pod paží čerta. Já se lekl a utíkal pryč.“

„Už vidím, s tebou není ve vesnici pořázená, musíš mezi pány. Já vím jednoho, který potřebuje sloužícího do pokoje, k tomu tě dovedu.“

Honza byl spokojen a šel s tátou, aby své štěstí mezi pány zkusil. Přišli k pěknému zámku a tam řekl táta, aby šel Honza o službu prosit. U vrat stál vrátný a ptal se Honzy, jak se jmenuje.

„É, co bych povídal, jak se jmenuju, vždyť to není pán,“ pomyslí si v duchu Honza. „Předevčírem se jmenuju,“ odpověděl vrátnému a šel nahoru k pánovi.

„Jak se jmenuješ,“ ptal se ho pán, když ho byl již do služby přijal.

„Honza.“

„To není hezké, ‚Honza‘, budeme ti říkat ‚Johanes‘!“

„I pro mne si říkejte, jak chcete, ale Honzo mne volejte, sice vás nebudu slyšet.“

Pán se smál, vykázal mu práci na celý den a Honza odešel. Přišel do kuchyně a kuchařka se hned ptala, jak se jmenuje.

Honzu to ptaní trochu mrzelo, povídal tedy: „Co vy ráda, dobré víno.“ Když přišel nahoru do pokojů, potkala ho paní. „Ach, náš nový lokaj; jak mu říkají?“

„Říkají mně Johanes, a jmenuju se Kočka,“ odpověděl Honza, celý vzteklý, že musí pořád povídat, jak se jmenuje.

„Ten chlap je blázen,“ pomyslila si paní a šla dál.

Přišla slečna a poručila: „Chci polívku!“

„Já jsem polívka,“ řekl Honza, kterému se děvče zalíbilo.

„To máš divné jméno,“ řekla slečna, „ale já se neptám na ně, a chci, abys mi přinesl z kuchyně polívku.“

„Na mou věru, tu holku bych si hned vzal, kdyby mne chtěla,“ myslil si Honza, když odnášel polívku, a myslil na ni celičký den. Večer, když bylo po vši práci a všickni ulehli, šoural se pomalu skrze několik pokojů do toho, kde slečna spala.

„Mama, mama, polívka!“ křičela slečna na matku, když ucítila kroky a poznala sloužícího.

„Snad bys nejedla ještě v noci polívku?“ ozvala se matka z vedlejšího pokoje.

„Honem, mama, ten nový sloužící je zde.“

„Vstávej honem, můj milý, kočka je u dcery,“ budila paní pána.

„Proč mne budíš, ať ji zažene.“

„Jak ho zažene, vždyť to není opravdová kočka, snad mi rozumíš, ten nový sloužící.“

„Ten se jmenuje Johanes, a ne kočka.“

„Jen vstaň, ať se jmenuje jakkoliv, ten to je.“

Pán vyskočil, vzal bič ze zdi a běžel k slečně do pokoje, ale tam již nikdo nebyl a jen slečna mu povídala, že přišel k její posteli, a když křičela, že utekl.

I pustil se pán za ním; ale pod schody upadl přes kuchařku. „Ona nestydatá, co tu leží? Kdo ji porazil?“

„Dobré víno, milostpane.“

„A ona mi to ještě povídá? Až se vrátím, srovnáme se, ty nestydo!“

I běžel zase za milým Honzou, ale nikde ho nebylo. Ptal se vrátného, neviděl-li sloužícího?

„Předevčírem?“ ptal se vrátný, který jeho pravé jméno neznal, jako nebohá kuchařka.

„On je osel, předevčírem tu ani ještě nebyl,“ rozzlobil se pán. Teprv po dlouhém hádání přišel všemu na stopu a ke vši zlosti se musel smát, že je měl Honza za blázny.

Zatím přišel Honza domů celý říčný.

„No, ty jdeš již ze služby?“ ptal se táta.

„Ještě bych nebyl přišel, ale bál jsem se bití. Mají tam dceru, a ta je proklatě hezká; mně se líbila, já k ní večer zašel a chtěl jsem jí dát hubičku. Ale ona začala křičet, jako by ji na vidličky bral, a svolala celý zámek. Musel jsem utíkat, nechtěl-li jsem dostat výprask.“

„No ty jsi boží dřevo, již nevím, co s tebou,“ rozzlobil se táta.

„Já vím, táto, co udělám,“ řekl na to Honza; „v zámku jsem slyšel o jednom králi, který prý svolal mnoho učených, by se s nimi hádal. Ať prý mluví co mluví, on pořád říká ‚To je pravda‘, a komu by řekl: ‚Ty lžeš‘, ten prý vyhraje a tomu dá buď mnoho peněz, anebo svou dceru. Já tam půjdu a budu se s ním hádat, až řekne: ‚Ty lžeš!‘“

„Nu možná, že se k tomu hodíš. Jdi spánembohem!“

Honza se tedy sebral a šel k tomu pro své hádání vyhlášenému králi. Šťastně se dostal až na místo a byl ke králi připuštěn.

„Ty se tedy chceš se mnou přít?“ ptal se král.

„Nu, pokusím se o to,“ řekl Honza a sedl vedle krále na vycpanou židli.

„Nyní začni povídat, a jestli ti řeknu, že lžeš, dostaneš mou dceru a mnoho peněz,“ řekl král a pokynul Honzovi, aby začal.

„Jednou jsem šel do lesa a porazil jsem dub,“ začal Honza.

„To může být pravda,“ řekl král.

„Bylo z něho pilin, až tma!“

„Také to může být pravda.“

„Z těch pilin jsem upletl provaz.“

„I to může být pravda.“

„Ten provaz jsem přivázal k nebi a soukal se po něm nahoru.“

„To též může být pravda.“

„Nahoře se mi ho kousek nedostávalo, uřízl jsem dole kus a nahoře nastavil.“

„Také to může být pravda.“

„Již jsem se chytal trámu, tu se provaz utrhł a já se zaryl sto sáhů pod zem.“

„I to může být pravda.“

„Vzpomněl jsem si, že máme v kuchyni motyku, a chutě jsem vylezl ven, bych se vykopal.“

„To může být pravda.“

„Když jsem vyšel, viděl jsem běžet zajíce, a ten měl na krku cedulku.“

„To může být skutečná pravda.“

„A na té cedulce stálo, že pásł váš táta s mým dědkem prasata.“

„To lžeš,“ rozkřikł se král a vyskočil ze sesle.

„Že lžu? Tedy jste prohrál a já dostanu peníze.“

Tu se král ulekl a vzpomněł teprv na svou sázku.

„Poslouchej, Honzo, já ti dám peněz dost, ale dceru, tu ti přece dát nemohu; ty jsi selský a ona je princezna.“

„Jen mi dejte peníze, já se o vaši princeznu neprosím, vím o hezčím děvčeti.“

Král byl i s tou poklonou spokojen, dal Honzovi peněz, co chtěl, a byl rád, že ho zbył z krku. Když přišel Honza domů, koupil si panství a měl chytrosti až dost.

O PÁNUBOHU

I

Za onoho času, když Pán Ježíš se svatým Petrem chodil po „širokém světě“, všelicos se jim na cestě přihodilo. Jedenkrát přišli na noc do jedné vesnice, kde jim nechtěl dlouho nikdo dát nocleh, až přece našli sedláka, který se uvolil jim nocleh dát. Poručil čeledínu, aby jim ustlal do přístodolku na slámu, a než odešli spát, ještě večerí dobrou je vyčastoval. To se Petrovi, který se zlobil, že jim nechtěl nikdo nocleh dát, velmi líbilo a nepřestal sedláka chváliti. „Tak chval, Petře, abys nepřechválil,“ řekl mu Ježíš. Ráno sotva se trochu rozbřeskovalo, již se přihnala chasa do stodoly. Petr se probudil z libého snu a mrzel se velice, že ho tak časně sedlák zburcoval. „Hej!“ křikl sedlák, „vy tam, nocleháři, chutě vzhůru, pojďte nám pomoci, kdo chce jíst, musí pracovat!“ Petr ani se nehýbal vida, že mistr také tiše leží. Chasa pustila se do mlácení; když bylo třikrát dokola, povídá sedlák: „Ha, cožež necháme spát ty lenochy? Když se najedli, ať jdú pomoci. Jdi, Jirko, ha čapni krajního po hřbetu.“ Petr ležel na kraji, dostal tedy cepem po zádech. Ale ani nešpetl vida, že Pán Ježíš se nehýbá. „I toť to spí jako snopy,“ řekl hospodář a zase mlátili dále. Tu šeptá Pán Ježíš Petrovi: „Petře, přeshoupni se na moje místo, kdyby sedlák přišel, abys nedostal zase ty.“ Petr rád poslechl, bolely ho záda ještě od první rány. „I toť jsú duby,“ rozkřikl se sedlák, „hrom kdyby jim do huší tloukl, nebudú slyšet, počkejte, teď ťuknu toho druhého, snad ten se hne!“ Jak řekl, tak udělal. Že ležel Petr na Ježíšově místě, dostal zase on, a to notně. Neřekl nic, ale myslel si: Je to přece hezká věc, když člověk leccos napřed ví, může se všeličemu nemilému uhnout. Sedláka buzení již omrzelo, nechal pocestné ležet, k snídání je ale již nevolal. Pocestní se pěkně

tiše z přístodolku vykradli. Na cestě nepřestal Petr sedláka haněti, Ježíš mu ale zase řekl: „Petře, co chválit nemůžeš, nehaň.“

II

Když přišli do druhé vesnice, měli oba hlad; i povídá Pán Ježíš: „Petře, jdi, kup mléka!“

„I ne mléka, pane, raději koupím homolky,“ žádal Petr, který rád homolky jedl.

„Má se ti stát dle vůle; zde máš peníze a kup tři homolky.“

Petr šel do jednoho statku kupovat homolky; za chvíli vrátil se a přinesl dvě homolky.

„Kde je třetí, Petře?“ tázal se Ježíš.

„Pane, neprodali mi více než dvě,“ ujišťoval Petr.

„Vpravdě tak, že jsi dostal než dvě?“ „Vpravdě, pane,“ jistil Petr. „Ty rád homolky, Petře, snad jsi jednu snědl, přiznej se, beztoho patřila tobě.“ „Ne pane, ať jsem nehoden tvé lásky, když jsem homolku okusil,“ řekl Petr. Ježíš neříkal již nic, rozdělil homolky jednu sobě a jednu Petrovi, a když posnídali, šli dále.

Přišli do lesa, kde chvíli si odpočinuli; tu povídá Ježíš Petrovi: „Petře, nemám peněz a bude nám jich třeba. Zde pod pařezem, na němž sedíme, leží poklad. Vezmi nějaký sochor, vykol pařez a zdvihni ho.“

Ochotně Petr učinil, jak pán poručil, a když pařez převalil, vskutku tam poklad pozůstávající ze samých zlatých peněz ležel. I vyzdvihl je a položil na hromádku před mistra. Ježíš peníze rozpočítav, rozdělil na tři stejné hromádky, potom dal jednu Petrovi, jednu vzal pro sebe, a třetí nechal ležet.

„A pro koho, pane, je ta třetí hromádka?“ ptal se Petr zvědavě.

„Ta patří tomu, co tu třetí homolku snědl.“

Tu se Petr začervenál, sklopil oči a začal sebou vrtět. „Pane,“ vyrazil konečně ze sebe, „přiznávám se ti, že jsem – snědl – homolku –

já. Myslil jsem si, že ji beztoho pro mne chystáš, an ty, pane, nerad homolky jídáváš. Odpust'!"

Ježíš odpustil laskavě učedníku svému, když zkroušeně přisliboval, že se polepší.

Nato shrábl Petr peníze a šli dále.

III

Šli okolo hospody, kde tesaři muziku měli.

„Pane,“ řekl Petr, který velmi rád tancoval, „pojd'me tam.“ Pán Ježíš mu to vymlouval, řka, že jsou tam opilí a opilému že se i Pánbůh z cesty vyhýbá. Petr ale nedal pokoje, až mu Ježíš dovolil, aby šel. „Ale jen na chvílku,“ pravil, „a já tě zde čekati budu.“ Sedl si na dřevo, které tam tesaři byli osekali.

Chvilku se díval Petr na tanec, poslouchal křik a vřavu, ale potom se mu vrazila muzika do nohou, a on dlouho se nerozmejšleje, vyhlídnul si hezké jedno děvče a chutě se pustil do tance. Tu holku si přivedl ale jeden mladý tesař, a když viděl, že mu ji bere jiný k tanci, mrzel se, ale vida, že to cizinec, nechtěl mu pro jednu domlouvati. Než Petrovi se tancování zalíbilo, a tesař nemohl se holky dopídit. To mu krev pobouřilo, žluč mu překypěla, slovo dalo slovo, a než se kdo nadál, držel se Petr s tesařem v křížku. Kamarádi ovšem hned při tom byli, a tudy se to nemohlo jinak státi, než že Petrovi vybili. Prv oni ho i ven vyhodili, což se mu ovšem nelíbilo. Petr dojdá k mistru svému, zvolal pln hněvu:

„Ó pane, kéž by v mé moci bylo, ne dřevěné, ale železné suky bych těm hrubiánům natloukl do dřev.“

„Kdo chodí k močidlu, neujde nádchy! Rozmysli si to, Petře, než se chceš mstít,“ řekl mírně Pán Ježíš a šel dále. Petr všecek zamračen za ním.

IV

Jedenkrátě šel Petr velmi zamyšlen vedle mistra svého, až tu najednou povídá: „Pane, musí to přece krásná věc být, být Pánembohem; kéž bych jen půl dne byl Pánembohem, pak bych zase rád byl Petrem.“

Ježíš se usmál a povídá: „Staň se ti dle vůle, od té chvíle až do večera jsi jako Pánbůh.“

Docházeli právě k jedné vesnici, z níž vyhánělo selské děvče stádo hus. Vyhnavši je na louku, pospíchala zase ke vsi.

„Hej děvče, což necháš ty husy samotny a nebudeš je pást?“ ptá se Petr děvčete.

„I copak si myslíte, že by já dnes husy pásla – vždyť je hu nás poscení,“ odseklo děvče.

„A kdože je bude pást?“ ptá se Petr dále.

„Dnes je musí Pánbůh pást,“ odpovědělo děvče a pospíchalo k vesnici.

„Nuž Petře, musíš pást,“ řekl Ježíš Petrovi s usmíváním. Petr se zdráhal, vymlouval se, že to byl jen žert, ale Ježíš nedbal na jeho vymlouvání, chtěj neb nechtěj musil pást, a Ježíš šel zatím do vesnice na posvícení. Od té doby nikdy více nechtěl být Petr Pánembohem.

V

Jedenkrátě šli zase skrze jednu vesnici, a tu slyšeli z jedné chalupy veselý zpěv a píšťalu; i ptali se mimojdoucího vesničana, co se tam slaví, a on jim pověděl, že veselka chalupníkové dcery. Řekl tedy Ježíš Petrovi: „Pojď, Petře, vejdemo k mladým manželům, popřejeme jim štěstí a dáme dárek do hospodářství; avšak pamatuj, Petře, kromě chleba a soli ničehož nepřijmeme, poněvadž to jsou lidé chudí.“

Vešli tedy do stavení; hospodář je velmi upřímně přivítal, podal jim chléb a sůl a hned museli mezi svatebčany zasednout. Jakkoli však Ježíše nutili k jídlu, nepožil ničeho více mimo chléb. Petr, ač by rád byl koláče jedit, také se děkoval, připomínaje si mistrův zákaz. Než ale čím více se na ně díval, tím větší měl laskominy.

Když se mistr na chvíli ze sednice odstranil a hospodář opět Petra pobízel, aby si jen koláč vzal a na svého soudruha nedbal, když nechce jíst, nemoha se již přemoci, poslechl a koláčů plnou kapsu nastrkat si nechal. Jíst si ale netroufal, boje se, aby ho mistr neviděl. Ježíš svatebčanům štědře nadělil a šli dále. Petr by byl velmi rád do koláčů se pustil, ale před mistrem nemohl.

Vcházel do lesa, a Petr vida, že mistr jaksi zamyšlen kupředu kráčí, zůstal pozadu, sáhl si do kapsy pro koláč a v rychlosti si kus ukousl. Tu se ale právě Ježíš po něm obrátil. Petr přikryl ústa dlaní, žvanec do ní vyplivl, hodil za sebe, a když se Ježíš ptal: „Petře, co to žvýkáš,“ odpověděl: „Nic!“ – Ježíš nechal ho při tom a šel, hlavu maje jako v zamyšlení skloněnou, dále. Petr toho opět použít chtěl, vytáhl si koláč a ukousl. Sotva ale začal žvýkat, Ježíš se zase obrátil, a že co to žvýká, se ptal. Petr jako předešle žvanec vytáhl, a hodě ho za sebe, řekl, že nic. – Tak to trvalo, až Petr všechny koláče rozžvýkal a za sebe zaházal, neboť mu pozření každého sousta Ježíš obrácením se po něm a otázkou, co žvýká, překazil.

Když poslední sousto za sebe hodil, povídá Pán Ježíš: „Petře, vrať se a seber několik těch niců, co jsi za sebe hodil, já zde na tebe počkám.“

Petr vyrozuměv z těch slov, že Ježíš lež jeho prohlídl, zahanben obrátil se do lesa. Když se vrátil, podáváje Pánu Ježíši, co v lese byl našel, pravil: „Pane, nic jiného jsem na cestě neviděl než toto: při zemi zdálo se mi, že to jsou žvanci, ale sbíraje jich, viděl jsem, že každý zakořeněn v zemi a že to ne žvanec, nýbrž jakási rostlina.“

„Je to rostlina, vyrostla z božího daru, jež jsi, ty Petře, zaházal,“ odpověděl Ježíš. Petr prosil za odpuštění a Pán Ježíš mu odpustil.

Pak šli dále, a když přišli do nejbližší vesnice, vešel Pán Ježíš k jedné velmi chudé ženě a požádal ji, aby mu tu rostlinu, co Petr sesbíral, připravila, a když nevěděla která, Pán Ježíš jí pověděl, že se dělá s octem. Jídlo to, když připraveno bylo, Petrovi i ženě chutnalo – a byly prý to houby. Poněvadž ale vyrostly ze soust od chudého přijatých, chtěl Pán Ježíš, aby chudým lidem užitek z nich přináležel, a proto naučil tu chudou ženu je připravovati a pověděl jí, kde jich sbíratí má, a proto se prý houby tak velmi plemení.

Že ale Petr ustavičně žvýkaje přece syt nebyl, proto prý též houby nesytlí.

VI

„Pane,“ povídal jedenkrát Petr Pánu Ježíši, když spolu okolo města Jeruzaléma se procházeli, „rád bych uměl takovou řeč, které by málokdo rozuměl.“

„A k čemu ti taková řeč? – Dokud jsi ve vlasti, dostačuje ti jazyk mateřský, a když dále půjdeš, postaráno bude, aby ses naučil řeči, která ti potřebná bude,“ řekl Pán Ježíš.

„Ale pane, já bych přece jen rád takovou řeč již nyní znal, prosím tě, pověz mi, která bych se ji naučil?“ přál si Petr.

„Staň se ti tedy dle vůle,“ řekl Pán Ježíš, a zdvihnuv hůl, uhodil s ní na veliký u cesty ležící pařez řka: „Hanserl, steh auf!“

Na ta slova začal se pařez oživovat a stal se z něho čtyřrohatý chlap.

Protahoval se, zíval, a pak vyvaliv oči na Petra, který s největším podivením na něho hleděl, zvolal: „Was host mi ufgweckt, du Sappremtr, jetzt gaj he'a und hilf mr och aufstihn!“

„No Petře, to je ta řeč, které málokdo rozumí, a to tvůj učitel!“ řekl Ježíš.

„Ó pane, odpusť mi, nebudu mít nikdy více takové přání a spokojen budu s mým mateřským jazykem!“

Tenkrátě prý ale Pán Ježíš mu neodpustil a musel se volky nevolky od toho chlapíka učit německy.

VII

Že je všude hodných i nehodných lidí, o tom se Petr, chodě s Pánem Ježíšem, často přesvědčil. Jedenkrátě přišli pozdě večer do vsi. Pán Ježíš chtěl žádat o nocleh v nejchudší chalupě, ale Petr prosil mistra, aby šli do některého z velkých statků, tam že bývá všeho dost, že dostanou zajisté dobrou večeři a nocleh. Pán Ježíš Petrovi nebránil, řka mu, aby šel. Sám ale zůstal před tou chudou chaloupkou sedět. Petr šel do statku, který byl ze všech největší. „Tu bude všeho dost a dostanem dobrou večeři a nocleh,“ myslil si Petr. Ale mýlil se. – Selka ho zhruba odbyla řkouc: „že ona nevaří pro tuláky, aniž pro ně lože má“.

Petr se mrzel, že mu tak zmešlo, ale nedal se ještě odstrašiti a šel do druhého statku; však i tam ho odbyli – a tak i v třetím. Domrzelo ho to, a vrátil se s nepořízenou k mistru. „Pojď, zkusíme to zde v té chaloupce,“ řekl mu Ježíš a oba vešli do chalupy. Zastihli ženu s dětmi právě při večeři. Bylo viděti na všem velkou chudobu. – Petr myslil si: „Tu nepochodíme, vždyť nemá ta vdova sama nic.“ Ale mejlil se. Když Ježíš o nocleh a večeři prosil, odpověděla mu vdova velmi ochotně: „Chcete-li za vděk přijmout tím, co vám podat mohu, ráda vám posloužím.“

Ježíš byl spokojen se vším a vdova hned vstala, šla ven, a netrvalo to dlouho, přinesla jim na míse polívku. Omlouvala se, že je polívka málo mastná, ale jakkoliv by ráda více byla omastila, že nemá více oleje.

„Petře, počítej ty očka, co na polívce plují,“ řekl Pán Ježíš.

Petr počítal a bylo jich výše kopy povrchního jen počtu. Když se najedli a na lože, jež jim vdova, jak nejlepší mohla, na ponebí ustlala, odebrali se měli, vysázel Ježíš na stůl toliktéž zlatých peněz, co na polívce oček bylo, a všechny je ženě daroval. Ubohá vdova nevěděla, kam se radostí podít. Časně ráno šla do sousedního velkého statku koupit mléka, aby pocestným dobré snídání připravit mohla, a tu selce vypravovala, jak ji pocestní za trochu špatné polívky obdarovali, že co na ní oček bylo, tolik že zlatých peněz dostala.

Selka ta byla lakomá. Řekla tedy ženě, aby pro ně nevařila, že ona si je sama k snídání pozve, že má všeho doma a že je může snadněji dobrou polívkou pocítit než ona.

Žena odpověděla jí, že to pocestným vyřídí, budou-li chtít přijít. Když to žena doma Petrovi a Pánu Ježíši povídala, řekl Pán Ježíš, že půjdou.

Šli, provázení díkůčiněním chudé vdovy.

Bohatá selka připravila jim polívku velmi dobrou a tak ji omastila, že nebylo pro olej vidět polívku. „Když zaplatili špatnou polívku tak dobře, kterak mi tu dobrou zaplatí,“ myslila si. – Pán Ježíš neporoučel ale Petrovi počítat očka – nebylo také co počítat, bylo jedno jen oko přes celou mísu. – „Ale pane,“ řekl Petr, „ta selka by zasloužila, abys za její zdvořilost se jí odměnil a za tu dobrou polívku. Ta včerejší nebyla tak dobrá.“ – „Petře, mně chutnala lépe než tato; chudá vdova omastila ji poslední kapkou oleje a dala ji s upřímností, nečekajíc žádné odměny. Tato dává ze zisku, a proto odměny nezasluhuje. Jen kdo rád ze svého udělí, toho Pánbůh nadělí,“ řekl Ježíš Petrovi. Ale selka také slyšela, poslouchala za dveřmi a velice ji to mrzelo. – Když od stolu vstali, zdvořile selce poděkovali a šli dále.

VIII

Jednou zase když chodil Ježíš se svatým Petrem po tom „širokém údolí“, přišli na rozcestí, kde se mnoho cest křižovalo; nevěděli, kterou se dát k nejbližší vesnici neb městečku.

„Počkej, pane, tamto vidím na poli sedláka ležet, zeptám se ho a on poví, kudy bychom se dali,“ řekl Petr; a jak řekl, tak udělal.

Muž ten ležel na břichu a hověl si.

Když se ho Petr ptal, nedal mu po dvakrát ani odpovědi, po třetí zdvihl líně nohu řka: „Tamtudy!“ – a více se ani nehnul.

„Pane, takového lenocha a nezdvořáka jsem jaktěživ neviděl, jako tento muž!“ zvěstoval Petr Pánu Ježíši a povídá, kterak ho sedlák odbyl. Šli tedy nazdařbůh.

O kousek dále potkali mladé děvče, která nesouc na hlavě džbán, lehkým krokem jako laňka cestou si kráčela.

I zeptal se jí Pán Ježíš, dobře-liž ke vsi tu jdou?

„Dobře, dobře, tamto se dejte vlevo – ale já raději půjdu s vámi ten kousek cesty a ukážu vám, abyste si nezašli,“ ochotně řeklo přívětivé děvče, a obrátíc se, šla s nimi kus cesty nazpět, až uviděli ves, pak vlídně pozdravila, pospíchajíc, kam dříve zaměřeno měla.

To se Petrovi náramně líbilo; i řekl Pánu Ježíši: „Pane, měl bys tomuto děvčeti za jeho zdvořilost nějakou milost udělit!“

„Dáme ji tomu lenochu!“ řekl Ježíš.

„To by jí věčná škoda bylo,“ skoro se rozkřikl Petr, „pomysli, pane, takový nezdvořilý chlap, a ona taková přívětivá, obratná děvčice, to by se k sobě nehodili.“

„Právě, Petře – ona má až dost, čeho se jemu nedostává. Kdyby měl ženu, jako je sám, shnili by oba, ale tato ho napraví a dobře se potom jí s ním povede.“

Petr musel dát mistru za pravdu, ale líto mu bylo čiperného děvčete, že se dostati má lenochu.

IX

Jednou zase šel Pán Ježíš s Petrem navštívit Martu, k níž se začasť s učedníky svými scházal. – Když šli po ulicích města Jeruzaléma, potkali děvče, chudobně sice, ale čistě ošacené. Petr si jí hrubě ani nevšiml, ale když zašla, pravil Ježíš: „Hodná to panna!“

O kus dále potkali zase děvče v drahých šatech přistrojené. – Když zašla, povídá Petr: „To je pěkná panna!“ – Ježíš mlčel.

„Ale pane, když šlo prve to děvče chatrně přistrojené mimo, pochválil jsi ji, a toto děvče zdá se, že se ti nelíbí, proč?“

„Podíval jsi se těm pannám na nohy, Petře?“

„Nepodíval, pane!“

„Kdybys tak byl učinil jako já, byl bys viděl, že ta panna chatrně přistrojená nohy umyté měla, bílé jako z alabastru – z čehož patrno, že je to děvče správné, hodné. – Druhá naopak měla šat drahý, ale nohy nečisté, z čeho vidět, že sama na sebe nedbá – a tudy ani pěknou slouti nemůž. – Petře, ne vše krása, co se líčí, pamatuj si to!“

Vešli k Martě. Marta s radostí je uvítala a uvedla do síně, kde několik učedníků shromážděno bylo a stůl pokryt, na nějž starostlivá hospodyně jídla a pití k uctění svých milých hostů přinášela. – Přišla také sestra její Máří Magdalena, ale ta dle svého obyčeje, posadivši se na nízký stolec k nohám Ježíšovým, poslouchala tiše poučné rozpravy drahého mistra svého, ničehož mimo něho si nevšímajíc. – Petr na ni hleděl a dlouho na ni hleděl, až pak k mistru se obrátiv, mu šeptal všecek nadšen: „Pane, ta Máří je krásná žena, vidže?“

„Petře, zapíme to!“¹ odpověděl mu Ježíš, a oba zdvihnuvše poháry, ťukli si – a zapili to.

1 Od toho prý pochází pořekadlo, když chce kdo něco zamluvit, že řekne: Zapíme to, Petře!

X

Jednou zase šel Pán Ježíš skrze vesnici, a tu viděl starého žebráčka plakajícího vycházet ze vrat velkého statku.

„Proč pláčeš, stařečku?“ ptá se ho Pán Ježíš.

„Och pane, hlad mám, ha nemohu se kúska chleba doprosit'. – Všade mají selky práci v konopí, každá mne odbývá, že nemá kdy, ha žádná nechce si vzít' tulík času, co potřeba zdobet chleba hukroit',“ naříkal si žebrák.

Ježíš řekl mu, aby posečkal, a sám vešel do statku, odkudž byl dříve žebrák vyšel. – Selka byla se služkami zaměstnána svazováním konopí, jež do močidla chystaly. – Pán Ježíš prosil ji o kousek chleba. – „I totě se s vámi pytel roztrh – jeden za druhým! – Jdite, jdite – nemám kdy vám slúžit'!“ osopila se na něho selka, a když Ježíš přece prosil, a že jí to Pánbůh nadělí, co chudému žebráku dá, tu se rozkřikla zlostně: „Nepotřebuju vaše klábosení, nic nedostanete – kvůli vám se od práce zdržovat nebudu.“

Ježíš odešel z toho statku a vešel do druhého, kde se mu lépe nedařilo. – Tak i ve všech ostatních ho selky odbyly. – I řekl Ježíš selce, již naposled byl prosil:

„Pamatujte, budoucně budete mít při konopí za trest z jedné práce dvě.“ – Po těch slovech odešel ze vsi, vzav si žebráčka s sebou.

Od té doby prý to je, že se musí konopí na dvojí trhat – paskonné dříve a hlavatec později.

Pohádky tyto jsou všechny z okolí domažlického, tak jak je lid povídá; to jmenovitě „Jak se Petr učil německy“ pochází z České Kubice, vesnice to na samých bavorských hranicích za Klenčem.

O POPELCE

Za starých časů bydlel v jednom městě chudý muž, který měl tři dcery. Nebyly ještě vzrostlé, ale bylo na nich vidět, aspoň na těch dvou starších, že budou hezké děvčátka. Ta nejmladší byla celý den v kuchyni při hrubé práci, takže jí vždy jen Popelka říkali, neboť pro samý popel nebylo ani možná poznati, je-li hezká nebo ne. Starší dvě, Kasala i Adlina, byly sice v ženských uměních vyučeny, ale nedělaly nic a zanechaly péči o živobytí docela svým rodičům, takže tito, nemohouce to jinak zmoci, kde co měli, na výživu utratili. Jich známí a sousedé, a obzvláště jedna tetka, rozšafná a povážlivá to žena, tuze jim to za zlé pokládali, že je nikam mezi lidi nedají. Ale co, když se holkám nechtělo? Ony chodily celý den se založenýma rukama, Popelka jim všechno k hubě přinést musela, začez ji ještě neustále trýznily.

Jednou v noci řekl muž k své ženě: „Milá ženo, s těmi děvčaty to tak zůstat nemůže, nechceme-li co nejdříve na žebrotu přijíti. Zde do služby jít nechtějí, tedy se musím odhodlat a lstí je někam zavést, odkud by cesty domů nenašly.“ Ženě se to ovšem zdálo býti divné, ale nouze je zlá; a tak v poctivost mužovu důvěřujíc, svolila, by dcery druhý den odvedl. Popelka, která u krbu spala, a jak se co hnulo, hned všeho si všimla, slyšela také tu rozmluvu rodičů. Sotva se rozbřeslo, vstala tiše a pospíšila k tetce na poradu.

„Já ti sice poradím, ale pod tou výminkou, abys své zlopověstné sestry s sebou zpátky nebrala.“ Nato dala Popelce klubko nití a řekla: „Zůstaň pozadu a uvaž konec někde u blízkého stromu, klubko dej do kapsy, a tak potáhneš nit za sebou a po ní zase cestu domů najdeš.“

Popelka děkovala dobré tetce a šla s klubkem domů.

Časně ráno, když otec vstal a holky vzbudil, řekl k nim: „Mám dnes tuze mnoho práce v lese, takže sám ani nestačím, proto musíte všechny tři se mnou.“

Nechutnalo to rozmarným dívkám, jen Popelka měla již snídani dávno přichystanou, když ony ještě ani ustrojeny nebyly. Když se najedly, šly s otcem. Popelka měla klubičko v kapse a nitku pořád za sebou táhla. Otec vodil je křížem po lese, až přišel do houštiny, kde jim kázal posečkat, až si místo vyhlídne, kde by nejlépe bylo dříví klestit. Na nic nepomyslíce čekaly holky, jak jim bylo veleno, jen Popelka věděla, kam to bije; a když otec po hodné chvíli nepřicházel, řekla jim: „Mně se všecko zdá, že nás tady otec nechá, a protože půjdeme ho radši do lesa hledat.“

„Ty moudrá vždy něco víš.“

„Inu, nechcete-li, půjdu sama.“

To holky také nechtěly, a tedy šly za ní. Popelka byla dobrého srdce, a nemohla to sestrám udělat, by je samotné v lese nechala. Po nitce, kterou zase do klubička svíjela, přišly šťastně, ač pozdě večer domů. Mrzutě jim otec otevřel, když na dveře klepaly; vymlouval se ale, že v lese zabloudil, a když pozdě teprv z něho vyšel, že šel raději domů, mysle s jistotou, že ony za ním přijdou.

Ale v noci to slyšela Popelka dobře, jak k ženě pravil: „Věru nevím, jak ty děvčata z lesa cestu našly. Nu, to nic nedělá, zejtra je zavedu ještě dále, by snadněji do zámku přišly, kam je chci do služby dát.“

Ještě ani nesvívalo, a Popelka již byla u tetky; ale musila jí přislíbit, že nikterak sestry více zpátky nepřivede. Nato jí řekla, by si nabrala popele, kam jen může, a za sebou ho po cestě trousila, tak že cestu zpátky najde.

Ta poděkovala a šla domů. Zase vzbudil otec dcery, aby honem vstaly a se ustrojily, že půjdou s ním do lesa na šišky.

Když se nasnídaly, vzala si Popelka košíček, navrch dala do něho šátek a kousek chleba, dospod ale samý popel, jakož i do kapes. Jak

šly, vždycky trochu utrousila, až na to místo, kam je otec zavedl a kde množství šišek leželo. Tu jim řekl otec: „Vy sbírejte zde a já půjdu tam v tu stranu; až budete mít plné loktuše, pak na mne zavolejte.“

Když měly holky loktuše plné, křičely na otce, ale otec byl ten tam.

„Ted' musíme jít samy domů, milé sestry,“ řekla Popelka, „otec snad zase zabloudil.“ Tenkrát uposlechy sestry bez odmluvy a šly s ní domů. Šťastně se tam po zpopelené cestě dostaly. Všecko již spalo, když k chaloupce přišly.

„Vy jste nám utekl, tatínku?“ ptaly se holky.

„I vy bláhové, jakpak bych vám byl utekl? Já jsem šel dále do lesa a zabral se tak do své práce, že jsem na vás docela zapomněl, a když jsem pak se chtěl pro vás vrátit, byly jste již pryč; co jsem měl dělati? Šel jsem tedy bližšími stezkami k domovu.“

Kasala a Adlina tomu uvěřily, ale Popelka věděla, co v tom vězí.

V noci zase řekl otec: „Zejtra se mi zajisté nevrátí!“

Matka ho prosila, by od toho upustil a nikam více je nevodil, ale on dokonce jinak učiniti nechtěl. Ještě se ani nerozšířilo, když Popelka zase u tetky byla a všecko jí povídala; ale tenkrát se na ni tetka opravdu rozhněvala, že sestry zase zpátky přivedla. A ze zlosti dala jí naschvál hrachu, co jen unést mohla, by ho za sebou trousila. Po slunce východu vzbudil otec dcery, řka, aby s ním šly na chvojí. Nasnídaly se a šly. Popelka zůstávala pozadu a pořád hrách za sebou trousila. Tatík je tenkrát ještě dále zavedl, a okázav jim, kde mají chvojí lámat, odešel jinam.

Slunce stálo již hodně vysoko, když hromadu chvojí nalámaného majíce, po otci se sháněly. Volaly, hledaly, ale vše darmo. Tu jim Popelka nabídla, že půjdou zase samy domů; koukala na cestě po hrachu, ale hrachu nikde nebylo. Viděla hejna divokých holubů, kteří na cestě seděli, a tudy si lehko pomyslila, ti že ten hrách sesbírali. Bylo zle; teď teprv sestrám pověděla, co otec zamýšlel. Co měly dělat? Udělaly si z chvoje a z mechu lože a o hladu si pod širé nebe

lehly. Ráno vstaly a nasbíraly si jahod k snídani a chodily pak jako bludné ovce po lese. Tu jim Popelka dala radu.

„Já vám povím, holky, co uděláme; já vylezu na strom, a kde uhlídáme nějaké stavení, v tu stranu půjdem.“ Nato vylezla jako veverka na borovici a dívala se na všechny strany, kde by nějaké obydlí lidské uhlídala. A opravdu viděla v dáli velký zámek. Pamatovala si dobře, v kterou stranu to bylo, pak slezla dolů, řekla to sestrám a všechny kráčely brzy cestou k zámku.

Byl již soumrak, když přišly na zelenou louku, kde zámek stál. Třikrát ho kolem dokola obešly, ale nebylo tam ani živé duše vidět. Osmělily se tedy a klepaly na vrata. Tu se jim zjevila baba, tak škaredá, že se jí náramně ulekly. Hlavu měla jako opálku, oči vypoulené, vlasy ježaté a tělo tak tlusté, že by ji všechny tři nebyly mohly obsáhnout.

„Co tu hledáte?“ křikla na ně, až se jim srdce strachem zatřásl.

„Ach, zlatá babičko,“ odpověděla Popelka, „my bychom vás prosily jen o něco málo k jídlu, máme ukrutný hlad.“

„Klid'te se tu chvíli odtud, nechcete-li, aby vás můj muž snědl.“

„Ach, co si počneme, když vy nás pod střechu nepřijmete? Noc je na krku, nevíme, kam jít, a naposled by nás ještě váš muž potkal a snědl; smilujte se nad námi a někam nás schovejte; my vám všechno uděláme.“

„Ach ano, ano!“ křičely jedním hlasem Kasala a Adlina.

„Já vám budu šít šaty, vyšívat střevíce a všelijaké šperky strojit.“

„Já vás budu hladit a česat, abyste byla hezčí.“

„A já,“ řekla Popelka, „budu vám vařit ty nejlepší jídla a všechno vám spořádám, abyste nemusela pranic dělat.“

Baba, slovy těmi uchlácholena, dala si říci a vedla je do zámku. Dala jim syrové maso a ovoce. Když se toho ovoce dosyta najedly, šly s babou do sklepa; stál tam velký prázdný sud, do toho je tedy všechny tři schovala a odešla nahoru. Tu klepal muž její na vrata. Plna strachu šla mu otevřít.

Lidojed, který do dveří vkročil, byl třikrát tak velký jako baba. Sotva se v sednici otočil, zvolal hřmotným hlasem, až se všecko třásl, takže to do sklepa slyšet bylo: „Čichám tady člověčinu; ženo, koho tu máš?“

„I kohopak bych tu měla, mužíčku?“ Nato mu přinesla dobrou večeři, by ho upokojila.

Za chvíli se jí ale zase ptal: „Pověz, babo, koho tu máš?“

„I panáčku, žádného.“

Po chvíli, když se najedl, začal zase: „Musíš tady někoho míti; pověz.“

Vidouc žena, že by ho delším zapíráním rozzlobila, řekla mu všecko a dokončila: „Ale já bych myslila, abys je nechal naživu; až se tomu všemu od nich naučím, co umějí, pak, budeš-li chtít, můžeš je teprv zabít.“

Když si to lidojed rozložil, učinil jí to k vůli. Nato ho vedla baba do sklepa. Ubohá děvčata myslily, že je po nich veta, že již jde pro ně, aby je sežral. Sotva ho tedy zahlídly, padly na kolena a o živobytí prosily.

„Já vás nechám při živobytí, ale musíte všecko dělat tak, jak jste řekly, sice bude s vámi zle.“

Rády to přislíbily. Časně ráno byla Popelka již na nohou a připravovala snídani; ale sestry jí musely pomáhat, protože lidojed s lidojedkou za třicet osob snědli. Jak vstali, byla snídane už na stole. To se jim líbilo, obzvláště paní lidojedce, když jí Kasala a Adlina hřívky učesaly a splety a pěkně ji ustrojily. Starý připověděl, že jim všeho nanosí, co budou potřebovat, aby jen řekly. Prozatím ale jim ničeho nescházelo. Každá si hleděla své práce, a tak jim čas utíkal. Čím dále však, tím více je to tam omrzovalo; ale nebylo žádné pomoci, žádného vykoupení.

Usnesly se jednou vespolek, kdyby to nějak možná bylo, že by své pány zabily. Ale jak? To byla ta otázka, o které dnem i nocí přemýšlely. I k štěstí se jim nahodilo, že se lidojed od Popelky chtěl

chléb učit péct. Té příležitosti chtěly použít, domnívajíce se, že to se starou snadněji půjde. Ten den zrána Popelka v peci podpálila, která, poněvadž se tuze mnoho bochníků peklo, také hodně velká byla. Lidojed usadil se u pece a pořád koukal, až oheň shoří, aby ho mohl pak rozhrabat a chléb vsadit. Horkem tím však celý umdlen lehl si na zem a usnul. To bylo, co si holky přály. Jakmile ho uslyšely chrápat, přinesly velké hráze, opřely je o něj, a vší silou najednou do ohně ho svalily. V okamžení byl z lidojeda škvarek. Jednoho měly tedy z krku; jak ale s druhou?

Když baba vstala, přihrnuly se k ní holky a povídaly, aby se dala honem strojit, že se muž její z lesa brzy vrátí a že by se tuze rozhněval, kdyby ji tak dlouho rozrucchanou spatřil. Baba si tedy usedla na stolicí a holky ji začaly česat.

„Shejbněte, babičko, hlavu, abych vám mohla vlasy vzadu hezky uhladit,“ řekla Kasala.

Baba hlavu shýbla a Kasala jí hodila vlasy přes oči, vzala velkou sekeru, kterou jí Popelka podala, a jedním rázem hlavu jí utála. Potom všecko vyčistily a tělo zakopaly. Jsouce teď plnomocnými paními zámku, prohledaly všecko, kde co leží, a našly mnoho drahých a skvostných věcí, které se jim všecky dobře hodily. Ale ubohé Popelce nastaly krušné dny. Jako dříve, když ještě doma byla, musela všecko dělat, uklízet, prát, vařit, co zatím slečny sestry pořád se jen fintily a titěrnými pracemi obíraly. Popelka byla tomu sice zvyklá a nebylo by jí to přicházelo odporné, kdyby ji byly sestry alespoň jen nesužovaly; tak ale nebylo jim nic vhod, co udělala, za každé dílo, za každou posluhu notně jí vyčínily. Ale co jim bylo platno všecko to fintění, když tam žádného nebylo, komu by se byly zalíbily? To jim také nejvíce mozky vrtalo. Umínily si tedy, že se jedenkrátě podívají do toho města, kam lidojed pro potravu chodíval. Jednoho dne vskutku tak učinily a šly do města, které ani tak daleko nebylo, jak se domnívaly. Tam si nakoupily všelijakých šperků a jiných potřebných věcí, pak si zjednaly koně a vůz, najaly

sloužící, aby budoucně jen tak po sprostě do města chodit nemusely. Popelce přibýlo práce; v domě bylo sice teď více lidí, proto jí ale přece nikdo nepomohl, poněvadž všickni jen se slečnama co dělat měli. Když tyto po druhé do města jely, slyšely, že bude tamější princ velikou hostinu dávat, ku které prý každý přístup míti bude. To bylo něco pro ty ješitné sestry. Hned si nakoupily šatů, aby se mohly co nejskvostněji přestrojit. Tu bylo radění a povídání, když domů přijely, jako by na nich celý svět stál. Popelka ani nevěděla pro samé běhání, kde jí hlava stojí. Ráda by se byla také jednou do takových šatů přestrojila a někam podívala, ale bála se vždy sestrám o tom se zmíniti. Než když viděla takové připravování a pořád jen o krásném princovi povídati slyšela, osmělila se a poprosila sestry, aby ji s sebou vzaly.

„Tebe?“ osopily se na ni obě; „nu, to bychom si krásné cti dobyly.“

„Dejte mně jen některé z vašich obnošených šatů a uvidíte, když se čistě ustrojím, že budu lépe vypadat.“

„Co si ta Popelice o sobě myslí! Snad ne docela, že bude hezčí než my? Z toho nebude nic. Zůstaň ty jen doma a hlídej hospodářství, za to ti pak povíme, co se ve městě dálo.“

Popelka mlčky odešla, ale oči se jí slzami zalily pro tu nelaskavost hrdých sester. Na den k slavnosti určený vstaly sestry časně ráno. Tu bylo křiku a poroučení; všickni, kde kdo byl, měli práce plné ruce, až odjely. Když si Popelka trochu oddechla, vzala koště a šla do sednice, aby zametla a uklidila. Tu, jak se shýbá a dívá, aby nikde ani prášku nezůstalo, spatří v jednom koutě něco blýskavého. I zvedne to a vidí, že je to zlatý klíček. Od čeho je asi ten klíček, pomyslí sobě a jde honem hledat, kam by patřil. Ale nebylo žádné skříně, žádných dveří, žádné truhly, ku které by se byl klíček hodil. Když nahoře všecko prohlídla, vzala světlo a šla do sklepa. Tu viděla v koutě dvířka, u kterých byl malý zámek přivěšen. K tomu patřil zlatý klíček. Otevřela a nic se nebála, nýbrž s chutí vešla do tmavé chodby, kterou před sebou viděla. Několik kroků dále byly zase dveře, které

se tím samým klíčkem otevřít daly. Ale jak se ulekla, když vejdouc do síně, viděla světlo tisícovým bleskem o stěny se odrážeti! Tu byly na podlaze hromady stříbra a uprostřed stál z ryzího stříbra uměle dělaný stůl a na něm stříbrná truhlička. Z první síně bylo otevřeným obloukem viděti do druhé. Ta byla ze zlata a uprostřed byl zlatý stůl a na něm zlatá truhlička. Z té šlo se do třetí. Obě prvnější nebyly však nic proti této; tu byly stěny samým drahým kamením posázeny, tak jako když je nebe nejhustěji hvězdami poseto; vprostřed stál železný stůl, na něm železná truhlička. Když si Popelka síně ještě jednou prošla a dosti se nakoukala, šla a otevřela nejdříve železnou truhličku. Jak víko pozdvihla, viděla zlatými slovy na něm psáno: „Kdo sem ponejprv vkročí a železnou truhličku otevře, tomu patří, co ve všech třech nalezne, jakož i všecko, co zde stojí. V čele této síně je největší kámen, kdo na ten zatlačí, tomu se zeď otevře. Tam se pase bílý koník, kdo naň vsedne, musí říci: ‚Mha za mnou, mha přede mnou,‘ a koník ho donese, kam se mu zlíbí. Ale všecko to bohatství jen třikráte a jenom dobrému k štěstí pomůže, špatnému však k neštěstí.“

Když to Popelka přečetla, koukla, co je více ve skříni, a tu vytáhla bílé šaty, kolem a kolem zlatem vyšíváné a drahými kameny ozdobené. Všecko, co k nádhernému ústroji patřilo, leželo pod šaty; konečně vytáhla také roztomilé zlaté pantoflíčky. Popelka nebyla sice marná, ale ten skvostný oblek ji přece tak mocně lákal, že se konečně do něho ustrojit musela. Běžela tedy rychle zpátky, a svléknuvši zapopelené šaty, čistě se umyla a pospíšila zase do sklepa. Tam vzala šaty ze skříně a do nich se oblékla. Od hlavy až k noze s malinkým pantoflíčkem, vše jí tak dobře padlo, jako by to ulil. „A teď,“ řekla se zalíbením se prohlížeje, „sednu na koníka a podívám se také na tu slavnost a na toho krásného prince. Že mne sestry nepoznají, tím jsem jista; neboť by se snáze smrti nadály, nežli že v takovém šatě ušpiněná Popelka vězí.“ Šla tedy, zatlačila na kámen, jenž byl největší a v průčelí se třpytil, a vyšla na zelenou

louku. Opravdu se tam pásł koník jako sníh bílý. Vzala ho za uzdu a směle se na něj vyšvihnouc řekla: „Dones mě, koníčku, do města; mha za mnou, mha přede mnou!“ A jako vítr letěl s ní poslušný koník k městu. Za chvíli byli v knížecím zámku. Popelka slezla, přivázala bělouše ke sloupu a šla nahoru do hodovní síně. Všickni hleděli s úžasem na krásnou pannu. Princ, kterýžto právě s Kasalou a Adlinou se bavil, rychle je zanechav, zvědavě k neznámé panně přistoupil. „Kdo jsi, krásná panno,“ tázal se jí, „jež přicházíš, abys hostinu svou přítomností okrášlila?“

„Jestli vám to milé, abych se zde chvílku pozdržela, nechtějte moje jméno věděti.“

Na ta slova se jí princ více neptal, ale ke stolu ji vedl. Bála se sice trochu, aby ji sestry nepoznaly, ale tyto, ač z ní oka nespustily, přece na Popelku ani nepomyslíly. Po tabuli se tancovalo; ale princ neměl již pro nic jiného ani oči, ani mysl než pro krásnou cizinku. On se neobdivoval krásnému šatu, skvělým diamantům, on viděl jen její krásu, naslouchal jen milým zvukům, které jí tak líbě ze rtů splývaly. Popelka se ale opravdu sama sobě divila, kde se to v ní vzalo. Co se jí princ ptal, a toho bylo hezky mnoho, na všecko mu tak rozumně, tak vtípně a povážně odpovídala, jako by na vysokých školách cvičena byla. Co na sebe královský šat oblékla, byla celá jiná.

Už se hodně připozdívalo, když si teprv vzpomněla, že musí domů. Nemohla se však prince nijak zbaviti a musela s ním jíti dolů, tam se mu ale vysmekla z ruky, a rychle na koníka se vyhoupnouc, byla ta tam. Darma uháněl princ na svém nejrychlejším koni za ní, chtěje ji dohonit – Popelku nebylo více viděti. Když přijela domů, svlékla ze sebe šaty a dala je zase do truhličky, pak vzala na sebe zapopelenou sukni a pospíšila nahoru, aby bylo všecko přichystáno, až sestry přijedou. Nešlo jí to však tenkrát dohromady, takže měla ještě mnoho co dělat, když se obě sestry vrátily. Tyto ale si tenkrát takových maličkostí ani nevšimly, protože samy s sebou dost co dělat měly.

„Tak mně přece povídejte, jak jste se tam měly a zdali se vám to líbilo?“

„Dobře jsme se měly, to si můžeš pomyslit; a líbilo se nám to tak, že tam zejtra zase půjdeme.“

„Ach, to mne přece vezmete s sebou.“

„Na to si ani nepomejšlej; ty se nehodíš do takové společnosti, kam vznešené princezny chodí.“

„Copak tam bylo za princeznu? Vždyť mně to aspoň můžete povědít.“

„Ba, to se ani povědít nedá; takovou krásu jsme nikdy ještě neviděly. A jaké měla šaty! Však to jenom jí děkovati musíme, že bude zejtra zase taková hostina. Princ se do ní zamiloval, a ona mu ujela; teď neví, jak by se s ní shledal, a myslí, že zejtra jistě zase k hostině přijde.“

Popelce ty slova celou noc hlavu mátlly. Ráno, sotva byly sestry z domu, běžela do sklepa, by se do druhé truhličky podívala. Tam ležely šaty růžové barvy, stříbrem těžce vyšité, jakož i všechno ostatní k slušnému ustrojení potřebné; jediné pantoflíčky musela z prvnější truhličky vzít. Líbila se sama sobě, když v lesklé stříbrné stěně na sebe pohlížela. Pak šla k svému koníčkovi, který ji brzce do města donesl.

Princ seděl u stolu jako na trnů; kdykoliv se dveře otevřely, myslil, že to očekávaná neznámá. Konečně se dveře rozlítly, hedvábný šat v nich zašustil a blažený pohled princův dosvědčil, kdo přichází.

„Ach, jak jste mě včera tak kvapným odjezdem zarmoutila!“ řekl princ, když s ní byl samotný.

„Nemohu jinak,“ odpověděla Popelka, „a chcete-li, abych vás ještě jedenkrát navštívila, nesmíte mě zde zdržovat.“

„Vy nevíte, jak těžká je to pro mne úloha; ale podrobím se vůli vaší s tou výminkou, že zejtra zase přijdete.“

„Zajisté dané slovo vyplním.“

A tedy, když byl čas, aby se zpátky vrátila, princ ji déle nezdržoval, koje se nadějí, že ji zejtra zase uhlídá. Když přijela domů, rychle se svlékla a k své práci odešla; sotva s ní byla hotova, přišly obě sestry.

„Jápak jste se dnes měly?“ ptala se jich Popelka. „Byla tam zase ta princezna?“

„Ovšem že byla, a krásněji než včera ustrojena; zejtra bude zase hostina, a tu tak lehce nevyklouzne. Můj bože, co ten princ jen na ní vidí? Ovšem že je hezká, ale vždyť je také ještě jiných hezkých děvčat na světě dosti, a nemusel se právě do ní tak zbláznit.“

„Kdyby jí nebylo, kdo ví, jestli byste se nebyly kněžnami staly?“ řekla na to Popelka.

„A co ty se do takových řečí pleteš? Hleď si své práce a nestarej se o nás,“ odbyla Adlina sestru Popelku. Ta tiše odešla a pomyslela si v srdci: Vy bloudí, já bych přece své štěstí za vaše nesměnila!

Třetí den ráno odjely sestry skvostně nastrojeny, a Popelka, sotvaže trochu uklidila, pospíchala opět do sklepa. Tenkrát otevřela stříbrnou truhličku. Tam byly modré šaty, stříbrem a perlami vyšíté. Když se oblékla, třpytily se jí diamanty na krku a na hlavě. Tak přistrojena jela po třetí na koníku do zámku. Princ dal rozkaz, až vrátný uhlídá princeznu (za níž ji všickni drželi), aby mu to přišel oznámit. Neseděl dlouho u stolu, když vrátný přiběhnuv jemu oznamoval, že vidí zdaleka někoho na bělouši přijíždět. Princ letěl dolů, ale Popelka mu již přišla vstříc. Byl spokojen a vesel, neb se s jistotou domníval, že mu tenkrát neujde. Každý byl dychtiv dovědět se, jak to asi dopadne. Princ ji neustále prosil, by neodjížděla, aby mu pověděla, kdo je, a jeho manželkou se stala.

Ale na všechny vroucí prosby dostal za odpověď: „Nežádejte toho ode mne, neboť je možná, že by vám to ani nebylo milé. Upokojte se tím, že jsem zde vám k vůli.“

„Ale jak dlouho chcete pobýt? A kde vás mám potom hledat?“

„O to ať se osud postará.“

Tak nebohého prince odbývala. Konečně přišel čas, by opět domů odjela. Jakmile kníže pozoroval, že se chystá k odjezdu, dal jednomu sloužícímu tajné znamení, a ten odběhl. Za chvíli doprovázel Popelku dolů a pořád ji ještě prosil a zdržoval. Ona ale rychle od něho odešla a k svému bělouši pospíšila. Tu ale najednou cítila, že jí nohy na zemi vážnou. I koukla se, co to, a viděla, že je zem kolem dokola jakousi pryskyřicí namazána. Ještě si pořád z toho pomáhala; když ale najednou prince za sebou zahlídla, trhla sebou a čerstvě na koně vyskočila; tento hbitě všecko přeskočil, a již ho žádný neviděl. V kolomazi zůstal však v zástavě zlatý pantoflíček. Kníže želel, že se mu jeho lest nepoštěstila; těšilo ho to ale přece, že aspoň něco má, podle čeho by neznámou milenku naléztí mohl.

Neméně bolelo též srdéčko Popelku. Ještě jí, co se pamatovala, nikdo tak libých a milostných jmen nedal, nikdo s ní tak vlídně a tak laskavě nezacházel, slovem nikdo ji ještě tak nemiloval jako právě onen krásný princ. Což divu, když si ode všech opovržená Popelka přála, aby s ním do smrti živa býti mohla. Smutně se s koníčkem rozloučila; smutně skvostný šat do truhličky kladla. „Ach, jak mne Bůh za mou marnost potrestal,“ pravila, když jedinký pantoflíček ukládala. „Ted’ jsem ztratila srdce a pantoflíček; mohla bych ovšem býti šťastna, ale mohu-li pak tomu všemu věřit? Zdalipak to není nějaké kouzlo? A naposled budu ještě za svou všetečnost a ztrátu pantoflíčku potrestána!“

Tak naříkajíc šla zase nahoru po své práci. Sestry přijely domů, ale ona se jich tenkrát na nic neptala. Než těmto jely huby beze všech otázek.

„To mu přejeme,“ řekla Kasala, když jim Popelka lože chystala. „Proč se zbláznil do takové čarodějnice a nezůstal raději při nás! Ted’ může líbat pantoflíček.“

„Což víš,“ odpověděla Adlina, „jestli se zejtra nepřihlásí?“

„To by tam byla již dnes zůstala.“

„Kdopak se bude o to přítí; pojedeme tam, a hodí-li se nám na nohu, stanem se jedna neb druhá kněžnou.“

„Copak je to s tím pantoflíčkem?“ ptala se Popelka.

„Ty chceš také všechno vědět; nu ale povědít ti to mohu. Včera tedy přišla ta princezna opět ke dvoru; kníže si celý den žádného ani nevšimnul a jenom pořád s ní se obíral. Když měla odjet, dal to místo, kde kůň její stál, kolomazí potříť, aby tam uvázla. Ale ona nebyla tak hloupá a šikovně vyklouzla, jenže tam pantoflíček nechala. Kníže dal hned ohlásit, že se zejtra z celého okolí všechny panny a paní v jeho zámku sejítí mají, a která z nich pantoflíček obuje, ta, bude-li svobodna, že se jeho manželkou stane. On myslí, že je neznámá z jeho země a že žádná nemůže mít tak malou nožku jako ona. Možná ale, že se v tom omejlí a sám sebe zklame.“

„Vždyť vy samy také máte malé nožky, možná dost, že pantoflíček obujete,“ řekla na to Popelka.

„Uhlídáme, až jak zejtra bude.“

Ráno, dříve než odjely, stáhla si každá nohy, až jí slze bolestí po tváři tekly, jen aby do pantoflíčku vléztí mohla.

Ubohá Popelka nevěděla, co má dělat: má-li za nima jít, anebo zůstat doma. Láska však zvítězila nad strachem. Šla do sklepa, oblékla na sebe modré šaty a pantoflíček zaobalila do šátku. Pak hodi-la navrch své všední šaty, a tak se s Pánembohem na cestu vydala. Šťastně přišla za půl dne do města. Šla rovnou cestou do zámku. Tam se však sotva protlačit mohla, neboť se bylo sešlo ženských veliké množství. Na každé tváři bylo čisti buď naději a důvěru, buď žalost nebo zlost zklamaného srdce. Ta se těšila, jestli pantoflíček obuje, ona se zase mrzela, že jí byl malý. Když vešla až do sálu, viděla v jednom výklenku také své sestry sedět. Vypadaly jako kyselá jablka, z čehož soudila, že se do pantoflíčku nedostaly. Ta malinká, hezounká příčina všeobecného pobouření ženského pohlaví ležela na skvostném koberci uprostřed síně. Princ seděl na trůně a hleděl smutně na to hemžení; nedíval se na nohy, nýbrž jen na tváře, ale nenašel potud, co hledal. Jedna z nejposlednějších byla Popelka.

„Adlinko, jen se, prosím tě, podívej, není to tamhle ta naše Popelice?“

„Ba, máš pravdu, že je.“

„Co tady děláš? Pojď, půjdeme pro ni. Ta ať se těší! Nechá všechno doma a jde sem na podívanou.“

Chtěly ještě více říci a výhrůžky hned vyplnit; ale slova jim zůstala v ústech, když viděly, že i Popelka se ke koberci blíží a pantoflíček obouvá.

„To je snad ona!“ křičely všechny jedním hlasem, když viděly, že Popelka do pantoflíčku vklouzla jako nic.

Princ, který zamyšlen posledního výjevu ani si nevšimnul, na to vykřiknutí jako střela z trůnu sletěl a k Popelce přistoupil, aby se přesvědčil, že je jí pantoflíček právě dost. Tu shodila ze sebe svůj všední šat a ukázala i druhý pantoflíček.

„Tys to, moje krásu?“ divil se princ. „Ach netrap mě déle,“ prosil před ní kleče. „Vyslyš prosby mé, buď mou manželkou.“

„Nuže chci tobě po vůli býti,“ řekla Popelka, „jestli sprosté děvče za svou manželku přijmouti se neostýcháš.“

„Ať jsi kdokoliv, ty budeš mou chotí.“

Nato ji posadil vedle sebe na trůn a za kněžnu ji prohlásil. Sestry div zlostí nepukly. Ona ale nebyla tak zlá a nestyděla se za ně jako ony za ni. Řekla tedy všechno svému ženichovi a šla jim naproti. Když viděly, že jim ta zlost nic není platna, stavěly se jí do očí jako andělé, by se jim také trochu slávy dostalo. Blažený kníže vystrojil skvostnou svatbu, na níž se nevěsta co nejjasnější hvězda třpytila. Když byli mladí manželé sami, svěřila Popelka svému choti tajemství velkého bohatství a prosila ho, by tam s ní dojel. Uposlechnuv princ podivil se kráse a nádhernosti těch podzemních síní. Nato si vzali, co jen oba nabrat mohli, takže naložili na vůz desetkrát tolik, co celá zem stála. To udělali třikráte.

Kasala a Adlina, které teď neustále okolo kněžny byly, nevěděly posud, jak k tomu sestra přišla. Přičiňovaly se tedy všemožně, aby

se toho dopátraly. Kněžna, učiněná to dobrota, myslíc, že ta jejich upřímnost je opravdivá, také jim to jednou svěřila. Od té chvíle neměly v městě žádného stání a záhy do svého zámku se odebraly. Bylo jim jen o to, by se též do tajného pokladu podívaly. Když tedy domů přijely, byla první jejich práce dvířka ve sklepe hledati; a poštěstilo se jim, že je našly. Že však klíček neměly, musely dveře mocí otevřít. Jak tu tolik bohatství viděly, zůstaly jako omámeny a začaly do zástěr, do kapes a kam jen která mohla, stříbro, zlato a drahé kameny bráti. Když měly dost, šly nahoru, by to vysypaly. Zdálo se jim toho však ještě málo, šly tedy ještě jednou; to jim ale přišlo draze. Jak přistoupily ke dveřím, vyskočily na ně dvě veliké černé kočky, pověsily se jim na krk, a kde je popadly, tam je ostrými drápy škrábaly, až obě bez sebe na zem upadly. Když opět smyslů nabyly, vylezly s nesmírnou bolestí ze sklepa nahoru. Jaké ale bylo jejich leknutí, když se na sebe podívaly a viděly, že mají hladké tváře navždy zohyzděné a rozdrápané! Tu si vzpomněly, že nechaly ty klenoty v pokoji ležet, a honem tam pospíšily. Ale místo zlata, stříbra a drahých kamenů nebylo tam nic jiného než hromádka oblázkových kamenů. To byly rány! Krása pryč, bohatství pryč! Vlasy z hlavy si šubaly, kdykoliv na to pomyslily, až konečně z toho do těžké nemoci upadly, z které jen přičiněním mladé kněžny vyvázly.

Když byly zdravý, jely všechny tři do města pro své rodiče. Ubohé byli již stařícké a musili se žebrotou živit. Což divu, že se radostí skoro zbláznili, když taková vznešená paní pro ně přijela, v níž svou dceru poznali. Vzala si je s sebou. Jednou šla zase Popelka se svým manželem do sklepa se podívat, ale nemohla nikde dvířka najít; všecko bylo navždy zmizelo. Tu se tomu podivila, ba ani si to vysvětlit nemohla, až se jí jedenkrát sestry přiznaly, co udělaly a jak je duchové za jejich lakomost potrestali. Popelka však věděla lépe, za jakou vinu trestu došly. Nebylo toho ale mladým manželům tuze líto, an měli bohatství dost a dost. Žili spokojeně a šťastně, poddaným činili dobře a nebesa jim za to požehnávaly.

O PRINCEZNĚ SE ZLATOU HVĚZDOU NA ČELE

Byl jeden král a královna a ta královna měla na čele zlatou hvězdu. Měli se sice manželé velmi rádi, ale bohužel, jich blaženost dlouho netrvala. Žalost královu není možné vypovědět ani vypsát, to ví jen ten, kdo ztratil, co miloval.

Dlouho nechtěl se král ani na dítě podívat, které bylo příčinou matčiny smrti, konečně zvítězila ale láska otcovská a úsměv milostného dítěte přikouzlil jej poutem nerozlučným. Bylo ale dítě to věru tak hezounké, živý obraz krásné matky, že z něho člověk nerad oko spustil. Pro neobyčejnou sličnost nazváno jest děvčátko Lada.

Několik let uběhlo od té doby, co královna zemřela, a dvořenínové nutili krále, aby se oženil, že by se stal pokojnějším a veselejším. Odpověděl jim král takto: „Když královna na úmrtním loži se mnou se loučila, prosila mne, kdybych se musel ženit, abych si jinou nebral, než která jí bude docela podobna. Já se na to zapřisáhl a vzal bohy za svědky; budu tedy hledat ženu, která by jí ve všem podobna byla, a nenajdu-li takovou, nikdy více se neožením.“ Dvořenínové dali králi za pravdu a hned se stalo ujednání, kdy se král na cestu odebere.

Ladu, poupě to kvetoucí, odevzdal král pečlivým chůvám, zem svou správci věrně oddanému a sám odešel s četným komonstvem do světa hledati nevěstu. Projel knížetství, království, projel půl světa, viděl panny tváří jako anděl krásných, přece ale neměla žádná na čele zlatou hvězdu, žádná nebyla podobna zemřelé paní. Smuten vrátil se domů. Tu mu běží vstříc Lada a vroucně ho z daleké cesty vítá. Král strnul nad rozkvetlou pannou. To byla ona, to byla ta žena, kterou nade všecko miloval, její oči, vlasy, tělo, tu zlatoskvoucí hvězdu na čele, všecko měla Lada, dcera její. Běda, běda, pomyslíl král. Co viděl podobu své ženy, vzbudily se v něm

všecky památky na minulou blaženost, takže div nezoufal. Konečně umínil v své rozbouřené mysli, že si vezme Ladu za ženu, chtěje zvrátit ukrutné vrchy, které v tom poměru mezi něj a ji příroda postavila. Šel tedy k dceři a zjevil jí úmysl nebožky matky. Lada se toho zhrozila, ale dělala, jako by otcův návrh za pouhý žert měla, a po krátkém přemýšlení řekla: „Vezmu si tě, otče milý, koupíš-li mi šaty, ušité z křídel zlatohlávka.“

„Koupím, duše má, všechno, co žádáš, jen vyplň prosbu mou,“ odpověděl král a v to okamžení dal ohlásit, kdo by mu takové šaty přinesl, že dostane za ně mnoho peněz. Což by lidé za peníze nevyvedli? V několika dnech byly šaty na zámku a král je donesl dceři. I nevěděla, co si má vymyslet, aby čas prodloužila a otce tím snad na jiné myšlenky přivedla. Poručila si opět šaty barvy sluneční. A zase to dal král ohlásit a šaty sluneční barvy dostal. Když je Ladě přinesl, řekla: „Ještě mi kup, otče, šaty barvy nebeské, aby na nich i hvězdy byly; potom si tě opravdu vezmu.“

Co by byl král pro ni nedal! Poslové lítali na všechny strany a krejčí namáhali své mozky, by vymyslili кроj šatů barvy nebeské i s hvězdami. Ale což by rozum lidský nevymyslel, když se jedná o tolik peněz. I takové šaty se ušily, jenže byly na nich místo hvězd velké diamanty. Již nebylo tedy žádné pomoci a Lada musela dát otci slovo; ale trápila se nad tím a plakala.

Tu samou noc se jí zdálo, že stojí před ní krásná paní, majíc na čele zlatou hvězdu, a že klade na postel bílý závoj jako dech, pravíc: „Lado, já jsem tvoje matka, vím, co se zde děje a vlastní otec za ženu že tebe žádá. To se však státi nesmí, já ti jdu na pomoc. Dej si zejtra ušít sprosté šaty, přehod' tento závoj z mlhy utkaný přes hlavu a prchni. Dokud ho budeš mít na sobě, žádný tě neuvidí. O otce starost neměj, já se mu zjevím a dám mu vnuknutí.“ Po těch slovech cítila Lada na tváři lehký vánek dechu a matka zmizela.

Ráno našla závoj na loži a pilně jej uschovala. Nato pak poručila, aby jí dala komorná udělat myší kožíšek od hlavy až k patě. Ko-

morná myslila, že to bude pro nějakou kratochvíli, pročez nikomu o tom neřekla, sama kožíšek objednala, a když byl hotov, princezně ho přinesla.

Třetí den měla býti svatba; v zámku bylo šukání, běhání a král byl plný blaženosti. Jen nevěsta nepomyslela na oddavky. Když kožíšek měla, oblékla se do něho, ty troje šaty svázala, plachetku hodila na hlavu, závoj na tvář a tak přistrojena dala sbodem otcovskému zámku a v slzách plynouc ubírala se do širého světa. Chodila dlouho, aniž věděla, kam se má obrátit; tu přijde k městu, které bylo velmi krásné. Hned u kraje stál na vršku královský zámek; do toho si umínila Lada vejít a o nějakou službu prosit. Ale uzlíček se šaty nechtěla vzít s sebou. Malý kousek od zámku byl háj a u háje studánka; i zdvihla Lada u studánky kámen a pod ten kámen položila uzlík a závoj k tomu. Rybička ze studánky na ni vykoukla.

„Nepovídej žádnému, rybičko, a dobře to hlídej!“ prosila Lada rybu a odešla do zámku.

Na cestě si posypala tvář trochu popelem, zamračila čelo a plachetku níže stáhla; představíme-li si ještě myší kožíšek, v němž byla skoro celá zaobalena, kdož by chtěl při ní krásu hledati? Čeládka v zámku se pustila do hlasitého smíchu, vidouc tu ošklivou služku, a posílala ji pryč. Ale ona tak snažně prosila, aby ji za kuchtičku přijali, že se kuchař nad ní ustrnul a do kuchyně ji přijmul, přísně jí zakázav, aby se vrchnosti neukazovala, by trestán nebyl, že takovou kuchtičku do služby bere. Lada byla potěšena, že dostala službu, kde bude ode všeho pronásledování ochráněna a kde si jí nikdo všímat nebude. A dobře soudila; celý den žádný na ni ani nekoukl, leč se pan kuchař s ní několikrát vyvadil a sloužící myších kožíšků jí nadali, což ale dobrovolně trpěla.

Zem, v níž se to seběhlo, patřila králi, který měl jediného syna, jménem Hostivíta, ušlechtilého mládence, na kterého se mohl ve všem spolehnout. Všickni poddaní se již těšili, až bude princ panovníkem, jaké to budou mít časy. Král byl již starý a rád by

byl viděl, aby si Hostivít nějakou princeznu vybral, ale ten posud neměl k tomu chuti. Chválu princovu slyšela také často kuchtička od ostatní čeládky, i velmi ráda byla by toho vyhlášeného pána seznala. Jedenkrát se jí k tomu naskytla příležitost. Když byla v kuchyni sama, šel princ právě okolo. Tu vyběhla rychle ven a za ním se dívala; zdali se jí líbil, uhlídáme dále.

Byl králův svátek, a po tři dni dávaly se skvostné hostiny a radovánky, ku kterýmž se hosté z daleka sjížděli. Lada celý den již o něčem přemýšlela, a sotva byl večer, prosila kuchaře, aby jí dovolil trochu na ty hosty se podívat, které jakživa neviděla.

„Ó ty cuchto, nechtěla bys pánům do cesty vlézt, aby tě někdo viděl a potom si pomyslí, jací jsou to služebníci zde v zámku?“

„Nebojte se, pane, že bych šla komu do cesty, já někam do kuchařky zalezu, kde mne žádný nespátří.“

Kuchař nechtěl, nechtěl, ale potom zabručel něco o všetečnosti a nechal kuchtičku jíti na podívanou. Lada šla rovnou cestou k studánce, zdvihla kámen a vyndala z uzlíčku šaty, co byly z křídel zlatohlávkových ušité. Potom sundala plachetku, svlékla myší kožíšek, umyla tvář, srovnala vlasy a oblékla šumný oděv na sebe. Ono jí však nebylo o to, aby viděla panstvo, ale jen aby mohla s tím hezkým princem potancovat a slovíčko s ním promluvit. Když měla šaty na sobě, přehodila závoj přes oči a spěchala ku hradu. Nejdříve si před zrcadlem oděv srovnala, potom teprv vkročila do taneční síně, postavila se, kde nejvíce hostů stálo, a hodila závoj z čela. Každý se hned k ní obrátil, ale žádný nevěděl, kdo je a odkud přichází. Avšak nejprvnější ze všech byl u ní Hostivít, který dříve od paní k panně poletoval jako hravý motýlek. Sotva pohlédl na ušlechtilou tvář cizinky, již ucítil, že po jeho svobodě na věky veta.

„Kdo jste, panno spanilá, že mi ani tvář, ani jméno vaše povědomé není?“ ptal se Hostivít Lady.

„Důvěra ve vaši hostinnost mne sem přivedla, abych se vyrazila. Rád-li mne vidíte, nechtějte vědět, kdo jsem,“ odpověděla Lada

a pohlédla na Hostivíta tak prosebným okem, že neměl srdce více se jí ptáti.

Hudba začala hrát, každý šel pro svou dámu, a i princ se postavil do řady se svou tanečnicí, jíž nebylo rovno. Jak čerstvě mu hodiny uplývaly, které si právě tenkrátě přál stokrátě delší. Začalo se šerit a princezna děkovala svému hostiteli, chtěc odejít; princ prosil jen o malou chvilinku ještě, ale ona nezůstala ani okamžení déle, jen to slíbila, že přijde druhý den zase. Letmo hrad přeběhla, octla se u studánky a šaty ze sebe svlékala; byl již svrchovaný čas, aby se v kuchyni ukázala. Když odcházela, vykoukla zase rybička a Lada prosila, aby jí šaty hlídala. Všecka čeládka byla ospalá, a nikdo nepozoroval, kdy kuchtička přišla.

Každé ráno ohlašoval komorník, co se má pro prince k snídání vařiti; ale toho dne přišel, řka, že princ sám neví, co si má poručit, aby se udělalo cokoliv. „Já nevím, co se pánu přihodilo,“ doložil, „tak veselého jsem ho ještě neviděl. Zpívá, tancuje z pokoje do pokoje, a když se ho ptám na to neb ono, říká: Dělej, co chceš.“

„Bláhový,“ řekl na to kuchař, „snad se mu včera některá kněžna zalíbila a dnes na ni vzpomíná?“

„Máš pravdu, starý, byla tam jedna paní, ale žádný neví, co je zač, a u té byl celou noc.“

Kuchtička něco třela a hlavičku hluboce k tomu shýbala, aby nebylo vidět, jak se červená. Dělalá, jako by si komorníkovy řeči ani nevšímalá, zatím jí ale slovíčko neušlo. Celý den byla by kuchařovi pomyšlení udělala, jen aby ji večír zase na podívanou odpustil, což také kuchař slíbil.

Když měla všecku práci svou odbytou, běžela zase k studánce, kožíšek shodila, oblékla šaty sluneční barvy, přehodila závoj a popspíchala k zámku, kde se již tancovalo. S princem nebylo po celý večer ani řeči, jeho jediná práce byla hleděti ke dveřím, brzo-li je sloužící otevře. Ale než se nadál, stála jeho krásná neznámá milá uprostřed síně jako bohyně, jejíž jméno nesla. A zase byl blažen lás-

kou raněný princ. Paní záviděly Ladě krásu a nádherný oděv a páni záviděli princovi její přízeň. Té noci zdržela se Lada o chvílku déle, nemohouc odolat prosbě krásného muže, kteréhož tak vroucně milovala jako on ji. Bylo již hezky šero, když přišla k studánce. Honem se odstrojila, tvář zapopelila a jako na perutích běžela k zámku, kde bylo již všecko na nohou.

„To se mi líbí, po druhé nepůjdeš nikam!“ broukal kuchař, když vešla do kuchyně; ale ona ho prosila za odpuštění a začala se točit jako na kolovrátku. Kuchař byl starý, dobrý člověk, a když viděl, že kuchtičce práce od ruky jde, jako by hrál, zapomněl na svůj hněv. Opět vešel komorník do kuchyně, a když se kuchař ptal, co bude princ k snídani poroučet, odpověděl, že nebude princ nic jísti, že sedí v lenošce, oči maje zavřené, a když se ho někdo otáže, že mlčí jako hrob. „Nevím,“ končil svou zprávu, „ta paní, co u nás po dvakrát byla, mu snad učarovala.“

„Hej, kuchtičko, co tomu říkáš, ty jsi se také dívala, vidělas tu cizí paní?“ volal kuchař na Ladu, která rožněm točila.

„Ovšem že viděla; já tomu ale nerozumím, abych řekla, je-li tak krásná; mně se líbila a princovi snad také, neboť s ní pořád mluvil,“ odpověděla kuchtička kuchařovi, ale kdyby nebyla u rožně stála, byl by viděl její zarděnou tvář, která jako plamen popelem prokvítala.

Svou pilností po celý den vymohla Lada opět na kuchaři dovolení na podívanou. Tenkrát se oblékala u studánky do šatů, co byly barvy nebeské, diamantovými hvězdami poseté. Nikdo nemohl na ni pro samý lesk pohlédnout a celý háj se osvětlil světlem, které od ní zářilo, že se v studánce celá viděla. S těžkým srdcem šla ale tenkrát do hradu; neboť se musela s miláčkem rozloučit. Mohla ovšem říci, kdo je, ale ona se bála otcovy msty a že by ji nazpět požádal, proto si umínila, že bude mlčet, dokavad' se nedoví, jak otec smejšlí a zdali už na ni zapomněl.

Hostivít byl jako bez smyslů, nic ho netěšilo, a sám starý král hleděl na dveře, brzo-li ta krásná kouzelnice vejde, by se tvář synova vyjasnila.

„Proč tak smuten?“ ozval se vedle Hostivíta libý hlas. Lada co skvělá denice stála vedle něho a jediný paprsek z oka jejího vyjasnil mračna na tváři miláčka. Starý král a mnoho hostů shlukli se okolo ní, vítali ji a nemohli se na tu očarující krásu dosti vynadívát. Tu noc nebylo ani Ladě, ani princovi do tance, chodili spolu ze síně do síně a tiše rozmlouvali o své lásce; čím blíže k ránu bylo, tím byli smutnější. Ta nejposlednější síň skvěla se bílým mramorem, kolem dokola stály vonné květiny a stromy, i zdálo se člověku, že do květnice vstupuje. Tam seděla Lada na pohovce s Hostivítem a v očích chvěly se slzy.

„Lado má, ty jediná, zůstaň u mne a buď mou ženou,“ prosil princ tak dojemným hlasem, že projel zvuk jeho nikdy nepocítěnou blahostí duši ubohé Lady.

„Nepros tak snažně, činíš mi těžké srdce; vždyť víš, že posud prosbu tvou vyplnit nemohu. Abys ale věřil, že i já tě srdečně miluji, vezmi ode mne tento prsten, kterým se tobě na věky zasnubuji.“

Hostivít přijal s vroucími díky drahý prsten, potom sňal též jeden s diamanty ze svého prstu a podal ho Ladě.

„Nyní jsme zasnoubeni,“ řekla tato, „já tvá, ty můj. Kdo ti tvůj prsten nazpátek přinese, tomu věř, bude to posel, od něhož uslyšíš vzkázání, jak brzy se shledáme.“

Ještě chvilka utekla v sladkém líbání a rozmlouvání a Lada zmizela. Darmo běžel Hostivít do síně, kam byla odešla, darmo naříkal jako vši útěchy prázdný zoufalec, Lada se nevrátila a on nevěděl, kde ji hledati.

S těžkým srdcem a slzíc svlékla dívka skvostný šat v zeleném háji, dala ho pod kámen, poprosila rybičku, aby měla pozor na něj, a již pospíchala v myším kožíšku do kuchyně. Prsten zasnoubení měla schovaný za řadry.

Když přišla do hradu, bylo tu běhání až hrůza, komorníci princovi mohli hlavy srazit, jak po schodech nahoru a dolů lítali. I ptala se Lada v kuchyni, co to má znamenat?

„Celou noc kalousuješ a ráno spíš, kudy chodíš,“ huboval na ni kuchař. „Což neslyšíš, že je princ na smrt nemocen? Tu čarodějnici nám byl čert dlužen. Ten ubohý, ubohý pán! Já nevím samou starostí, co do ruky vzít.“

Lada zůstala jako omráčena, nevědouc, má-li k Hostivítu jíti, aneb co má dělat. Tu přiběhl sloužící s jakýmsi kořením a poroučel, aby se honem pro prince uvařilo. Lada mu je vytrhla z ruky a v okamžení stála u ohně. Sloužící odběhl, kuchař také, a než se vrátil, měla již Lada koření v koflíku a chtěla je nésti nahoru.

„Co to děláš? Nemůžeš někoho zavolat anebo na mne čekat? Kdyby tě v tvém kožichu král viděl, všecko by si zošklivil.“

„Nic se nebojte, pane, on mne neuhlídá. Abyste nemusel na schody, donesu to nahoru,“ nabízela se s ochotností Lada, „a dám to některému komorníku.“

Na cestě vytáhla ze záňadří prsten a hodila ho do koflíku; koflík postavila v pokoji na stůl a běžela dolů, kojíc se nadějí, že prince upokojí. Přitom si však umínila, kdyby se princ ptal, jak se prsten do koflíku dostal, že se nepřizná. A na to přišlo v malé chvíli.

Sotva princ koření vypil a na dně prsten spatřil, vzbouřil celý zámek; nejprvnější poptávka došla ovšem na kuchaře, zdali on koření do koflíku lil. Kuchař v domnění, že se snad do koření vlas z myšího kožíšku dostal, nechtěl na sobě hanbu nechat, a prosil hned o odpuštění, že to v jeho nepřítomnosti kuchtička udělala. Nyní musela kuchtička k princovi. Dosti se zdráhala a nechtěla jít, ale služebníci ji vzali pod paždí a vedli ji do princova pokoje. Jak tam vešla, klekla na zem a hlavu sklonila, aby neviděl princ její postavu a nepoznal její tvář.

„Ty jsi dala prsten do koflíku?“ ptal se princ, jsa již vzhůru, a pozorně prohlížel klečící kuchtičku.

„Milostivý pane můj,“ pravila Lada s proměněným hlasem, „já koření do koflíku lila, ale o prstenu nevím, a byl-li tam, musel jej někdo nevědomky do něho hodit.“

Na ten způsob zapírala Lada v jednom, a když nemohl princ přiznání nikterak z ní vynutit, propustil ji. Lada byla ráda, že šťastně vyvázla, poděkovala a pospíšila do kuchyně, kde vše panu kuchaři povědět musela. Avšak navzdor ohyzdnému kožichu pozoroval princ při jejím odchodu ušlechtilý vzrůst, všimnul si krásného chodu a malounké nohy, jakou obyčejně nemotorná kuchtička nemívá. Pořád mu to vrtalo v mozku, na jaký způsob by ji mohl, sám nepozorován, viděti.

Byl způsob v tom městě, že se lidé velmi rádi koupali, jak bohatí, tak sprostí. I v zámecké velké zahradě byly dvoje lázně, jedny královské, druhé pro domácí čeládku, kde se dvakrát za týden od prvního do posledního koupali. Na tu lázeň vzpomněl Hostivít nejdříve, tam byla nejlepší příležitost podivnou kuchtičku vyzkoumat. Byl právě den koupele; tu se princ odebral tajně do zahrady, šel hned k lázni ženské, tam udělal do zdi díрку velikosti oka a šel zase do svého pokoje. Doktoři se křížovali, že mu bylo ráno na smrt zle a teď že už chodí, Hostivít je ale potěšil, že ho divotvorné koření pozdravilo, z čehož oni velkou radost měli.

Navečer, když byl čas koupání, vykradl se princ ze zámku do zahrady, šel k lázni a schoval se do hustého křoví, kde ho nikdo nepozoroval. Všechny ženské se koupaly dříve a nejposlednější ze všech byla kuchtička, se kterou se žádná jiná koupat nechtěla, čemuž ona velice povděčna byla. Jak viděl princ kuchtičku jíti, položil oko ke zdi a ledva dýchal.

Zamyšlená vstoupila Lada do lázně, a když za sebou zamkla, svlékla nejdříve kožíšek a stála tu v prosté sukénce. Hostivítu vstupovala krev do tváří, když viděl tu sličnou postavu, a blahé tušení se mu v srdci rozhostilo. Ale když dala kuchtička plachetku z hlavy, tvář umyla a na čele se jí hvězda zatřpytila, nemohl se princ déle zdržet, vykřikl: „Lado, Lado má!“ a vyběhl ze své skrýše.

Uleknutá Lada hodila rychle kožich na sebe, plachetku na hlavu a vyběhla ven; neboť poznala dobře hlas princův.

Ve dveřích ji potkal Hostivít, sevřel do náručí a zamkl ústa vřelým políbením, aby nemohla déle zapírat.

„Nyní půjdem k otci, drahá,“ pravil Hostivít a chtěl vésti Ladu do zámku, ale ona nechtěla, řkouc: „V tom oděvu nepůjdu před tvého otce. Počkej tu malou chvilku, až se opět vrátím.“

Princ chtěl ledaco namítat, ale Lada byla již za zahradou a utíkala k studánce jako plachá srna. Šaty našla všecky, ale závoj scházel a hlídačky v studánce také nebylo. Než blahá nevěsta neměla kdy o tom přemýšlet, a že už závoj nepotřebovala, nebyla jí ztráta tak bolestná. S uzlíkem pospíšila zase zpátky do své komůrky, tam se přestrojila do královských šatů a teprv šla k milému princovi, který ji k otci svému vedl. Kdo je potkal, díval se jako udiven, pověděl druhému a v okamžení to bylo po celém zámku, že našel princ krásnou paní.

Posud nebyla se Lada o svém stavu nikomu svěřila, až teprv když byla u krále. Tím raději požehnal otec synův sňatek věda, že princeznu z krve královské za ženu dostane.

V kuchyni se zatím pan kuchař stropu chytal a na kuchtičku, která nepřicházela, hrozně dováděl. Tu přiběhl pro něho sloužící, aby šel tu chvíli k princovi. Honem zahodil zástěru, vyjasnil tvář a pospíchal nahoru. I viděl krále, prince i krásnou budoucí královnu.

„Proč přechováváš v kuchyni tak ošklivou, zapopelenou kuchtičku?“ obořil se na něho princ.

Kuchař se lekl a začal prosit: „Ach, můj nejmilostivější králi a pane! Já ji nechtěl vzít, ale ona tak snažně prosila o službu, že jsem ji nemohl oslyšet; a také nemám věrnější, spěšnější a bedlivější osoby snad ani v celé kuchyni, až na to, že nosí ten myší kožíšek, pořád se popelí a trochu všetečně si počíná.“

„Hana tvá je pravdivá a za chválu ti děkuji, milý kuchaři, jakož i za upřímné přechování. Za to se ti tvá kuchtička odmění.“ Tak řekla Lada, a kuchař padnuv jí k nohám, děkoval za vše a prosil za odpuštění, neboť ji byl podle hlasu poznal. Lada ho upokojila a dala

mu měsíc peněz na odslouženou. Jakmile kuchař z pokoje vyšel, již to věděli všickni, kdo byl myší kožíšek, a strachy umírali, když pomyslili, jak to s nimi dopadne, jak se bude asi královna mstít. Ale ta na mstu nepomyslíla.

Zasnoubení milenců bylo brzy nato; potom si sedli do vozu a jeli k otci krásné nevěsty, by od něho také požehnání obdrželi. S bázní vjížděla Lada do zámku a velmi se strachovala msty otcovy. Avšak darmo! Tu samou noc, když Lada ze zámku zmizela, zjevila se nebožka královna a přísně kárala hříšnou jeho lásku. Od té chvíle se obrátilo srdce královo, láska nedovolená z něho zmizela a bývalá vroucí láska otcovská se v něm uhostila. Dávno by byl již dceru hledal, kdyby mu to byla nebožka nezakázala, která sama nad ní bděla.

S nevýslovnou radostí přijal král dceru i zetě a jejich štěstí bylo mu útěchou.

O SLUNEČNÍKU, MĚSÍČNÍKU A VĚTRNÍKU

Byl jednou jeden král a ten měl syna a tři dcery. Jedenkrát stalo se, že jel s královnou na tři dni ze zámku; odevzdal tedy zámek a dcery synu a přikázal přísně, by žádných mrzutostí netropil, neboť věděl, že se rád se sestrami škádlí.

Sotva král však ze zámku paty vytáhl, zavejskl si princ Silomil a k sestrám pospíchal. Našel je v zahradě. „Milé holky!“ křičel na ně již zdaleka, „ted' můžeme po tři dni hrát, jak dlouho budeme jen chtít. Já jsem králem a vy mě musíte poslouchat.“

„I kdo by s tebou hrál,“ ozvaly se na to jeho sestry, sličné to dívky jako růžová poupátka. „Ty nám ubližuješ a nás zlobíš, nech nás raději samotny; my tě poslouchat nebudem.“

„Když mě nebudete poslouchat, nedostanete ani jíst, ani pít a dám vás zavřít do vašich pokojů, kde musíte zůstat, až se rodiče vrátí.“

„I počkej, ty ukrutníku!“ vzkřikly děvčata, „však my tě potrestáme.“

Nalámaly větvi, natrhaly květin a na bratra je házely; ten utíkal a opět je honil, a tak se škádlili, některou chvíli i opravdu hněvali až do večera.

„Co se člověk s těmi děvčaty nazlobí!“ řekl mladý místokrál, když si na lože lehal. Tu se otevře tiše okénko a kdosi zašeptá: „Aby ses nemusel zítra s třemi zlobit, dej jednu mně.“

„I to se může snadno stát; kdožpak jsi?“ ptá se princ, který myslel, že s ním někdo žerty provádí.

„Já jsem král slunce a chci si tvou sestru za královnu vzít.“

„Tedy počkej chvilku, já ti ji přinesu. Bude to pro ni velká čest, když se tak mocnou královnou stane.“ I běžel do ložnice, kde nejstarší princezna spala, vzal ji do náručí, odnesl do svého pokoje

a oknem ven ji položil. Princezna ale nepadla na zem. Slunečník, její ženich, vzal ji na své planoucí ramena a po zlatém mostě do slunečního paláce odnesl.

Ráno, když sestry vstaly, vypravoval jim Silomil, co se s jejich sestrou událo. Tu nastalo křiku a výhružek, že princovi až úzko při tom bylo; celý den s ním ani nepromluvily, jen když podvečer do svých pokojů odcházely, přitočila se starší sestra k bratrovi a šeptala mu: „Jestli přijde k tobě v noci zase ženich, neodbud' ho zprázdna.“

„Hled'me!“ pomyslíl Silomil, „ani bych nebyl řekl, že budou sestrám ženichové tak po chuti; ráno dělaly, jako by na mne do smrti promluvit nechtěly, a teď ještě samy prosí.“

Vejdá do svého pokoje lehl sice, ale usnout nemohl, neboť očekával nového ženicha. K půlnoci zaklepal zase někdo na okno a Silomil se hned ozval: „Kdo je?“

„Jsem král měsíce a žádám tvou sestru za manželku.“

„Počkej, počkej, hned pro ni dojdu.“ A odběhnuv pro sestru, snesl ji dolů a za okno položil. Měsíčník ji vzal do náručí a po stříbrných oblacích do svého měsíčního paláce ji donesl.

Ráno, když Silomil vstal, vypravoval to opuštěné sestře; ta plakala a hrozila mu hněvem otcovým. Ale když přišel večer, prosila také ona, by jí ženicha zaopatřil. Když tedy princ opět ulehl, zaklepal zase někdo silně na okno. „Jdete také pro jednu sestru?“ ptal se hned princ.

„Jdu, jestli mně ji dáš.“

„A kdo jsi ty?“

„Já jsem král větrů.“

„Nu toť budu mít pořádné švagry,“ pomyslíl u sebe Silomil a běžel pro tu nejmladší sestru. Když ji za okno položil, vzal ji větrník do náručí a sedl s ní do modrooblakového vozu, při němžto čtyři bujní koně zapřaženi byli. Jak král s nevěstou do něho sedl, vznesli se s nimi do povětří.

Druhý den, když se král s královnou z cesty vrátil, běžel mu princ naproti; i divil se král, proč nejdou s ním princezny, a ptal se Silomila, kde jsou?

„Milý otče,“ odpověděl ten, „já je všechny tři provdal.“

„Co to povídáš!“ vykřikli rodiče.

„Pravdu; jedna je nyní královnou slunce, druhá královnou měsíce a třetí královnou větrů.“ Tu začal princ povídat, jak se vše událo.

Když uslyšeli rodiče o velkém štěstí svých dcer, zmírnili hněv na syna a jedině to mu předstírali, že nečekal, až oni přijdou. Princovi se ale brzy po sestrách zastesklo; umínil si, že půjde do světa a že si také ženu vyhledá. Dlouho mu otec nechtěl dovolit, když se ale také královna za něho přimlouvala, nechal ho jít. Silomil si nabral peněz, sedl na koně a pustil se do světa.

Jednou, když kolik dní už jezdil, přijel na zelenou louku, kde množství mrtvých těl leželo. I myslil si, co se to tam asi stalo, zdali tam jaká bitva byla, anebo co jiného? Jel dále a tu spatřil za malou horou nádherný zámek. To mu byla vítaná věc. S chutí tedy k němu hned zamířil. U otevřených vrat seděl stařeček, který, když Silomil až k němu přijel, takto pravil: „Panáčku, vy jedete tak s chutí do toho zámku; což nevíte, že tam na vás smrt čeká?“

„Proč? Kdo bydlí v tom zámku?“

„Bydlí tam krásná princezna, která je tak silná, že celé vojsko přemůže; teprv ty dni se potýkala s jedním přemocným králem, který si ji buď po dobrém, aneb po zlém za manželku vzít chtěl – ona ho ale jen pod tou výminkou za manžela přijmouti svolila, jestli ji přemůže. Což to bylo všechno platno, že se král i s celým vojskem proti ní postavil? Ona je přece všechny přemohla. Jak byste vy tedy se jí ubránil?“

„Nu, ať je jakkoliv, zkusím to,“ odpověděl Silomil a pustil se do hradu. Ve dvoře slezl z koně a bez překážky vešel do zámku. V jednom pokoji, který byl nadmíru skvostný, viděl na stěně meč, an sám z pochvy vyskakoval. „Tyt musíš hrozně rád sekat,“ řekl

Silomil, „a to se k sobě hodíme, pojd' jen ke mně.“ To dořekl, vytáhl nepokojný meč z pochvy a strčil svůj na jeho místo.

Sotva to udělal, vyšla z vedlejšího pokoje překrásná panna, a vidouc tam neznámého, pravila hrdě k němu: „Jak se můžeš opovážit do mého zámku vkročit? Víš, že ti smrt hrozí?“

Silomil zarazil se nad krásou její, aniž věděl, co mu byla řekla, teprv když slova svá opakovala, odpověděl jí: „A proč by mně smrt hrozila? Což bys ty, krásná panno, tak ukrutná býti mohla, že bys mě zabít chtěla?“

„Zabít tě nechci, ale ty se musíš se mnou potýkat; vyhraješ-li, jsem já tvým vězněm a tvé bude vše, co zde vidíš; pakli ne, musíš umřít.“

„Jsem spokojen,“ odpověděl princ, „vezmi tedy meč.“

Princezna přiskočila ke zdi a vytasíc meč z pochvy v horlivosti si ani nepovšimla, že to není její vlastní. Sotva se ale dotkla meče princova, byl její ve dví a z ruky jí vypadl.

„Ó běda!“ vzkřikla princezna, „nyní jsem tvým vězněm.“

„Nikoli,“ řekl Silomil, „ty jsi vítězkou a já tvým otrokem; čiň se mnou, jak chceš, jen mě odtud nevyháněj.“

„To neudělám; tys tu nyní pánem, a já tě budu poslouchat.“

„Kdybys ti poroučet mohl, věděl bych, jaké rozkazy tobě dáti.“

„A jaké?“ ptala se princezna, ač dobře věděla, co dostane za odpověď.

„Abys mě milovala a za manžela pojala.“

„Ráda tvé poručení vyplním,“ řekla princezna a ruku mu podala, „neboť se mi líbíš; silného a udatného muže jsem si vždy přála, a tys mi dal důkaz udatnosti.“

Pln radosti vyskočil Silomil a princezně ruce líbal; ta však pravila: „Dříve než svatba bude, musíš dovolit, abych na sedm dní ze zámku odjela.“

„A kam půjdeš?“

„To nesmím žádnému vyjevit. Zde máš klíče ode všech pokojů a skladů, co jich je v zámku; jen jedinou komoru, ku které tento zlatý klíček patří, nesmíš otevřít, chceš-li mě za ženu mítí.“

Silomil vzal klíče a slíbil, že se do komory nepodívá; nato se s princeznou rozloučil a ona odešla. První den chodil princ po zámku, prohlížel zahrady, rozmlouval se sluhy a bavil se, až mu první den ušel. Druhý den se mu již více stýskalo a z dlouhé chvíle nemyslí na nic jiného než na milenčin zákaz. „Snad mě chtěla jen zkoušet,“ mluvil sám k sobě a zlatý klíček pořád v ruce otáčel. „Co by tam také mohlo být, abych to jakožto nastávající manžel viděti nesměl? A vždyť to ani nepozná, třebaš se tam podíval.“ Tak si to všetečný Silomil vymlouval, až konečně klíček odvázal a do komory šel. Když otevřel, spatřil tu rozpáleným řetězem ke zdi přikovaného člověka.

„Kdo jsi a co zde děláš?“ ptal se princ.

„Ach, prosím tě, pomoz mi odtud. Jsem král ohně; přemožen v bitvě s mocnou princeznou, jižto jsem si zamiloval, musel jsem se dát na útěk, když všickni lidé moji pobiti byli; ona mě však dohonila a zajatého tu přikovala.“

Silomilu nezdálo se býti radno ukovaného krále odvázat, že ale tak snažně prosil, aby mu jen na chvílku odlehčil, smíloval se nad ním a řetěz mečem přetál. Král jsa na svobodě, ihned z pokoje zmizel. Tu se teprv Silomil ulekl; běžel honem do dvora a díval se, jestli by ho někde nespatriil, ale nadarmo.

S velikým strachem očekával nyní nevěstu, ale ta nepřicházela. Již minulo dvakrát sedm dní, a jí tu ještě nebylo! Tu viděl arci, že je zle a že se slova milenčina vyplní; nařikal a bědoval bez přestání, ale nebylo nic platno. I vzpomněl si na své švagry, že snad oni budou vědět, kde se octnula, a že mu k ní dopomohou. Hned tedy rozkázal, aby mu nejrychlejšího koně osedlali, a vyšvihnuv se na něj, uháněl ze zámku. Nejdříve přišel ke slunečníku, a byv s radostí od sestry a od švagra uvítán, ptal se především, zdali ví o silné princezně?

„Milý brachu, to nevím. Možná však, že ví o ní druhý švagr tvůj, měsíčník; chceš-li, doprovodím tě k němu.“ Ochotně přijal Silomil ten návrh a slunečník ho na zlatých perutích ke švagru měsíčníku donesl.

„I vítáme tě, švagříčku; jakpak jsi sem zabloudil?“

„Ach, milý švagře, ztratila se mi nevěsta a já nevím, kde ji hledat, přicházím tedy k tobě na poradu. Slunečník mi nemohl dát zprávy, i myslím tedy, že snad ty o ní víš?“

„Milý hochu,“ odpověděl švagr po krátkém rozmýšlení; „já o ní také nevím, ale švagr větrník zná zajisté její stopu, neboť ten zafoukne do každého kouta. Chceš-li, donesu tě k němu.“

„Chceš-li být tak laskav, budu tomu rád.“

Zastavili se také u sestry, která Silomila s radostí objímala a na tisíceré věci se ho vyptávati počala. On ale pospíchal, nemaje stání, a švagra k odchodu pobízel. Zatím se slunečník zase domů vrátil a měsíčník Silomila na stříbrných oblacích k větrníku donesl. Právě stálo čtvero bujných koní u modrooblakového vozu zapřaženo, čekajíc na svého pána, když se Silomil k větrníkovi paláci přihnul.

„I hle, hle, toť je švagr; copak tebe k nám vede?“ Tak se s podivním tázal větrník a na ženu zavolal, kteráž bratra s velikou radostí přivítala.

„Milý švagře, já bych tě prosil, kdybys mi o mé nevěstě, té silné princezně, pověděl; ona se mi ztratila, a ty prý jistě věděti budeš, kde je.“

„Ovšem že vím,“ odpověděl větrník, „ale co je ti to platno, když ji tamodtud nedostaneš?“

„A kde je?“

„Hluboko pod zemí v jednom ohnivém zámku přikována; muž ten, kterého jsi z řetězů odvázal, byl král, jehož ona přemohla; ten jsa na svobodě pustil se za ní, a když ji dohonil, vzal ji s sebou do svého ohnivého zámku a ze msty ji tam přikoval. Věř, že by se již dávno byla upekla, kdybych ji neochlazoval.“

„Ó, tím trápením je moje neposlušnost jenom vinna!“ naříkal ubohý princ. „Což není žádných prostředků, jak bych ji tamodtud vysvobodil?“

„Ano, jen jediný; poslechni, já ti o něm povím. Ohnivý král má bystrého koně, který, kdybys i sto mil napřed byl, přece tě dohoní. Nebylo by tedy nic platno, kdybys i na nejčerstvějšího koně zasedl a nevěstu tamodtud unést chtěl. Král skočí na svého bystráka, zvedne se do povětří a v okamžení tě dostihne. Že by se vám pak ještě hůře vedlo, není pochybnosti. – Musíš tedy mít koně, který je rychlejší koně králova.“

„A kde takového dostanu?“

„Takového koně má jedna čarodějnice. Je však tuze zlá a mnoho lidí, kteří od ní něco žádali, o život již připravila. Nicméně můžeš se o to pokusit; já tě do jejího hradu donesu, a prve se ještě se slunečníkem a měsíčníkem stran tebe poradím. Zůstaň zatím u mé ženy.“

„Pojď, bratříčku, pojď, trochu se jídlem na cestu posilníš a přitom mně povíš, co dělá otec a matka,“ pravila sestra a vedla Silomila do paláce.

Větrník sedl do oblakového vozu, koně zatřásli lesklou hřívou, hrdě se vzpjali a letem pána svého odnášeli. Ještě Silomil svůj celý příběh sestře nedopověděl, a již byl větrník zase zpátky.

„S jakou jdeš?“ ptal se princ dychtivě.

„S dobrou; zde máš hůlku půl zlatou, půl stříbrnou, tu si schovej od nás na památku. Kdykoliv bys naší pomoci potřeboval, zastrč ji polovic do země a my ti pomůžem. Věř a směle na nás spolehni, my ti nedáme zahynout.“

Rychle vzchopil se Silomil a se sestrou rozžehnav se ku králi do vozu vstoupil. Tři dni a tři noci jeli bez ustání, než přijeli k údolí, kde čarodějnice bydlela. Tam se spustili dolů a král se švagrem se rozloučil. Bujní, posud neunavení vranci zafrkali a již byli zase princovi z očí.

Zmužile kráčel tento k hradu, který stál mezi černými skalami. Místo zahrad byly okolo něho bahna a suchopáry, kde ani bodlák nerostl; místo zdí byl tu černý plot, na němž kolem dokola cosi nastrkáno bylo. Jak se ale zhrozil Silomil, když přijda blíže spatřil, že jsou to samé člověčí lebky! Tu se otevrou vrata a naproti němu vyjde čarodějnice; místo vlasů se jí točily po skráních samá hád'ata, v očích jí seděli bazilišci, a když otevřela vpadlá bezzubá ústa, vykukovalo z nich hadí žihadlo; nos měla jako orličí zobák, tváře zkrabacené a bradu, která jako pahrbek vyčnívala, obrostlou zrzavými vlásky. Na shrbeném těle visel šedivý rubáš, okolo něhož na místě pasu had se otáčel.

„Co zde hledáš?“ ptala se sípavým hlasem Silomila.

„Chci k tobě do služby,“ odpověděl a dušička se v něm třásla, co mu asi ta ohyzda odpoví.

„Do služby, hm! Zdalipak víš, jaká je u mne služba?“

„To nevím, ale myslím, že u tebe vydržím.“

„U mne trvá služba jen tři dni a tři noci; kdo však mé rozkazy nevyplní, tomu se vede jako těm, jichž lebky zde vidíš.“ Přitom ukázala po strašlivém plotu kostnatým prstem, u něhož měla nehet na tři coule dlouhý. „A jakou mzdu žádáš?“

„Nic jiného než toho koníka, kterého máš schovaného.“

„Když to vykonáš, co ti poručím, máš ho mít,“ řekla stará a bazilišci jí v očích radostí poskakovali, že zase jeden do tenat vběhl.

První den vedla ho do stáje, kde dvanáct železných hřebců stálo, a pravila k němu: „Ty hřebce vyženeš do ohrady zde za zámkem, a bude-li večer jen jediný scházet, ztratíš život.“ Nato šlehla každého koně bičíkem a oni odběhli sami do ohrady. Byla to však krutá práce pro nového sluhu, neboť se mu hřebci rozutíkali, sotvaže ze vrat vyšli, a on by se jich zajisté nebyl dovolal, kdyby mu švagři nebyli přispěli. Na ty si v největší úzkosti vzpomněl a hůlku honem do země strčil. V tom okamžení začalo slunce tak náramně krom ohrady pálit, že hřebci ještě, rádi do chladné ohrady pospíchali. Večer,

když baba pro ně přišla, divila se velice, že jsou všickni pohromadě; neřekla ale Silomilovi ani slova.

Druhý den dovedla ho zase do stáje, kde stálo čtyřiadvacet hřebců. „Ty hřebce vyženeš opět do té ohrady, a bude-li večer jen jediný scházet, ztratíš život.“ Tak řekla čarodějnice k princovi; potom šlehla každého bičíkem a oni utíkali jako vzteklí do ohrady. Ale tenkrát byl Silomil chytřejší. Aby se mu nerozutíkali, vrazil hůlku hned do země. Tu začala taková vichřice fučet, že se jí koně ubránit nemohli a v ohradě zůstat museli. Večer, když je baba všecky našla, poručila sluhovi, by je do stáje vehnal; ale v srdci ji to náramně zlobilo. I přemýšlela, co by mu uložila na třetí den, by mu to nebylo možná vykonati.

Večer pozdě vyšel si princ z hradu ven. Tu ho potkal měsíc a řekl jemu: „Zítra budeš mít kousek perné práce, musíš podojit dvanáct divokých krav a z toho mléka lázeň pro čarodějnici přistrojit. Ona ti poručí, abys prve sám se vykoupal; učiň to bez bázně. Ted' jdi za hrad, a kde nejvíce záře moje svítí, tam najdeš zlatý bič, ten vykopej, dobře schovej, a když budeš mít krávy dojit, každou s ním šlehní a uvidíš, že budou stát jako beránci; až pak odtud na koníku pojeděš, vykoupej ho v nejbližším rybníce a potom jed' pro svou nevěstu.“

Silomil poděkoval laskavému švagru a šel hned pro bič. Nedaleko za zámek svítil měsíc nejjasněji na jedno místo, kde vysoká lípa stála, tam tedy počal kopati a našel opravdu zlatý bič. I schoval ho dobře a šel spát. Časně ráno vzbudila ho čarodějnice a vedla na dvůr do chléva, kde bylo dvanáct krav, které jako divoké po chlívě střečkovaly a hrozně řvaly.

„Ty krávy musíš podojit a z toho mléka pro mne lázeň udělat,“ pravila baba a odešla.

Silomil vzal bič a každou krávu s ním šlehl. Všecky stály hned jako beránci a nechaly se dojit. Když mléko do džberu vлил, bylo tak horké, že se div nevařilo. Potom šel pro čarodějnici; ta se zlostí celá třásla a vyběhla na dvůr, aby se přesvědčila, je-li to pravda, neboť

nemyslíla, že by byl Silomil v stavu divoké krávy udržet. Tam ale viděla, že učinil, jak mu byla přikázala. Strčila tedy prst do horkého mléka a pak řekla k princovi: „Nyní se v tom musíš vykoupat,“ myslíc, že se bude bát.

„Proč bych se nekoupal? Dříve však, než do lázně vlezu, přiveď mi sem toho koníka, bych se přesvědčil, zdali ho také opravdu máš.“

Baba šla a za chvíli koně přivedla; byl ale tak umazaný a vyzáblý, že princ ani věřit nechtěl, že by ten kůň mohl býti nejrychlejší na světě. Vzal ho za uzdu, uvázal k sloupu a vlezl do lázně. Tu zavanul větrík a mléko zchladil, takže se Silomil směle koupati mohl. Když se vykoupal, byl sedmkrát krásnější než dříve, že se i ta zatvrzelá duše do něho zamilovala. I pomyslíla si: Počkej, teď já do té lázně vlezu a budu také sedmkrát krásnější a pak si toho hocha zde nechám. Řekla tedy Silomilovi: „Když jsi to všechno tak dobře vyvedl, tedy si toho koníka vezmi, ale dříve odtud neodcházej, až já se vykoupám.“ Když do lázně vlezla, počalo slunce tak náramně pálit, že se mléko v tu chvíli jedním klokotem vařilo, baba křičela a chtěla ven, ale nemohla pro slunce, které své paprsky tak mocně na ni opíralo, že se zdálo, jako by proudy plamenů ze všech stran pršely. I uvařila se dopola a dopola se upekla. Silomil nebyl ale tak hloupý, aby jí byl pomohl; jakmile do koupele vlezla, sedl na koně a úprkem z hradu uháněl.

Když přijel k nejbližšímu rybníku, slezl dolů a koně v něm vykoupal. A hle, jaká to změna – ten špinavý vyzáblý kůň byl bílý jako sníh a hladký jako aksamit; hřívá a ocas byly ze samých stříbrných nitek, které se jen leskly, nohy měl jako strunky a podkůvky z ryzího zlata, ušima stříhal a hlavou pyšně házel, že mu hřívá jako stříbrné třepení kolem krku poletovala. Tu teprv Silomil s radostí na něj skočil a dolinou uháněl, až jiskry za ním pršely.

Netrvalo to dlouho a Silomil octnul se v hradě ohnivého krále, kde svou nevěstu přikovanou viděl. Jak ho spatřila, prosila, aby rychle utekl, sice že ho král usmrtí; on ale vytáhnuv meč, řetěz

přetál, milenkou vzal do náručí, a vsednuv s ní na koně, ujížděl pryč. Král se díval právě z okna, když se mu stříbrohřívek přes cestu zakmitl; i poznal na něm prince s osvobozenou princeznou. Vztekem celý bez sebe letí na dvůr, vsedne na svého rychlého koně a chce je dohonit. Ale tenkrát se zmýlil! Stříbrohřívek byl již tak daleko před ním, že ho jen jako bílou holubičku viděti bylo; darmo král svého rychlouna bodal, ten nemohl z místa, neboť ještě k tomu všemu slunce tak páliło, že se pot z něho jen lil. Král mu ale přece oddechu přáti nechtěl. Tu se najednou strhne takový víchr, že krále i s koněm do povětří vznese, s ním zatočí a nazpátek k ohnivému zámku jej žene, kde ho utrmáceného bez dechu srazí. I zařekl se král, že do své smrti silné princezně škodit nechce.

Zatím donesl stříbrohřívek pána a paní až do jejich zámku. S radostí je čeleď přivítala. Silomil tam ale nezůstal; druhý den sedl zase s milenkou na stříbrohřívka a ten je donesl k jeho rodičům. Ubozí mysleli, že je syn jejich dávno mrtev, neboť o něm ani sluchu nebylo. Jaké bylo potěšení jejich, když svého jedináčka mnohem krásnějšího a s tak sličnou nevěstou zase spatřili, to si každý snadno pomyslit může. Na svatbu, kterou hlučně a skvostně slavili, přišli také větrník, slunečník a měsíčník se svými ženami, kterým Silomil za jejich služby srdečně děkoval. Po svatbě jeli mladí manželé zase nazpátek do svého zámku, kde spokojeně živi byli. Stříbrohřívek se měl dobře, a ještě vnuci krále Silomila si s jeho stříbrnou hřívou rádi zahrávali a na něm jezdili.

O SMOLÍČKOVĚ

Smolíček byl malý pacholíček a byl u jednoho jelena, který měl zlaté parohy. Jelen chodíval na pastvu, a vždycky když odcházel, přikazoval Smolíčkovi, aby zavřel a nikoho nepouštěl. Smolíček vždy měl zavřeno, a dlouho nikdo na dveře nezaklepal. Jednoho dne ale kdosi na dveře zaklepal, a když se Smolíček ptal, kdo to, ozvaly se zvenčí líbezné hlásky:

*Smolíčku, pacholíčku,
otevři nám tvou sedničku,
jen dva prstíčky tam strčíme,
jen co se ohřejeme,
hned zas půjdeme.*

Smolíček otevřít nechtěl; hlásky venku ještě líbezněji prosily. Smolíček byl by jim rád otevřel, ale bál se jelena. Že jim neotevře, ne a ne, a neotevřel. Když přišel jelen, povídal mu Smolíček, že někdo klepal na dveře, že líbezné hlásky prosily, aby jim otevřel; on však že neotevřel. – „Dobře jsi udělal, Smolíčku, že neotevřel, to byly jeskyňky (jezinky). Kdybys byl otevřel, byly by tě odnesly.“ – Smolíček byl rád. Druhý den šel zase jelen na pastvu a Smolíček zavřel. – Tu zanedlouho ozvou se přede dveřmi ještě líbeznější hlásky než před tím dnem:

*Smolíčku, pacholíčku,
otevři nám tvou sedničku,
jen dva... atd.*

Smolíček že neotevře, ač by rád byl otevřel a na jeskyňky se po-
díval. Tu začaly jeskyňky přede dveřmi zimou se třást a plakat, až to
bylo Smolíčkovi líto. I pootevřel jim malilinko dvířka, co by tam moh-
ly dva prstejčky strčit. I děkovaly mu jeskyňky a hned strčily mezi
dveře dva bělounké prstěčky, pak celou ruku, a huš byly v sedniče,
Smolíčka uchyty a pryč s ním utíkaly. Tu se pustil Smolíček do volání:

*Za doly, za hory,
mé zlaté parohy,
kde se pasou!
Smolíčka, pacholíčka,
jeskyňky nesou.*

Jelen se nedaleko pásł, a jak slyšel Smolíčkův hlas, přiběhl a jes-
kyňkám ho vzal. – Doma dostal prý Smolíček výlupek na pamětnou,
aby podruhé nikomu neotvíral. Smolíček si umínil, že neotevře,
i kdyby jeskyňky ještě líbezněji prosily. Kolik dní nepřišel nikdo,
až zase jednoho dne ozvaly se přede dveřmi hlásky:

Smolíčku, pacholíčku... atd.

Smolíček ale jako by je neslyšel, až když tuze zimou se třásly a to-
lik prosily, aby je trošinku jen ohřejt nechal, povídal, že jim proto
neotevře, že by ho zase odnesly: „Ne, my tě neodnesem, a kdyby,
nemáš se čeho bát, u nás bys ses měl lepší než zde, všeho bys měl
hojnost a my bychom s tebou ustavičně hrály.“

Smolíček dal se zase omluvit a pootevřel, ale jeskyňky mžikem
octnuly se v sedniče, Smolíčka uchyty, a pryč s ním utíkající, hro-
zily mu, že ho zabijou. Smolíček volal zase:

*„Za doly, za hory,
mé zlaté parohy...“*

atd., ale tenkrát bylo darmo, jelen pásł se daleko, neslyšel ho, a jeskyňky ho donesly až domů. Ubohý Smolíček měl se dobře, to je pravda, samými lahůdkami ho krmily, ale jen proto, aby ztloustnul, a pak chtěly si ho zabít. Zavřely ho a žádná s ním nehrála. Když už mnoho dní u nich byl a mnoho dobrot a lahůdek snědl, přišly jeskyňky k němu, a že aby jim ukázal malíček; když jim malíček ukázal, řízly do něho, jestli by dost tlustý byl. Zdál se jim dost tlustý; vzaly ho tedy, svlékly ho, položily do korýtka a nesly do pece. Smolíček byl v hrozné úzkosti, prosil je, aby se slitovaly, ale ony nic – i pustil se milý Smolíček do pláče a volání:

*Za doly, za hory,
mé zlaté parohy,
kde se pasou!
Smolíčka, pacholíčka,
jeskyňky pryč nesou!*

Tu se ozvou rychlé skoky, jelen zlatoparohatý přiběhne, Smolíčka pacholíčka nabere na parohy a pryč s ním uhání domů. – Doma ale Smolíček dostal co proto, a plakal a slíbil, že už bude vždycky poslouchat a že nikdy více jeskyňkám neotevře – a taky neotevřel.²

² Pohádka z okolí domažlického, již obyčejně matky neb chůvy dětem povídají.

O ZLATÉM KOLOVRÁTKU

Jedna chudá vdova měla dvě dcery, dvojčata. Byly si v tváři tak podobny, že je nebylo možná rozeznati. Tím rozdílnější byly ale jejich povahy. Dobrunka byla děvče poslušné, pracovité, přívětivé a rozumné, zkrátka děvče nadobycěj dobré. Zloboha naproti tomu byla zlá, mstivá, neposlušná, lenivá a hrdá, ba měla všecky nectnosti, které jen vedle sebe býti mohou. A matka přece jen Zlobohu ráda měla, a kde jen mohla, jí nadlehčovala. Bydlely v lese v malé chaloupce, kam člověk málokdy zabloudil, ačkoli to nedaleko města bylo. Aby se Zloboha něčemu naučila, dovedla ji matka do města do jedné služby, kde se jí dosti dobře vedlo. Dobrunka musela zatím doma malé hospodářství spravovat. Když ráno kozu nakrmila, skromné, ale chutné jídlo přistrojila, sedničku a kuchyňku čistě vymetla a uspořádala, musela ještě, neměla-li právě potřebnější práci před rukama, ke kolovrátku zasednout a pilně přísti. Tenounké její předivo matka potom v městě prodala a začást z výdělku Zloboze na šaty koupila; ubohá Dobrunka ale z toho nikdy ani za vlas nedostala. Proto však přece matku milovala, a ač od ní za celý den ani vlídného oka neviděla, ani dobrého slova neslyšela, přece ji vždycky bez škaredění a bez odmluvy poslouchala, takže ani Pánbůh od ní reptavého slova neslyšel.

Jednou odešla matka do města. „To ti povídám, ať nezahálíš, co budu pryč!“ prikazovala Dobrunce, která jí kus cesty za chaloupku uzlíček s předivem vynášela.

„Víte, matičko, že se nedám k práci nutit, tedy také dnes, až si pouklidím, pilně přísti budu, abyste se mnou spokojena byla.“

Když matce uzlík podala, vrátila se zpátky do chaloupky. Tu jakmile po síni, kuchyňce a sedničce uklidila, zasedla si ke kolovrátku a začala příst. Byl to její obyčej, že když byla sama doma, u přádlu zpívala;

protož i tenkrát, sotvaže se usadila, začala jemným hláskem všechny písně, které uměla, jednu po druhé zpívati. Vtom slyší venku koňský dupot. I myslí si: Kdopak to asi k nám zabloudil? Musím se podívat. Vstane tedy od kolovrátku a malým okénkem pokukuje na dvorek, kdežto vidí mladého muže z bujného vraníka slízat. Totě krásný pán, šeptá Dobrunka sama pro sebe, pořád u okna stojíc. A jak mu ten kožený šat a čepice s tím bílým pérem na těch černých vlasech dobře sluší! Ted' uvazuje koně a jde k nám; musím se podívat, co žádá.

Vtom kročil mladý pán do dveří; neboť tenkrát nebyly ještě žádné závory a zámky, a přece se žádnému nic neztratilo.

„Pozdrav tě Bůh, děvče!“ řekl k Dobrunce.

„I vás, pane!“ odpověděla Dobrunka. „Co se vám líbí?“

„Prosil bych tě o trochu vody, mám velkou žízeň.“

„Hned vám posloužím; zatím se posaďte.“

Běžela, vzala džbánec, a když jej čistě vymyla, nabrala u studánky vody a pánovi donesla. „Ráda bych vám něčím lepším posloužila, ale nemám nic jiného.“

„Hled', jak mi to chutnalo,“ odpověděl pán, prázdný džbánec jí vraceje. Dobrunka ho zase na místo dala, aniž pak pozorovala, že jí mladý pán zatím měšec plný peněz potají do postele strčil. – „Nyní ti děkuji za občerstvení, a jestli dovolíš, přijdu zítra zase.“

„Je-li vám to k potěšení, přijďte.“ Nato podal Dobrunce ruku, a vyšel na dvorek, vyšvihnul se na koně a ujížděl pryč. Dobrunka zasedla zase ke kolovrátku, ale obraz mladíka zůstal jí pořád na mysli. Ještě nikdy se jí nitka tak často neutrhla jako tenkrát.

Večer přišla matka domů, vypravovala mnoho, co všechno Zloboha umí a jak se z ní denně hezčí děvče dělá. Konečně se ptala Dobrunky: „Cožpak jsi nic neslyšela, byl prý zde velký hon?“

„Ach, ano, zapoměla jsem vám říci, že se tu nějaký pán zastavil; prosil mě o trochu vody, kterou jsem mu hned dala; byl pěkně ustrojen v koženém šatě. Víte, jak jsem to jednou s vámi ve městě byla, viděly jsme tam také tak ustrojené pány, v takovém koženém

šatě, malou chlupatou čepičku s bílým pérem na hlavě; na plecích měl kuši, bezpochyby že to byl jeden z myslivců. Když se napil, sedl na vraníka a jel opět dále.“ To však Dobrunka zamlčela, že jí při odchodu ruku stiskl a slíbil, že druhý den zase přijde.

Večer, když Dobrunka matce lože chystala, vypadl z postele těžký měšec s penězi. S podivením ho Dobrunka zdvihla a matce podala.

„Kdo ti tolik peněz dal?“

„Mně nikdo. Ale snad je ten pán sem strčil, jinak nevím, kde by se tu byly vzaly.“ Matka vysypala peníze na stolek. Bylo to samé zlato.

„I propánaboha, tolik peněz!“ divila se stará; „to musí býti bohatý pán; viděl snad, že to u nás chudě vypadá, a učinil milosrdný skutek; Bůh mu za to štěstí popřej.“ Nato peníze shrnula a do truhly schovala.

Jindy, když si Dobrunka lehla, po denní práci celá utrmácena brzy usnula; té noci ale nemohla živou mocí usnouti; pořád a pořád měla obraz mladého jezdce před sebou, a teprv pozdě na noc spánku v náruč klesla. Tu se jí zdálo, že je ve velkém zámku a chotí mocného pána, pán však že je jezdec, kterého včera viděla. Dávají se velké hody, při kterých je mnoho hostů; tu vstane se svým manželem od stolu a jde s ním do jiného pokoje; on ovine ruku kolem jejího pasu a chce ji obejmout; vtom skočí mezi ně černá kočka a zatne Dobrunce ostré drápy do srdce tak, že jí krev bělostný šat hrkem postříká; Dobrunka vykřikne a vtom se probudí. „To byl podivný sen,“ pravila sama k sobě. „Co to asi bude? Tak hezky se začal, ale ta ukrutná kočka ho pokazila; to neznamená nic dobrého.“ S takovým výkladem podivného snu vstala Dobrunka a začala se strojit. Jindy nepotřebovala k tomu mnoho času, tenkrát ale nemohla na sobě nic dost hezky vyhladit a urovnat. Vlasy si upletla a červenými pentlemi protkala, což jenom ve svátek dělávala; sukni měla jen z cajku, ale čistou a pentlí obroubenou, k tomu šněrovačku z damašku a košilku bílou jako sníh. Když se tak přistrojila, bylo milo se na ni podívat. Potom šla po své práci.

Když se blížila polední hodina, neměla u kolovrátku žádného pokoje; pořád si hledala po venku nějaké šukání, ale to jen proto, aby mohla mladého jezdce vyhlížet. Ten nedal dlouho na sebe čekat. Dobrunka ale jak ho zdáli spatřila, běžela honem ke kolovrátku, aby ji neviděl a si nepomyslel, že ho vyhlížela. Když přijel na dvorek, skočil rychle z koně a vešel do sedničky uctivě ji pozdravil. Dobrunce přitom srdéčko tlouklo, že jí div zpod šněrovačky nevyskočilo. Matka sbírala v lese dříví, a Dobrunka byla tedy s ním sama. Když ho pozdravila a aby si sedl pobídla, šla opět ke kolovrátku.

„Jak jsi se vyspala, Dobrunko?“ ptal se mladík za ruku ji bera.

„Dobře, pane.“

„Copak se ti zdálo?“

„Ach, já měla podivný sen.“

„Pověz pak mi ho, já umím sny dobře vykládat.“

„Vám to právě povědět nemohu.“

„Proč?“

„Inu, protože to bylo o vás.“

„Právě proto mi to povědět musíš.“ – Tak se spolu hádali, až mu Dobrunka sen přece pověděla.

„Hleď, až na tu kočku,“ pravil cizinec, „může sen tvůj se vyjevit.“

„Jak by se to mohlo státi, abych takovou paní byla?“

„Nechceš býti mou ženou?“

„Pane, vždyť já žertu rozumím.“

„Nikoli, Dobrunko, to není žádný žert, já to myslím opravdu a dnes jsem schválně pro odpověď přijel, chceš-li mi ruku podati?“

Dobrunka se zamyslela a s lehkým uzarděním jezdci pak ruku podala. Vtom vstoupila matka do dveří. Mladík ji pozdravil a hned beze všech okolků vyznal, že Dobrunku miluje, ona že ho také ráda má, takže jim k úplné blaženosti jen matčino svolení schází. „Mám svůj dům,“ doložil, „a mohu se ženou dobře živ býti; také pro vás, matičko, mám místa dosti v domě a u stolu svého.“

To když stará slyšela, nezdráhala se dlouho dáti jim své požeh-
nání. Nato řekl k Dobrunce: „Před' jen, má milá, rozmilá, až napře-
deš na svatební košili, přijdu si pro tebe.“ A políbiv ji podal matce
ruku, vyšvihnul se na vraníka a rychle odjížděl.

Od té chvíle zacházela matka s Dobrunkou mnohem vlídněji. Za
ty peníze, co od mladého pána měly, koupila stará také Dobrunce
ledacos potřebného, ačkoliv z nich přece jen Zloboha nejvíce dosta-
la. Dobrunka si toho ale málem ani nevšímala, její radost byla, když
jen mohla u kolovrátku sedět, pilně příst a na svého milence myslet.

Tak jí čas rychle ubíhal a dříve, než se nadála, bylo na košili na-
předeno. Její milý musel to mít dobře vypočteno, neboť přijel v ten
samý den, jak byl přislíbil. Dobrunka vyběhla mu naproti a on ji
upřímně k srdci přivinul.

„Máš upředeno na košili?“ ptal se jí žertuje.

„Mám.“

„Můžeš tedy tu chvíli se mnou jeti?“

„Proč tak nakvap?“

„Nemohu jinak, má drahá; zítra již musím do boje, a proto bych
rád, abys mne zatím doma zastávala, a když se vrátím, co má žena
opět přivítala.“

„Copak tomu ale řekne matka?“

„Ta musí být spokojena.“

Šli tedy k matce do sedničky, kde jí ženich žádost svou přednesl.
Ta se ovšem zamračila, neboť byl v hlavě její docela jiný plán uložen.
Ale co měla dělat? Musela se do vůle bohatého ženicha vzdáti. –
Když je požehnala, řekl jí tento: „Seberte své věci a přijďte k mé
Dobrunce, by se jí nestejskalo. Až města dojdete, ptejte se jen ve
knížecím zámku na Dobromila, lidé vám ukážou, kam máte jít.“
Nato pojal usazenou Dobrunku za ruku, posadil ji před sebe na koně
a uháněl k svému domovu.

Ve knížecím zámku bylo množství lidu pohromadě, všecko se
k boji chystalo. Někteří z nich ale stáli u vrat, i zdálo se, že někoho

očekávají. Tu se žene jezdec k zámku, máje před sebou na koni pannu co den krásnou. „Již jede!“ křičeli všickni, že se to po zámku rozléhalo; každý nechal práci ležet a kvapil ke vratům. Když Dobromil s Dobrunkou až do dvora příklusal, shrnuli se všickni, kde kdo byl, a jako by si byli řekli, počali jedním hlasem volat: „Zdráva buď kněžna naše, zdráv buď kníže náš!“ Dobrunka byla jako u vidění a nevěděla, co o tom myslit má.

„Cožpak jsi, Dobromile, kníže?“ tázala se hledíc v jasnou tvář jeho.

„Ano, a není ti to milé?“

„Mně je to vše jedno, ať bys byl čímkoliv, ale řekni, proč jsi mě tak obelhal?“

„Já tě neobelhal, vždyť jsem ti slíbil, že se ti sen tvůj vyplní, jestli mne za muže vezmeš.“

Tenkrát nebylo ještě potřebí tolik příprav k stavu manželskému; když se dva měli rádi a rodičové svolili, bylo po všem; a protože Dobromil Dobrunku svým poddaným hned co svou ženu představil, načež se všickni do hodovní síně odebrali, kde – kromě knížete a kněžny – až pozdě na noc jedli a pili. Druhý den rozloučil se mladý manžel s drahou Dobrunkou a odjel do boje.

Jako bludná ovce chodila mladá kněžna po skvostném zámku, a byla by se raději po lese toulala a v osamělé chaloupce návrat manžela očekávala nežli zde, kde se jí jako v cizině zastesklo. To však netrvalo dlouho; za půl dne naklonila si každé srdce svou přirozenou dobrotivosti a upřímností. Druhý den poslala pro svou matku; ta přišla a přinesla jí také kolovrátek. Teď byla dlouhá chvíle ta tam. Dobrunka myslila, že to bude pro matku milé překvapení, když uslyší, čím se její dcera stala; ta však škaredě na to hleděla, neboť si tajně v srdci přála, aby to štěstí raději Zlobohu bylo potkalo. To ji hnětlo. Když takto několik dní uplynulo, řekla k Dobrunce:

„Vím, dcero milá, že ti tvá sestra mnohdy křivdu činila, ale ona toho teď lituje; pročez jí odpusť a vezmi ji k sobě.“

„Byla bych to od srdce ráda hned učinila, kdybych se byla nadála, že by ke mně šla. Chcete-li, půjdem pro ni tu chvíli.“

„Ano, učiň tak.“

Kněžna poručila, aby se do vozu zapřáhlo; pak si do něho s matkou sedly a jely k lesu. Když přijely až po kraj, slezly obě. Dobrunka rozkázala sluhovi, aby tam na ně počkal, a šla s matkou k chaloupce, kde ji sestra očekávala. A když přicházely k chaloupce, vyběhla jim Zloboha naproti a líbala šťastnou sestru, přejíc, by se jí vždy tak dobře vedlo. Odtud vedly ji ty podvodnice do sedničky. Tu ale sotva když přes práh vkročila, popadly ji obě a Zloboha přichystaný nůž do ní vrazila. Nato jí uřezaly ruce a nohy, oči vyloupaly a tělo tak zohavené do lesa zanesly, oči však, nohy a ruce dobře schované s sebou do zámku vzaly, jsouce toho domnění, že by je kníže tak rád neměl, kdyby nebylo něco od předešlé ženy v domě. Zloboha oblékla Dobrunčiny šaty a s matkou z chaloupky odešla. Za lesem sedly do kočáru a jely domů.

V zámku nikdo nepozoroval, že to není pravá paní; sloužícím zdálo se toliko, že byla paní jejich první dny mnohem lepší, než je teď.

Zatím ale ubohá Dobrunka nebyla mrtva, ona se po několika hodinách probudila, a tu cítila, že ji teplá ruka potírá a do úst hojivé kapky pouští. Neviděla ovšem, kdo to je, protože oči neměla. Když se poznenáhla na všechno upamatovala, začala si naříkat na nepřírozenou matku a ukrutnou sestru.

„Mlč a nenaříkej,“ ozval se temný hlas vedle ní, „všecko se dobře skončí.“

„Ach, jak by se to mohlo stát, vždyť nemám oči, ani nohy, ani ruce; já již nikdy více nespátím to jasné slunce a ten zelený háj, nikdy více neobejmu mého Dobromila, aniž mu kdy na košile přísti budu. Co jsem se provinila, ty zlá matko a mnohem horší sestro, že jste mě tak zkazily?“

Mezitím vyšel stařec, jenž prve k ní mluvil, z jeskyně ven a třikrát te zavolal. Tu přiběhl k němu chlapec a ptal se, co chce? On mu poručil, aby sečkal, až se vrátí. Po malé chvíli přinesl zlatý kolovrátek a pravil: „S tímto kolovrátkem půjdeš do města do knížecího zámku. Tam se s ním posadíš, a bude-li se tě kdo ptáti, zač je, řekneš: za oči; a také ho žádnému nedáš, kdo by ti dvě oči za něj nepřinesl.“ S takovým rozkazem chlapce odeslav, sám se opět k Dobrunce vrátil.

Chlapec kráčel zatím k městu a přímo do zámku, kdežto se u vrat s kolovrátkem usadil, právě když se Zloboha s matkou z procházky vracela.

„I podívejte se, matko,“ zvolala, „co to za skvostný kolovrátek; na tom bych mohla sama přisti; počkejte, já se zeptám, je-li na prodej.“

Šla tedy blíže k chlapci a ptala se ho, zač je.

„Za oči, paní.“

„Za oči?“

„Ano.“

„Totě divná věc. Proč právě za oči?“

„Já nevím, otec mi tak poručil, a tedy ho nesmím za peníze prodat.“

Zloboha si kolovrátek pořád prohlížela, a čím více na něj hleděla, tím více se jí líbil; najednou si vzpomněla na Dobrunčiny oči.

„Maminko, hleďte, jako kněžna musím mítí přece něco, co každý nemá; až přijede kníže domů, bude chtít, abych předla, a pomyslete jen, jaká to bude krása, když budu příst na zlatém kolovrátku; máme ty Dobrunčiny oči schované, dejme je za něj, vždyť nám zůstanou ještě nohy a ruce.“

Matka, lehkomyšlná tak jako dcera, svolila; Zloboha přinesla oči sestřiny a za kolovrátek je dala.

Chlapec pospíchal s očima k lesu. Když přišel k jeskyni, odevzdal je starci a odešel. Tento šel s nimi k Dobrunce a zlehounka jí je do důlků vtlačil. Ta náhle prohlídla. Viděla před sebou starce, jemuž bílé vousy až přes prsa splývaly. Šedý šat pokrýval vysokou jeho

postavu od hlavy až k patám. Poslední paprsky zacházejícího slunce padaly úzkým vchodem jeskyně na jeho vážnou a přívětivou tvář a polily ji ruměnou září. Nejinak bylo Dobrunce, než jako by před ní nějaký bůh stál.

„Jak se tobě,“ pravila, „ty svatý muži, za tvou lásku odměním? Ach, kéž bych mohla jen tvé ruce zlíbat!“

„Bud' ticha,“ přetrhl stařec řeč její, „a očekávej všechno pokojně.“

Nato opět odešel, přinesl Dobrunce na dřevěném talíři chutné ovoce a postavil je na její, z vonného listí a mechu ustlané lože; pak vybíral červené jahody a jako starostlivá máti drahé děcko, tak on Dobrunku krmil; potom jí z dřevěného koflíku dával zapíjet.

Druhý den časně ráno stál opět stařec před jeskyní a volal na chlapce. Když přiběhl, dal mu zlatou přeslici a řekl: „S tou přeslicí půjdeš zase do knížecího zámku a posadíš se s ní u vrat; bude-li se tě kdo ptát, zač je, odpověz: za nohy, a dříve ji žádnému nedávej, dokud tobě dvě nohy nedá.“

Chlapec s přeslicí odešel a stařec se vrátil do jeskyně. Zloboha stála u okna a dívala se na dvůr, právě když se chlapec s přeslicí u vrat usazoval. Hned běžela k matce a řekla jí to. „Pojďte se jen podívat, u vrat sedí zase ten chlapec a má překrásnou přeslici.“ Šly tedy k němu.

„Zač je ta přeslice?“ ptala se chlapce.

„Za nohy, paní.“

„Za nohy?“

„Ano.“

„Řekni mi, co s tím otec tvůj dělá?“

„To vám nemohu povědět, neboť se nikdy otce neptám, proč se to neb ono státi má; co mi poručí, to vykonám, a protože vám za nic jiného přeslici tu dáti nemohu, leč za nohy.“

„Poslechněte, matičko; když ten kolovrátek mám, bylo by příslušné, abych k němu i přeslici měla; máme ty Dobrunčiny nohy schované; což kdybych mu je dala? Vždyť nám ještě ruce zůstanou.“

„Dělej, jak chceš,“ odpověděla matka. Zloboha přinesla tedy zaobalené nohy a chlapci je za přeslici dala. Nato s radostí do svých pokojů odešla a chlapec pospíchal k lesu.

Když přišel k jeskyni, odevzdal je starci a odešel. Tento bral se s nimi do jeskyně, vzal mast, namazal Dobrunce rány a nohy jí zase přidělal. Ona chtěla vyskočit z lože, ale stařec jí nedal. „Nyní zůstaň tiše ležet, až budeš docela zdráva, pak ti dovolím, abys vstala.“ Musela se spokojit, což také ráda učinila, neboť byla přesvědčena, že jí stařec nic zlého neradí.

Třetího dne ráno zavolal poustevník chlapce, dal mu zlatý kužel a řekl: „Dones ho zase do knížecího zámku na prodej; bude-li se tě někdo ptát, zač je, řekni: za ruce; a kdo ti dá ruce, tomu dej kužel.“

Když přišel chlapec s kuželem do zámku a u vrat se s ním postavil, přiběhla k němu Zloboha, která se právě s matkou po dvoře procházela.

„Začpak je ten kužel, chlapče?“ ptala se.

„Za ruce, paní.“

„To je ale divná věc, že nic za peníze neprodáváš.“

„Vzácná paní, já nemohu jinak jednat, než jak mně od otce přikázáno.“

Ted' byla Zloboha v rozpacích. Kužel byl roztomilý, a ona by ho byla tuze ráda ke kolovratu koupila, aby se měla čím pochlubit. To však ji mrzelo, že by musela za něj ruce dát, neboť by jí pak nic od Dobrunky nebylo zůstalo.

„Řekněte mi přece, matko, musím-li něco od Dobrunky mít, aby mě kníže tak jako ji miloval?“

„Inu,“ odpověděla matka, „lépe bylo by přece, kdyby sis je nechala; já alespoň častokráte slýchala, že je to dobrý prostředek k zachování domácí lásky. Pro mne si ale dělej, jak chceš.“

Zloboha se chvilku rozmejšlela, potom ale důvěrou ve svou krásu a marnomyslností zavedena běžela pro ruce a chlapci je dala. Kužel,

na němž se len nad hedvábí jemnější a červenou pentlí otočený lesknul, byl z ryzího zlata. Potěšena nad tak skvostným nářadím, šla je uložit ke kolovrátku a k přeslici; matka ale vrtěla hlavou a mrzela se nad dceřinou zpozditostí.

Chlapec byl zatím již zase zpátky. Když ruce starci odevzdal, zmizel. Ten šel s nimi k Dobrunce, a namazav jí rány jako den předtím, k tělu je přidělal. Sotvaže Dobrunka rukama pohybovat mohla, nedala se více na loži držet. Vyskočila, a padnouc starci k nohám, líbala ruce, které jí tak mnoho dobrého udělaly. „Tisíceré díky tobě, dobrodinče můj!“ zvolala radostí slzy prolévajíc. „Odměnit se tobě nikdy nemohu, to vím, ale žádej cokoliv, a kdyby to sebetěžší bylo, já to mileráda pro tebe učiním.“

„Já od tebe ničeho nežádám,“ odpověděl stařec a zvolna ji pozdvihnul. „Co jsem pro tebe učinil, učinil bych pro každého jiného; to je má povinnost. Nyní zůstaň zde tak dlouho, dokud někdo pro tebe nepřijde; o jídlo se nestarej, to ti pošlu.“ Ještě mu chtěla Dobrunka ledacos říci, ale on se jí před očima ztratil, aniž ho více spatřila. Teď vyběhla Dobrunka z jeskyně, by se zase jednou na ten boží svět podívat mohla. Nyní teprv znala cenu svého zdraví.

I vrhla sebou na zem a líbala ji, brzy tancovala a objímala štíhlé jedle, brzy zase láskou roztoužená s pláčem ruce proti městu rozpínala. Byla by se snad i také do města rozběhla, kdyby ji nebyly slova starcova na místo poutaly.

Zatím se v zámku divné věci dály. Cestující totiž přinesli zprávu, že se kníže z boje vrací. Každý se těšil na dobrého pána, neboť nebyli s paní tuze spokojeni. Zloboha a matka se však přece trochu strachovaly, jak to as vypadne. Za několik dní kníže přijel; s radostnou tváří běžela mu Zloboha vstříc a on ji vroucně k srdci přitiskl. Neměla tedy již žádného strachu, že ji pozná.

Strojily se hody, neboť bylo mnoho hostů s knížetem přijelo, kteří si u něho odpočinout a v rozkoši zotavit chtěli. Zloboha, jež po straně Dobromilově seděla, nemohla se na něho dosti vynadívati;

zalíbil se jí statný kníže a ona byla ráda, že se jim to tak dobře se sestrou podařilo.

Když bylo po hostině, ptal se Dobromil své domnělé ženy: „Co jsi dělala povždy, má drahá Dobrunko? Zajisté že jsi pořád předla?“

„Máte pravdu, drahý manželi,“ odpověděla úlisně Zloboha; „ale můj starý kolovrátek se mi pokazil, i přišel sem jakýsi chlapec a prodával překrásný zlatý kolovrátek, ten jsem si místo onoho koupila.“

„Ten mi musíš hned ukázat,“ řekl kníže, a pojav Zlobohu pod paží, vedl ji ze síně. Šla s ním do pokoje, kde kolovrátek schovaný měla, a tam mu ho ukazovala. Dobromilovi se kolovrátek náramně líbil. „Sedni si, Dobrunko,“ promluvil k ženě, „a zapřed’ na něj, já bych tě již zase jednou rád u přeslice viděl.“ – Ta se nedala dlouho pobízet a honem ke kolovrátku zasedla. Dává nohu na podnožku, by kolečkem zatočila, tu začne něco v kolovrátku zpívat: „Nevěř, pane, nevěř jí, ona tebe ošidí; tvou ženou nikdy nebyla, ženu tvou ti zabila.“

Zloboha zůstala jako omráčena; knížetem to ale trhlo a s podivením přelítlo jeho oko celý pokoj, odkud asi zpěv přichází; když ale nikde nic neviděl, poručil Zloboze, aby dále předla. Celá se třesouc uposlechla. Sotva ale po druhé příst začala, ozval se znova hlásek: „Nevěř, pane, nevěř jí, ona tebe ošidí; vlastní sestru zabila, v lese ji pochovala.“

Celá bez sebe chtěla Zloboha od kolovrátku odběhnout, ale kníže, který náhle v její strachem zohyzděné tváři poznal, že to není jeho jemná Dobrunka, chopil ji za ruku, a mocí k sedátku přinutiv, poručil přísným hlasem, aby dále předla. Ještě jednou nešťastným kolečkem zatočila a tu se ozval po třetí hlásek: „Sedni, pane, na vraníka, pospěš, pojed’ do lesíka, v jeskyni Dobrunka sedí, s touhou ti naproti hledí.“

Na ta slova Dobromil Zlobohu pustil, a vyletěv z pokoje na dvůr, poručil, by mu v okamžení toho nejrychlejšího koně osedlali. Chasa polekaná nad strašným pohledem pána svého běžela, co dech stačil, aby rozkaz jeho vyplnila. V okamžení stál osedlaný kůň před

Dobromilem, a ledva ucítil vraník ostrohu pána, uháněl s ním přes hory a doly, že se podkůvky ani země nedotýkaly.

Jak přijel kníže do lesa, nevěděl, kde má jeskyni hledat. Naměřil tedy rovnou cestou. Když kousek ujel, přeběhne mu najednou bílá laň přes cestu; kůň se jí lekne, hodí sebou na pravou stranu a uhání s pánem přes křoví a houští, a zůstane pod jednou skalou státi. Dobromil z něho skočí a uváže ho k stromu, maje na mysli, že se pěšky v lese po Dobrunce ohlídne. Vyleze tedy nejdříve na skálu; tu vidí mezi stromy něco se bělet; žádostiv zvědět, co by to asi bylo, leze dál, a tu se octne najednou před jeskyní. Ale jaká to radost pro něho, když do ní vstoupí a svou Dobrunku tu spatří! I padne jí okolo krku, objímá ji a líbá, a dlouho se do její půvabné tváře dívaje, praví: „Kde jsem jen oči měl, že jsem tebe, ty anděli, od tvé ďábelské sestry hned nerozeznal?“

„Co víš o mé sestře? Kdo ti co řekl?“ ptala se Dobrunka, která o kolovrátku a o ničem ani nejmenšího nevěděla. Tu jí teprv kníže všecko vypravoval a ona nato opět jemu povídala, co se s ní po odchodu jeho událo. „Od té doby,“ dokončila své vypravování, „co stařec zmizel, nosí mně každý den malý chlapec jídlo.“

Nato se posadili spolu na trávu a ona mu přinesla na dřevěném talíři ovoce k občerstvení. Když pojedli a trochu si ještě pohovořili, vzali dřevěný talíř a koflík s sebou na památku a kráčeli ze skály dolů. Dobromil posadil svou pravou ženu před sebe na koně a uháněl s ní k domovu.

Domáci ho již očekávali, by mu pověděli, co se v jeho nepřítomnosti stalo; ale jeden na druhého koukal jako v pomatení, když viděli, že si pán tu samu paní veze, kterou rarach před nedávnem i s matkou před jejich očima v povětří odnesl. Kníže, který to na nich pozoroval, co jim asi mozek mate, vkrátce všem příběh své ženy vypravoval. Tu jednohlasně všickni bezbožné sestře zasloužený trest přáli.

Zlatý kolovrátek byl ten tam, Dobrunka si ale vyhledala svůj starý a pilně předla na košile pro svého milého muže. Žádný v celé zemi neměl tak tenké košile a nebyl tak šťastný jako kníže Dobromil.

POHÁDKA O KOHOUTKOVÍ A O SLEPIČCE

„Studánko, studánko, dej mi krůpěj vody mému kohoutkovi; on se na kopečku dáví, zdvíhá vzhůru nohy.“

Studánka odpoví: „Vody tobě nedám, až mně přineseš z lípy lísteček.“

Slepička lípě dí: „Lípo, lípo, dej lístek studánce, studánka dá vody mému kohoutkovi.“

Lípa slípce praví: „Nedám ti lísteček, až mi od švadleny přineseš šáteček.“

Slípka běží, švadlenu prosí: „Švadleno, švadleno, dej lípě šáteček, ona dá lísteček, studánka vodičky.“

Švadlena opět dí: „Nedám ti šáteček, až přineseš hedvábí od královny Sáby.“

Slepička běží k Sábě, žádá: „Králičko, Sabičko, dej mi hedvábíčko, ať je dám švadleně, švadlena šáteček, lípa lísteček, studánka vodičky.“

Králička slípce praví: „Nedám hedvábíčko, až mi dáš od ševce překrásné střevíce.“

Slípka běží k ševci, praví: „Ševče, ševče, dej této králičce překrásné střevíce; ona dá mi hedvábíčko, hedvábí – šáteček, šáteček – lísteček, lísteček studánce a studánka dá vody.“

Švec slípce odpoví: „Nedám ti střevíce, pokud nepřineseš štětiny od svině.“

Slípka běží, prosí: „Svině, svině, dej ševci štětiny, on mi dá střevíce, dám je té králičce, králička dá hedvábí, švadlena šáteček, lípa lísteček, studánka vodičky.“

Svině slípce dí: „Nedám ti štětiny, až mi dáš od mlatců vydrolené zrní.“

Slípka běží, prosí: „Mlatci, mlatci, udělte mi zrní, ať dám této svini, ona dá štětiny, švec dá střevíce, králíčka hedvábí, švadlena šáteček, lípa lísteček, studánka vodičky.“

Mlatci slípce praví: „My nedáme zrní, až nám od šafářky přineseš smetany.“

Slípka běží k šafářce, žádá: „Šafářko, šafářko, dej mlatcům smetany, oni dají zrní, zrní dáme svini, svině dá štětiny, štětiny střevíce, střevíce králíčce, králíčka hedvábí. Hedvábí šáteček, šáteček lísteček, lísteček studánce a studánka dá vody – vody kohoutkovi, který zdvíhá nohy.“

Šafářka slípce praví: „Nedám ti smetany, až z pole přineseš velkou plachtu trávy.“

Než to všechno slepička oběhala a snesla a nazpět k ubohému kohoutkovi od studánky drobet vody přinesla, našla jej již mrtvého.

POHÁDKA O PERNÍKOVÉ CHALOUPCE

Byl jeden chudobný otec a měl dvě děti, Honzíčka a Marušku. On chodíval do lesa dřevo kálat (porážet) a nemohl na děti pozor dávat; proto když jim, malým dětem, matka umřela, oženil se, aby měly děti zase matku. Ale ta druhá matka nebyla hodná, neměla ráda ani otce, ani děti, a otec měl proč naříkat. Jednou se té maceše ty děti tak zprotivily, že muži poručila, aby je zavedl a více aby domů se nevracely; darmo se tomu muž zprotivoval děti svoje zavést, ale žena pokoj nedala, on se jí bál, a proto se smutným srdcem jednoho dne dětem řekl:

„Vezměte si džbáněčky, půjdete dnes se mnou do lesa na jahody.“

Děti radostí skákaly, vzaly hned džbáněčky a s otcem do lesa se ubíraly. Když přišli hluboko do lesa, zavedl je otec na velké mejiště jahod, kde se vše jen červenalo, a řekl jim:

„No, milé moje děti, tuto sbírejte si jahody, a já tamto půjdu dříví kálat, dokud mne budete slyšet tlouci, budete vědět, že jsem na tom místě.“

Děti dychtivě padly na jahody a otec odešel opodál, přivázel mezi stromoví palici, která větrem pohazována do stromů tloukla, jako když dříví kálá. Když tak děti ošálil, vrátil se domů a děti v lese nechal.

Když měly děti plné již džbánky a dosyta se najedly, začaly myslet, aby se k otci podívaly. I šly tam, odkud se po chvílích udeření palice ozývalo, ale nenašly tátu, jen jeho palice visela na stromě.

„Kdepak jen náš tatínek bude, snad šel domů a nás tu nechal,“ řekl Honzíček.

„Ale copak si to myslíš, však on tatínek někde bude a přijde za jistě pro nás, jen tu budme,“ řekla Maruška.

A tedy čekaly a z dlouhé chvíle jedly zase jahody ze džbánu, až byly džbány prázdné – musely je tedy zase naplnit, a tak jim ušla chvíle. Než začalo se stmívat, přestal tlukot palice a dětem bylo úzko, i vzaly džbány a šly hledat otce.

„Slunéčko se níží, k večeru se blíží, táto, pojd'te domů!“ volaly lesem; ale žádného ohlasu neslyšely. „To jsme už, milý Honzíčku, zabloudily a tatínka nenajdeme; musíme tu zůstat přes noc,“ řekla Maruška; ona byla starší a moudřejší.

„Ale já se bojím,“ Honzíček na to.

„No, tedy počkej, já vylezu na strom, jestli uvidím nějaké světlo, a v tu stranu bychom se potom dali,“ těšila ho Maruška a hned taky na strom lezla. Ze stromu dívala se kolem dokola, když viděla zdaleka světlíčko, zavolala na Honzíčka, aby se už nebál, slezla dolů, a v tu stranu, kde světlo viděla, se daly. I přišly z lesa ven, na zelenou louku; na té louce viděly hezkou chaloupku a ta chaloupka byla perníková. Šly až k okénku, koukly dovnitř a viděly tam sedět starou bábu a dědka.

„Počkej,“ řekl Honzíček, „já vlezu na střechu, ulomím kus perníčku a budu se mít dobře.“

„A jestli na nás přijdou,“ Maruška se strachovala – ale Honzíček byl už na střeše a loupal perníček a Marušce dolů házel. I poslala bába dědka, aby se šel podívat, že se jí zdá, jako by někdo loupal perníček. Šel dědek ven a ptá se:

„Kdopak to na mé střeše loupá perníček?“

„I ne dědečku, to větříček,“ tenkým hláskem odpověděla Maruška pod oknem – a dědek se spokojil. Děti se byly najedly a pod oknem se uhnízily k spánku.

Ráno si vlezl zase Honzíček na střechu, aby si uloupnul kus perníčku, a bába zase poslala dědka se podívat. Maruška chtěla zase dědečka odbýt, ale on je viděl a šel to bábě povědět.

„Chutě Honzíčku, musíme utéct, sice bude s námi zle,“ volala Maruška na Honzíčka, neboť slyšela, jak bába dědka posílá, aby jí ty děti přivedl, že si je upeče.

Honzíček skočil ze střechy, Maruška ho chytla za ruku a utíkaly, co mohly a kam je oči vedly, a dědek hnál se za nima, ale že byl tlustý a nemotorný, nemohl jim přece stačit. Než nebyly by mu ty dětičky utekly, kdyby se tu byla pojednou žena nevyskytla na lenném poli.

„Prosím vás, panímámo, povězte nám, kudy bychom se daly; zlý dědek z perníkové chaloupky nás honí, chtějí nás upéct, že jsme jim kousek střechy ulouply.“

„Tuto se dejte do lesa, tou cestičkou, však já dědka zdržím,“ řekla plečka a ukazovala dětem do lesa.

Děti utíkaly dále, a za chvíli přiběhl dědek a silně si odfukoval.

„Osobo,“ ptal se plečky, „neviděla jste tudy jít děti?“

„*Pleju len*,“ odpověděla žena, jako by mu byla nerozuměla.

„Osobo, já se vás ptám, jestli jste tudy viděla jít děti?“

„Až vypleju a *uzraje*, budem *trhat*.“

„Osobo, rozumějte pak, ptám se vás, jestli jste viděla tudy jít děti?“

„Až vytrháme, budem *drhnout semeno* a pak *len močit*.“

„Osobo, cožpak nerozumíte, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti?“

„Po vymočení *prostírat* a v *peci sušit*.“

„Osobo, vy jste snad hluchá, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti?“

„Nu, a po vysušení budem *třít* a po vytření *vochlovat*.“

„Osobo, neslyšíte, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti?“

„Tak; nu a po vochlování budem *nadívat na kužele a příst*.“

„Osobo, co mi do toho, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti?“

„Až napředem pěkných tenkých podvazků, budem *soukat*.“

„Osobo, osobo, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti?“

„Až nasoukáme, budem *tkát pěkné tenké plátno*.“

„Osobo, co je mi do plátna, ptám se vás, viděla-li jste tu jít děti?“

„Až utkáme, budem bílit, až vybílíme, budem *stříhat a šít košile, košílky, pleny a vínky, sukně a zástěrky*.“

„Osobo, cožpak si na uších sedíte, ptám se vás, viděla-li jste tudy jít děti?“

„A tak, co s tím budem dělat? – Nu *budeme se do toho odívat a nosit se čistě bílé.*“

„Osobo, prosím vás, neviděla jste tudy jít děti?“

„Až to *roztrháme?* – Nu, pak to *podpálíme, uděláme z toho troud.* Nu, do troudu budeme pak *křesat* tak dlouho, dokud vydá živou *jiskřičku* a boží *ohníček* ho nestráví. Boží ohníček rozejde se v *dým*, dým pak v *povětrí*, a *to je konec mojí řeči.*“

„Osobo, já se vás na to neptal, ptám se vás, neviděla-li jste tudy jít děti?“

„*Děti*, nu, to jste měl hned říct, bodejt' neviděla, ba viděla, šly tamtudy tou cestičkou po polích, a přímo k tomu potoku, co ty vrby jsou. Ale už je nedohoníte, skákaly jako poštolky,“ při těch slovech ukázala žena dědkovi na opačnou stranu, kudy byla dříve děti poslala. Dědek to poznal, zlostí odplivnul a zpátky domů šel, a když odešel, i žena z pole zmizela a děti přišly domů.

(Aneb jak se jindy vypravuje, octnula se ta žena za utíkajícími dětmi, a když se jich na všecko vyptala, vzala je za ruku a vedla domů. – To byl duch jejich nebožky matky. – Když je přivedla domů k tatíkovi, pravila: „Jakube, vedu ti tvoje děti, zabloudily, dej si na ně pozor!“ – Jak slyšel Jakub své nebožky ženy hlas, padl s pláčem na kolena a děti objímal; na macechu zlou ale padl takový strach, že utekla ze dveří a nikdy více se nevrátila. Otec pak se svými dětmi žil pokojně.)³

3 Obyčejně se pohádka ta takto končí: Když dědek ven vyběhl na děti, chytil je a zavřel do chlívice. Tam je krmili samými dobrými věcmi, aby ztloustly. Jednoho dne přišla bába a řekla, aby vystrčily prstíček, a když vystrčila Maruška prst, bába ji řízla a že prý už je dost tlustá. – Vytopili pec, a že je upečou. Nejdříve měla sednout Maruška, ona ale že neví, jak se to sedá, aby sedla bába. Bába sedla, Maruška pokynula Honzíčkovi a strčili bábu do pece. – Pak utekly domů k tatíkovi, který je více již nezavedl.

PRINC BAJAJA

Mladý král se musel s manželkou svou rozloučit a odebrati se do boje. Nedlouho po jeho odjezdu porodila královna dvojčata, oba syny. Bylo radovánek po celé zemi, až nebylo možná, a hned se vypravili poslové, kteří radostnou zprávu králi donésti museli. Chlapci byli zdraví a rostli jak buci; než ten, co byl o nějaké okamžení starší, měl se lépe k světu než druhý, a tak zůstali, i když trochu povyrostli. Starší byl vždy jen na dvoře, běhal, skákal a sápal se na koníka, jenž s ním byl stejného stáří. Druhý ale nejraději po měkkých kobercích hopkal, okolo matky se batolil a jinam nevyšel, leč s ní do zahrady; proto také máti prvnímu nepřála, a mladší zůstal jejím mazánkem. Bylo chlapcům sedm let, když se král z boje navrátil a s nevýslovnou radostí matku i děti k srdci přivinul.

„Který je přece starší z nich a který mladší?“ ptal se otec královny.

Ta myslíc, že se ptá manžel proto, by věděl, který má býti nastávajícím králem, podstrčila svého mazánka za staršího. Král miloval sice své děti stejnou mírou, ale když přišli do mládeneckých let, slyšel přece starší jmenovati mladšího budoucím králem, a to mu bylo líto tak, že ho život doma omrzelo a on jen do světa toužil. Jedenkrát si svou bolest a lítost malému koníkovi stěžoval a povídal mu, že by nejraději z domu pryč.

Tu mu odpoví kůň lidským hlasem: „Když se ti doma nelíbí, jdi do světa, ale bez otcova dovolení nechod' ani krok. Radím ti však, abys nebral žádného s sebou a na jiného koně nesedal než na mne. Bude to k tvému štěstí.“

Princ se podivil, že mluví kůň lidským hlasem, a ptal se ho, jak to přichází.

Koník mu odpověděl: „Na to se mne neptej; já chci býti tvým ochráncem a rádcem, dokud mne poslouchati budeš.“

Princ přislíbil koníkovi, že se ve všem podle jeho rady zachová, a odešel do zámku tázati se otce, smí-li do světa. Když svou žádost rodičům přednesl, nechtěl otec nikterak k tomu svoliti, ale matka byla hned volna. Avšak princ od svého předsevzetí neupustil a konečně i na otci svolení vymámil. Hned se měli chystat služebníci, koně a komonstvo pro prince na cestu. Než ten si to vše zapověděl a řekl otci: „Nač potřebuji, otče, tolik komonstva, koňů a lidí okolo sebe, já si vezmu něco peněz a pojedu na svém malém koníku sám a sám do světa; to mi nenadělá tolik starosti a obtíže.“

Zase musel otce prosit, než mu to dovolil. Konečně bylo všecko k cestě uchystáno, mladý kůň stál osedlán u vrat a nahoře se loučil princ se svými rodiči a s bratrem. Plakali všickni hořce a poslední chvíli to bylo i matce líto, že dítě tak do světa jíti nechává; i prikazovala mu přísně, aby buď za rok domů přijel, anebo alespoň o sobě vědět dal.

Za nějakou hodinu klusal s ním koník v širém poli hezky daleko za hlavním městem. Někdo by si myslil, že není sedmnáctiletý kůň již tak čerstvý! Ale ten kůň nezestárl, protože to nebyl obyčejný kůň; srst měl jak aksamit, nohy jak strunky a čerstvý byl jak srna. Cesty ubývalo; dlouho jeli, aniž věděl princ, kam ho koník nese, když viděl pojednou věže krásného města. Tu se uhnul koník z dráhy, klusal přes pole až k jedné skále, která stála nedaleko pěkného lesíka, a když tam přijeli, kopnul nohou do skály, ona se otevřela, a oni vjeli dovnitř. Byla to pěkná pohodlná stáje.

„Nyní mne tady necháš,“ řekl koník k princovi, „a sám půjdeš do blízkého města ke dvoru; musíš se vydávat ale za němého. Král tě do služby přijme, měj se ale na pozoru, ať se nepoděkneš. Když budeš něco potřebovat, necht’ je to cokoliv, přijď ke skále, třikráte zaklepej a skála se ti otevře.“

Princ si pomyslel: můj koník je tak moudrý, on jistě ví, k čemu mi to poslouží; vzal své šaty a šel. Přišel do sídelního města, které bylo nedaleko skály, a dal se u krále ohlásit. Král vida, že je němý, slitoval

se nad jeho mladostí a podržel ho u sebe. Brzy však viděl, že jej může velmi dobře ke všemu řízení potřebovat. Ať bylo v zámku, co bylo, on věděl ve všem rady a celý den po zámku běhal a šukal. Potřeboval-li král písaře, nebylo nad něj šikovnějšího. Všickni ho měli rádi, ale že byl němý a na všechno jen „*bajaja*“ odpověděl, zůstalo mu to jméno Bajaja, že ho potom žádný jinak nejmenoval.

Král měl tři dcery, jednu krásnější než druhou. Nejstarší se jmenovala Zdoběna, druhá Budinka a ta nejmladší Slavěna. U těch tří dívek byl Bajaja nejradši a také měl dovoleno s nimi třeba celý den pobýti. Vždyť byl němý, k tomu tváře smělé až strach a nosil jedno oko zavázané; mohl-li král mysliti, že by se které princezně zalíbil? Princezny ho ale přece měly rády a všude musel s nimi chodit. On jim vil věnce, přinášel kytice, svíjel zlaté nitě, kreslil ptáky a rozličné květiny k vyšívání – a to se jim líbilo. Té nejmladší ale sloužil nejraději, a co pro ni udělal, bylo vždy nejkrásnější, takže ji sestry v žertu škádlily. Slavěna byla učiněná dobrota a nechala si vše od sester líbit.

Krátký čas byl Bajaja při dvoře. Jednou zrána přijde do síně, kde král snídával, a vidí ho celého zarmouceného. I ptá se ho znameními, co mu schází.

Král se na něho smutně podíval a řekl: „Milý hochu, proč se mne ptáš, nevíš-li, jaké neštěstí nám hrozí a jak trpké tři dni mi nastanou?“

Bajaja zakroutil hlavou, že neví, a na jeho tváři bylo viděti velké leknutí.

Řekl mu zase král: „Tedy ti to povím, ač nám pomoci nemůžeš. Před lety sem přilítli tři draci, jeden devítihlavý, druhý osmnáctihlavý a třetí sedmadvacetihlavý. Byla tenkrát taková nouze v mém městě, že hrůzou vlasy na hlavě vstávaly. Lidé se schovávali, protože nebyli životem jisti. Pomalu nebylo již kouska dobytka nikde, poněvadž se všechno těm potvorám dáti muselo, aby se do města nepustily. Nicméně přece mnoho lidí sežraly. Nemoha se déle na ten

nárek dívati, dal jsem přivést ke dvoru kouzelnici, by mi pověděla, čím bych ty potvory ze země vyhnal. Ale běda, když mi oznámila, že tím, jestli jim připovím své tři dcery, které mi právě rozkvétaly. Já mysle, že si pomohu, jen když je ze země odbudu, přislíbil jsem tu neslýchanou obět'. Královna hořem zemřela, ale dcery se o tom nedověděly. Od té chvíle se draci vystěhovali a po všecku ta léta nebylo o nich sluchu, až včera večer pastýř přiběhl celý bez sebe, že jsou draci zase tu v té samé skále, kde dříve byli, a že ukrutně řvou. Já nešťastný otec, zejtra musím dát první své dítě v obět' pro svou zem, pozejtří druhé a pak třetí, a potom budu žebrákem."

Tak bědoval ubohý král a vlasy z hlavy si trhal.

S tváří sklíčenou šel Bajaja k princeznám, ale na smrt se jich zděsil! V černých šatech, tváře jako z bílého mramoru, seděly všechny tři vedle sebe a plakaly přežalostně, že mají svůj mladý věk tak ukrutným způsobem skončit. Bajaja je začal těšit a ukazoval, že se jistě nějaký vysvoboditel pro ně najde. Nebohé ho neslyšely a nepřestaly slze prolévat. Takový zmatek a zármutek byl po celém městě, neboť každý královskou rodinu miloval. Celé město bylo zároveň s hradem černým sukem potaženo.

Bajaja spěchal tajně z města přes pole ke skále, kde měl koníka zavřeného; když třikrát zaklepal, skála se otevřela a on vešel do ní. Pohladil koníkovi lesklou hřívu, políbil mu bílou lysinu a řekl: „Koníku milý! Nyní jdu k tobě o radu, a pomůžeš-li mně, budu navždy šťasten.“ Nato začal koníkovi vše, co se v zámku událo, vypravovat.

„O tom o všem vím,“ odpověděl koník, „a proto jsem tě sem přivedl, abys princeznám pomohl. Zejtra časně zrána sem přijď, a já ti ostatní povím.“

S velkou radostí běžel Bajaja k zámku a mnohý mu to mohl za zlé pokládati, že je tak vesel; ale naštěstí ho nikdo neviděl. Celý den nevyšel z princezniných pokojů a všelicos vymýšlel, jak by je poněkud potěšil, což se mu ale nepodařilo.

Druhý den ráno ještě za soumraku byl již u skály. Koník ho přivítal a řekl: „Nyní zdvihni pod mým žlabem kámen; a co tam najdeš, to vyndej.“

Bajaja s ochotností poslechl a vyndal z díry, která pod kamenem skryta byla, velkou truhlu. Koník mu poručil, aby ji otevřel, a když i to učinil, vytáhl troje krásné šaty, meč a uzdu na koně. Jedny šaty byly červené, stříbrem a diamanty vyšíváné, a co na nich pevného, bylo z lesklého ocele; k tomu bílý a červený chochol. Druhé byly celé bílé, zlatem vyšíváné, a brnění a přilbice ze zlata; chochol bílý. Třetí byly ale světlomodré, stříbrem, diamanty a perlami bohatě vyšité; k tomu bílý a modrý chochol. Ke všem třem byl jediný meč, jehož pochva se drahým kamením jen svítila, tak jako uzda na koně.

„Ty troje šaty jsou tvoje, napřed ale vezmi ty červené.“

Bajaja se přistrojil, připjal si meč a uzdu hodil koni přes hlavu.

„To ti povídám, nesmíš se báti a ze mne slézti. Jen sekej do té potvory a spolehni se na svůj meč.“ Tak přikazoval koníček, když vyjížděl ze skály. Zatím bylo v zámku smutné loučení a zástup lidstva vyprovázel ubohou Zdoběnu z města. Již byli nedaleko osudného místa, princezna slezla, a když viděla, že má jíti ke skále, padla ve mdlobách na zem. Tu letí zdálí kůň a na něm sedí rytíř s červeným a bílým chocholem. Přijev až k nim, poručil, aby se lidé odstranili, princeznu odvedli a jeho nechali samotného. S jakou radostí každý ten rozkaz vyplnil, to si můžeme pomyslit; ale princezna nechtěla odejít, ona se chtěla dívat, jaký to konec vezme.

Sotva vstoupili na jeden vrch, již se třesením skála otevřela a devítihlavý drak vylezl ven, ohlízaje se po své kořisti. Tu přiskočí na koníku Bajaja, vytáhne meč a jedním rázem utne tři hlavy. Drak se svíjel, plil oheň a házel sebou, až mu jed daleko široko stříkal, ale princ toho nedbal, sekal, až mu všech devět hlav usekal, ostatní dodělal koník kopyty.

Když drak zahynul, obrátil se princ a ujížděl, odkud přijel. S podivením hleděla za ním Zdoběna, ale vzpomněla si, že bude otec čekat,

proto se rychle k zámku s celou družinou obrátila. Vypsati otcovu radost, když viděl dceru živou, a radost sester, že se snad i jim vysvoboditel dostaví, kdož by s to byl! Bajaja také přiběhl a tu pořád ukazoval, aby věřily, že jim Bůh vysvoboditele pošle. Ač měly strach před druhým dnem, přece byly již veselejší a s Bajajou hovořily.

Druhý den byla vyvedena Budinka. Tak jako první den sestře, stalo se i jí. Sotva na místo přijeli, viděli rytíře s bílým chocholem přijíždět a za nějakou chvíli s osmnáctihlavým drakem statně se potýkat, až potvora zdechla. Po vykonané seči ujížděl jako první den. Když se princezna do zámku vrátila, litovali všickni, že udatnému rytíři svou vděčnost prokázati nemohou.

„Já vím, sestry,“ řekla Slavěna, když byly pohromadě, „vy jste rytíře neprosily. Ale já před něho kleknu a tak dlouho budu žádat, aby se mnou šel, až to učiní.“

„Co se směješ, Bajajo?“ ptala se Zdoběna, vidouc usmívající tvář němého. Ale Bajaja začal skákat po pokoji a dával na srozuměnou, že se těší na toho rytíře.

„Blázne, ještě tu není,“ odpověděla Zdoběna.

Třetí den byla vyvezena Slavěna, a tenkrát sám král s ní jel. Srdce se nebohé hrůzou třásl, když pomyslila, nepřijede-li vysvoboditel, že bude draku dána. V tom okamžení strhnul se radostný křik, že rytíř jede. Tak jako první dva draky, zabil Bajaja i třetího, ač on i kůň jeho mdlobou div neklesli. Tu přistoupil král i Slavěna a prosili rytíře, by s nimi do hradu jel, což on nikterak učiniti nechtěl. Slavěna klekla před ním, a chopíc se jeho roucha, prosila tak snažně, tak líbě, že princovi srdce tlouklo. Vtom sebou koník trhl a již nebylo rytíře vidět.

Smutna, že se nemůže svému vysvoboditeli odměnit, vracela se Slavěna s otcem domů. Všickni mysleli, že přivedou rytíře, ale naděje opět je zklamala.

Nyní byli zase všickni šťastni! To ale netrvalo dlouho a nový zármutek jim nastal. Jednoho dne dostal král vyzvání od sousedního

krále k válce. Ulekl se toho král velice, neboť věděl, že je soused mnohem silnější. Hned tedy rozepsal listy a poslové se rozlítli na vše strany, by sezvali knížata a velké pány ke královskému dvoru na sněm. To se stalo v rychlosti a panstvo se sjelo co nevidět. Král jim svou stížnost přednesl a o pomoc je prosil, podávaje za odměnu své dcery. Kdož by se byl za takovou odměnu zdráhal? Všickni se rozjeli a slíbili, že se v určitý den s vojsky svými dostaví. Nyní se chystalo vše k boji, a král sám chtěl své vojsko do pole vésti. Předposlední den přijela knížata a držela se velká hostina; potom se rozloučil král s plačícími dcerami, přikázal ještě Bajajovi, by dal na vše pozor, a při zvuku trub a píšťal brali se do pole.

Bajaja byl slova králova poslušen, ke všemu dohlížel, ale přece neopominul s největší ochotou o všelijaké vyražení princeznám se starati, by se jim nezastesklo. Najednou mu ale napadlo, že stůně, a nedbaje na lékaře, který mu chtěl pomoci, povídal, že si půjde sám pro koření, které ho lépe než všechny léky vyhojí. Princezny si pomysly, že je blázen, a nechaly ho jíti. On ale nešel na koření, to nerostlo beztoho pro jeho bolest nikde jinde než v jasných očích krásné Slavěny, on šel k svému koníkovi, by se s ním poradil, má-li králi ve válce pomoci. Koník ho přivítal, poručil mu, aby oblékl bílé šaty, vzal meč, jej obkročil, že pojedou do boje. Bajaja ho za to líbal.

Kolik dní trvala již válka a královo vojsko sláblo, nemohouc odolati velké síle nepřátel. Byla určena hlavní porážka na druhý den, kde se mělo rozhodnout, kdo s koho. Celou noc dával král rozkazy a vypravil také posly k dcerám s nařízením, co se státi má, kdyby prohráli. Ráno se odevzdali do ochrany boží a stavěli se v šiky. V tom okamžení zazněly trouby, zbraně začaly řinčet, střely lítat a křik a lomoz se rozléhal po širém údolí. Tu se octne mezi nepřáteli jinoch v bílých šatech, zlaté přilbici s bílým chocholem. Seděl na malém koni a v ruce držel ohromný meč, kterým tak nerázně do nepřátel sekal, že nemyslili jináče, než to zlý duch kyjem do nich mlátí. Tu se vzpamatovalo i královské vojsko a statnému hrdinovi po boku se postavilo. Vkrátce couvali nepřátelé,

a když bílý rytíř jejich vůdce zabil, rozprášili se jako stádo bez pastýře. Tu byl však rytíř lehce na nohu raněn, takže mu krev bílé roucho zbarvila. Jak to král spatřil, skočil dolů, roztrhl svůj plášť a zavázal mu sám krvavou ránu, prose jej, by s ním do stanu vešel. Ale rytíř mu poděkoval, bodl koně a byl ten tam. Král lítostí div neplakal, že mu již po čtvrté rytíř ujel, kterému tolikerymi díky povinován byl. Vítěz vracel se s nesmírnou kořistí domů. S jásáním byl v hlavním městě přivítán a v zámku byly přichystány rozličné slavnosti a radovánky.

„Nuže, správce můj!“ oslovil král Bajaju, „jak jsi řídil dům náš, co jsem byl vzdálen?“

Bajaja pokynul, že dobře, ale princezny se daly do smíchu a Slavěna pravila: „Musím ti žalovat, otče, na tvého správce, neboť jest neposlušný. Začal stonat, lékař náš chtěl mu dáti lék dobrý, on ale pravil, že si půjde sám pro koření. Šel, a nepřišel až za dva dni, celý chromý a churavější, než byl dříve.“

Král se na Bajaju obrátil, ten však se usmál a zatočil na patě, jako by ukazoval, že mu pranic neschází. Když slyšely princezny, že jich vysvoboditel opět otci v boji pomohl, nerady svolily k tomu státi se manželkami knížat, neboť se domnívaly, že by mohl přece rytíř pro některou přijíti. Ovšem nevěděla žádná, je-li hezký nebo ne, protože ho v tváři neviděly, ale každá si jej malovala jako anděla.

Král byl na rozpacích, jak to má s odměnou vyvésti. Každý z knížat pomáhal mu, co síla postačovala, a všichni se ve válce statečně drželi. Komu dcery dáti? I vymyslel si jeden prostředek, kterým by všem vyhověl, a potom vešel ke knížatům řka: „Přátelé milí! Já řekl, kteří mně nejvíce pomáhati budou v té válce, těm že moje tři dcery za manželky dám. Vy jste mi ale všickni věrně pomáhali, a proto chci takto učinit, bych žádnému neukřivdil. Postavíte se do řady a moje dcery shodí z balkonu dolů každá zlaté jablko; ke komu se to jablko dokutálí, ten se stane manželem té princezny. Jste s tím spokojeni?“

Všickni že ano. Král to oznámil princeznám, a ty s tím musely býti též spokojeny, by nenechaly otce v hanbě. Skvostně se přistro-

jily, každá vzala do ruky zlaté jablko a šla na balkon, pod nímž stáli v řadě knížata a páni. Mezi diváky zrovna u samých ženichů stál Bajaja. Nejdříve hodila jablko Zdoběna; kutálelo se, kutálelo, a zrovna k nohám němého. Ale Bajaja se uhnul, a ono se kulilo k jednomu hezkému knížeti, který je s radostí zdvihl a ze řady vystoupil. Nyní hodila Budinka, a jako dříve kutálelo se i druhé k nohám Bajajovým; ale zase je němý tak šikovně odmrštil, že se zdálo rovnou cestou běžeti k druhému sličnému pánu, který je zdvihl a s toužebností k balkonu na hezkou nevěstu pohlížel. Nyní házela Slavěna; ale tenkrát se Bajaja jablíčku neuhnul, nýbrž s radostí je zdvihl, běžel nahoru, před princeznou klekl a její ruku líbal. Ale ona se mu vytrhla, utekla do svých pokojů a hořce plakala, že si musí vzíti němého. Král se zlobil, knížata reptala, ale co se stalo, stalo se a nedalo se napravit. Nato byla hostina a po hostině mělo býti rytířské potýkání, při kterémž měla dávat ceny jedna nevěsta. Při hostině seděla Slavěna jako zaražená a slova nepromluvila; ženicha Bajaju nebylo viděti, a král myslel, že snad pohněván utekl. Všickni nebohou litovali, a chtějí ji trochu z toho vyraziti, prosili, by ona ceny rozdávala.

Slavěna konečně svolila. Již seděli páni okolo zábradlí, již se sokové potýkali a jeden druhého přemáhal, tu oznamuje hlásný, že stojí venku rytíř na malém koni, žádaje, aby byl ke hře připuštěn. Král kynul, že ano. Tu vjede na pláň rytíř v modrém a stříbrném šatu, na stříbrné přílbici bílý a modrý chochol. Princezny by byly málem vykřikly, vidouce postavu a koně statného vysvoboditele. Rytíř se poklonil paním a začal se s knížaty potýkat; ale co jich bylo, on je všechny přemohl a zůstal sám vítězem. Slavěna sešla k němu a nesla zlatý pás. Rytíř se před ní na kolena snížil a ona mu pověsila na krk pás, který sama vyšívala. Ruce se jí třásly a tváře jí hořely; i nevěděla, zdali slunce tak pálí, anebo ohnivě zraky krásného rytíře. Oči sklopíc, slyšela jen sladká slova: „Nevěsto krásná, ještě dnes tě uhlídám.“

Král a obě nevěsty sešli dolů, by rytíře zadrželi a jemu za vše se odsloužili. Ale on políbil v letu Slavěně ruku a vtom zmizel. Ta

myslila na slova, které jí pošeptal. Zase byly hody, a jen Slavěna seděla ve svém pokoji a nechtěla mezi hosty.

Měsíc vysvítil a od skály nesl koník naposled svého pána. Když ho donesl až k hradu, skočil Bajaja dolů, políbil mu krk a lysin u koník mu zmizel z očí. Nerad ztratil náš rytíř věrného přítele, ale za to ho čekala sladší náhrada.

Zamyšlena seděla Slavěna a myslila, že již sotva rytíř přijde; tu otevře panna dveře a povídá, že chce Bajaja s princeznou mluvit. Slavěna neodpověděla, a hlava jí sklesla do polštářů. Vtom ji vezme někdo za ruku, ona zvedne hlavu a vidí před sebou krásného hrdinu, svého vysvoboditele.

„Hněváš se na tvého ženicha, že se před ním skrýváš?“ ptal se Bajaja.

„Proč se mne na to ptáš, vždyť nejsi můj ženich,“ šeptala Slavěna.

„Jsem, panno, před tebou stojí němý Bajaja, který tobě kytky vázal, od smrti vysvobodil tebe i tvé sestry a otci ve válce pomohl. Já jsem tvůj ženich!“

Že se Slavěna na něho nehněvala, mohl by každý ujistit. Za hodnou chvíli potom rozlítly se dveře u hodovní síně a do nich vkročí Slavěna s rytířem v bílém šatu a zlaté přilbici, představujíc ho otci co svého ženicha, němeého Bajaju! Otec se radoval, hosté se divili a sestry po očku hleděly. Teprv nastala pravá veselost a pilo se na zdraví zasnoubenců až do bílého rána.

Po svatbě odjel Bajaja se svou Slavěnou, aby se podíval k rodičům; ale jak se ulekl, když viděl celé město potáhnuté černým sukem. Hned se táže, co to znamená, a slyší, že umřel mladý král. Pospíchal k zámku, aby rodiče své potěšil, což se opravdu jen jemu podařiti mohlo, neboť drželi i jeho za nebožtíka, protože tak dlouhý čas o něm neslyšeli. Zase se přistěhovala do zámku radost, černé sukno se odestřelo a místo jeho zastoupilo červené. Bajaja byl králem ve svém království a prožíval do smrti se svou manželkou nekaleného štěstí.

SEDMERO KRKAVCŮ

Matka pekla chléb a přislíbila svým sedmi synům, že udělá každému po bochníčku, budou-li tiší. Chlapci umlkli na chvíli jako pěny, ale bochníčky za tu chvíli upečeny býti nemohly, a chlapcům trpělivost brzy přešla. Začali matku zase hněvat, neustále za sukně ji tahat a křičet, kdy budou bochníčky hotovy. Dlouho to matka snášela, ale konečně ji trpělivost přešla; hněvivě na ně vzkřikla: „I bodejž jste se všickni zkrkavčili!“

Sotva ta nešťastná slova dopověděla, proměnili se její synáčkové v sedmero krkavců, pohlédli smutně na matku, zatřepali křídly, vznesli se do povětří, a než se uleknutá máti vzpamatovala, zmizeli jí z očí. Jak si vlasy z hlavy trhala, jak naříkala a bědovala, ale již bylo vše darmo, děti byly ty tam. A což teprv, když se otec vrátil a kadeřavý Jaroslávek jemu naproti nepřišel, ani žádný ze sedmi synů ho nepřivítal, což tu naříkal a div si nezoufal, když se o jejich nešťastném osudu dověděl. Manželku nekáral vida, že těžce hoře své nese, neboť ji velice miloval, a protož raději bolest svou v srdci ukrýval.

Po čase se i matčin zármutek ztišil, když se Pánbůh nad ní smíloval a pro potěšení dceruškou ji obdařil, již ona si dávno místo některého chlapce přála. Bohdanka byla dětátko rozmilé, a čím více rostla, tím spanilejší byla a tím více radosti rodičům působila, jako by věděla, že má mnoho co vynahrazovat. Jedenkrát, když byla již trochu odrostlá, stála v komoře u truhly, v níž matka cosi hledala, a tu spatřila vespod malé kazajky a košile pro chlapce.

„Ale matinko, čím jsou to kazajky a košile?“ ptala se zvědavě matky.

„Ó, neptej se mne, dítě milé,“ odpověděla matka a hned ji horké slzy polily.

Bohdanka vidouc matku plakat, nechtěla se více tázat, ale přece jí to neustále v mysli vězelo, čím to asi kazajky jsou a proč při pohledu na ně máti plakala. I ptala se otce, ale ten začal také slzet, a Bohdanka se opět ničeho nedověděla. I napadlo jí, neměla-li bratrů; ale bylo jí divno, proč je rodiče zapírají, a jestli umřeli anebo někde v cizině jsou, proč žádný o nich nemluví.

V domě byla mezi čeládkou stará děvečka jménem Dorota, která již mnohá léta u nich sloužila a říkáje k rodině patřila, té se konečně Bohdanka ptala, čím to jsou kazajky a košile, co v truhle leží a nad nimiž matka plakala. Dlouho jí to nechtěla Dorota povědět, až jejím lichocením a prosbami pohnuta déle vzdorovat nemohla a děvčeti o ztrátě sedmi bratrů pověděla. Ó, jak se Bohdanka nad nešťastným osudem svých bratrů zarmoutila!

„Povídej mi, Dorotko,“ ptala se děvečky, „povídej, jak moji bratříčkové vyhlíželi?“

Dorotka začala chlapce popisovat od hlavy k patě, vypravovala, co který rád dělal a jedl, který byl dobrý a který lepší.

„Ó, jak bych moje bratry byla milovala!“ vzdychlo děvče, když Dorotka svou chvalořeč dokončila, a na chvíli se zamysliło. Najednou ale kadeřavou hlavinku vztyčila a ptala se: „Ale Dorotko, kampak moji bratři ulítli, což jsou na věky ztraceni?“

„Ztraceni? To snad ne; ale kdož ví, na kterém místě jsou zakleti. Pochybuji, aby se kdo odvážil po světě je hledat.“

„Kdybych já byla jen tak velká a silná, jako jste vy, já bych je hledala tak dlouho, až bych je našla.“

„Milá panenke, svět je velikánský, vy byste se v něm ztratila jako zrnko máku v širé pláni, to je bláhová myšlenka,“ vylouvala stará děvečka Bohdančinu řeč. Ale to zmužilé děvče nepustilo myšlenku mimo sebe. Kudy chodila, tudy myslila na ubohé bratry, myslila na žal svých rodičů, které často potají plakat vídala, a den ode dne byl úmysl její pevnější vydati se na cestu, až jen síly nabude.

Rok po roce plynul a Bohdanka vyrostla jako jedle, tělo její bylo jako ulité a tvář krásná, krásnější byla však její čistá, ctnostná duše. Po celý ten čas nezapomněla ani v okamžení na své předsevzetí, a když počítala osmnácte let, umínla si, že tu pouť nastoupí. Jednalo se tu jen o to, co tomu rodiče řeknou a zdali milované dítě do světa pustí. Bohdanka měla ale pevnou vůli na rodičích svolení vyprositi. Jedenkrát seděli otec a matka vedle sebe, a oba vzpomenuvši si na své syny, zaslzeli; tu přistoupila Bohdanka k nim a vzala je za ruce řkouc: „Mamičko, tatíčku, neskrývejte přede mnou slze, já vím již, co vás trápí, a chci vám pomoci.“

„Ty, ty že víš, co nás trápí, a že nám chceš pomoci, to není možná!“ zvolali oba najednou.

„Ó, je to možná, já vám jistě pomohu, jen když svolíte, oč budu žádat.“

„Kdo ti to pověděl, jak nám chceš pomoci, co žádáš?“ tázali se kvapně.

Mně se zdálo již po tři noci, že přilítl k mému loži malý krkavec a takto ke mně pravil: „Nemeškej, Bohdanko, a vydej se na cestu. Já jsem jeden z tvých sedmi bratrů v krkavce zakletých, my na tebe čekáme, abys nás vysvobodila. Řekni to rodičům a vydej se na cestu, my tě povedem a chránit budeme, kamkoliv se obrátíš. Tak mi po tři noci ten krkavec povídal, a já nyní vím, že jsem měla sedm bratrů, pro které vy želíte a jež vám já zase přivedu, když mi požehnání na cestu dáte a mne od sebe pustíte,“ dokončila Bohdanka, která si byla sen jenom vymyslila, aby snáze svolení od rodičů obdržela.

„Dítě, dítě, také tebe máme želet, máme ještě poslední radost ztratit? Ne, ne, ty nás nesmíš opustit,“ naříkali ubozí, lekajíce se slov dceřiných.

„Mám tedy nechat bratry zahynout, kteří jen ve mne svou naději skládají? Nechte mne jít a nemějte starosti, že v širém světě zahynu, láska mne povede a ostříhá na všech cestách mých. Jaká to bude radost, až vám bratry přivedu a zdravá do vašeho náručí se vrátím!“

Tak a ještě mnohem úsilněji prosila a dotírala na rodiče Bohdanka, až konečně svolili, ačkoli s hořkými slzami a s těžkým srdcem.

Nyní si uchystala Bohdanka pocestní šat a za několik dní byla na cestu připravena. Když se od rodičů loučila, dala jí matka prsten z ruky a řekla: „Po tomto prstenu tě moji starší synové poznají, to byla jich nejmilejší hračka, když jsem je na klínu držívala.“

S bolestí požehnali rodiče své jediné drahé dítě a s těžkým srdcem se i Bohdanka s nimi rozloučila. Než úmysl její ani na okamžik neochabl. Odhodlaně pustila se do dalekého světa bez průvodce, bez ochránce, jen čistá láska sesterská bděla nad ní a nedala jí klesnouti.

Dlouho chodila, aniž se byla čeho o bratřích dověděla. Jedenkráte přišla do velkého lesa, a bloudíc drahý čas po něm, našla chaloupku, do níž vešla. Bylo tu chladno a libo, ale i ticho a pusto; Bohdanka sedla a čekala, kdo přijde. Najednou se dveře otevřely a do nich vkročil se šumotem divoký mládenec.

„Co tu hledáš, kdo jsi?“ ptal se Bohdanky a dech jeho ji silně ovanul.

„Nehněvej se, pane, já hledám svých sedm bratrů, dnes jsem v tomto lese zabloudila a do chaloupky vaší vkročila. Nech mne zde odpočinout.“

„Já jsem vítr a každého, kdo mi v cestu přijde, roztrhám. Ale že jsi umdlena, popřeji ti odpočinutí.“

Bohdanka si zase usedla a myslila, když je mládenec vítr, že by snad o bratřích vědět mohl, a umínila si zeptati se ho na ně. „Pane,“ začala po chvíli, „již dlouhý čas tomu, co chodím po světě a hledám svých sedm bratrů, kteří jsou v krkavce zakleti; nemáš zdání, kde by se nacházeli?“

„Nemohu ti o nich povědět, ale můj bratr měsíc, ten by měl vědět, kde jsou; že jsi tak hodna, chci tě k němu donést.“

Bohdanka byla s navržením spokojena a divoký mládenec vzal ji do náručí. Jako by prsa jeho byla naplněna vonným kvítím, tak líbě vanul dech jeho.

Měsíc byl bledý mládenec se stříbrnými vlasy. „A čeho u mne pohledáváš?“ ptal se Bohdanky, když ji k němu vítr donesl.

„Pane, hledám sedmero bratrů v krkavce zakletých. Bratr tvůj povídal mi, že bys o nich věděti měl; prosím tedy, abys mi pověděl, kde jsou.“

„Rád bych ti pověděl, kde se nacházejí, ale nevím o nich ničeho. Bratr můj slunce, ten ti dá nejjistější zprávu. Chceš-li, donesu tě k němu.“

Jakž by nebyla Bohdanka chtěla! S radostí svěřila se stříbrovlasému mláďenci a ten ji donesl k slunci, bratru svému.

Slunce byl mládenec zlatovlasý, krásných tváří. Když mu Bohdanka žádost přednesla, odpověděl: „Vím, kde jsou bratři tvoji, a chci tě k nim donést. Dříve si však odpočín a posilni se večerí.“ Na ta slova musela se Bohdanka posadit a povečeřet. Bylo to kuřátko, co k večerí dostala.

Když se najedla, promluvil bratr slunce: „Panenko, kostičky nenech ležet, seber je a vezmi s sebou, budou ti k dobrému.“

Bohdanka uposlechla a kostičky do zástěry svázala. Ještě si trochu odpočinula, a když noc přecházela, přijel slunce se zlatým vozem, Bohdanka sedla do něho, a již jela přes hory a doly. Kolik hodin jízda trvala, než se ocitli ve tmavém údolí, kolkolem vysokými skalami obklopeném, bylo by těžko vypočíst. Tam ji zlatovlasý mládenec z vozu sesadil a řka: „Nyní si pomoz sama!“ zmizel.

Bohdanka se ohlédla kolem sebe, a vidouc ty vysoké skály a to prázdné údolí, nevěděla, kde má bratry hledat. „Snad jsou na některé skále,“ pravila sama k sobě; „ale jak tam nebohá vylezu?“ I chodila od jedné ke druhé, až se u té zastavila, která se nejpřístupnější býti zdála. Aby mohla snáze lézt, vykasala sukně, ale vtom jí ze zástěrky kostičky vypadly. A hle, jaký to div, z kostiček udělal se žebřík, dosahující až na vrchol skály. Hbitě začala Bohdanka po špruhách lézt, až se šťastně na poslední dostala a v jeskyni se ocitla, kde hned na první pohled viděla, že obydlí bratrů našla.

Stálo tam sedm postelí, uprostřed stůl a na něm bylo pro sedm osob prostřeno. Krmí tu bylo dost a oheň nebyl ještě vyhasnul. Honem tedy vybrala Bohdanka, co potřebovala, a začala strojit sedmero jídel, pro každého bratra jiné. Hotova jsou s vařením, postavila jídla na stůl, svlékla prsten matčin z prstu a položila jej pod talíř, který byl na prvním místě, neboť se domnívala, že tam jistě nejstarší bratr seděti bude. Potom všecko urovnala, skrčila se za jednu postel a čekala, až bratři přijdou. Netrvalo to dlouho a bratři krkavci přišli z lovu domů.

„Co to,“ zvolal první, „jídla na stole, kdo je připravil?“

„A pohleďte pak, bratři, ty jídla jsou jako schválně pro nás připravena, každý má, co nejraději jídá,“ zvolal druhý.

„Bratři, bratři, tu je matčin prsten, musí tu někdo z domu býti,“ vzkřikl radostně nejstarší, když přiklopený talíř pozdvihnul prsten našel.

„Tedy hledejme po jeskyni,“ navrhl Jaroslávek. Všickni se na ta slova obrátili a hledali, a tu za sebou Bohdanku spatřili. „Kdo jsi?“ ptali se jedním hlasem.

„Vaše sestra Bohdanka; nesu vám pozdravení od matky a od otce; abyste mi ale uvěřili, dala mi matka svůj prsten.“

„Ó, my ti věříme, žes naše sestra, kdož jiný byl by se k nám od-vážil!“ zvolali bratři. Hned jí udělali místo u stolu, a když mezi nimi seděla, musela vypravovat, co se doma od jich zmizení stalo, což ona mileráda učinila. Po ukončení svých zpráv ptala se bratrů, jak by možná bylo, aby je vysvobodila?

„To je těžká úloha, ač se ti bude lehkou zdáti,“ povídal nejstarší z nich. „Chceš-li nás, milá sestro, vysvobodit, musíš nám ušít každému po košili. Musíš však len sama zasít, vyplet, vytrhat, připravit i sepříst, předito sama utkat, plátno vyběliti a košile z něho ušít. Při tom všem nesmíš ale slova promluvit, ať se s tebou cokoliv děje. Troufáš-li si to vyvésti, vysvobodíš nás.“

„To není tak těžká věc; všechny ty práce já dobře umím a mlčeti mi nebude za těžko, když vím, že vás tím vysvobodím,“ odpověděla dobrá sestra.

Za ta slova bratři div jí ruce nezulíbali. Po večeři udělali jí lože a ona brzy usnula.

Ráno po snídání dal jí bratr skříňku se semenem a řekl: „Nyní musíš od nás pryč, milá sestro; chceš-li nás vysvobodit, vezmi to semeno, pojď s námi, a my ti místo k setí vykážeme.“

Bohdanka byla volna učiniti, jak bratr pravil, a vezmouc skříňku do ruky, kráčela za ním. Když přišli do pěkného údolí, vykážali jí bratři pole k setí lnu a vydutou vrbu k obývání, potom se s ní smutně rozloučili a odešli do své jeskyně; Bohdanka pak ihned pole připravila a semínko zasela. Mezitím co semeno vzcházelo a len povyrůstal, měla ovšem trochu dlouhou chvíli, ale ona chodila po údolí a po lese, aneb krášlila své obydlí, vydutou vrbu. O pokrmu starat se nemusela, neboť po každé včas měla snídání, oběd i večeři ve vrbě, a ač věděla, že jí to bratří nosí, přece žádného neviděla. Brzy byl len tak daleko vzrostl, že jej musela Bohdanka plet, a tu bylo na čas práce dost. Od pletí až k trhání lnu opět doba uplynula a již měla čáku, že dlouhou chvíli míti nebude. Ona pilně prostírala len na rosu, obracela jej, a když byl odrhnut, zklepán a zvochlován, byl měkký jak hedvábí. Náradí k tomu, jakož i vřeteno a přeslici s kuželem našla v čas potřebný ve vrbě. Nyní měla již všecek len v žemních a mohla začít příst. Sedla tedy ke přeslici, a již se vřeténko točilo jako čamrda; vzpomněla si přitom na své rodiče, jak sedávala s matkou a Dorotkou při přeslicích a otec jak všelicos povídal aneb čítal.

„Teď budou sedat sami,“ myslila si v duchu, „a budou na mne pamatovat, kde asi jsem a jestli mne do smrti uvidí. Ráda bych byla, kdyby dozejtří úkol můj hotov byl, ale to není možná. Však uplyne čas co nevidět, a Pánbůh nedopustí, aby se nás rodiče nedočkali.“ Přitom utřela slze, které jí byly do očí vstoupily, zástěrou, a když

ji zase spustila, viděla před sebou psa, který okolo ní čuchal a do štěkání se dal. I vystoupila z vrby a koukala, je-li kdo nablízku, komu by pes ten náležel, a tu viděla zdaleka kočár přijíždět. I schovala se do vrby a začala psa odhánět, ale ten pryč jíti nechtěl a neustále štěkal. V kočáře seděl mladý pán, který se z cesty do svého zámku vracel a do údolí toho zabloudil. Slyše psa štěkati, poslal kočího, aby se podíval, co to znamená. Kočí šel, a když Bohdanku ve vrbě seděti a přisti viděl, ptal se jí, kdo je a proč v té vrbě sedí.

Ale Bohdanka zavrtěla hlavou a ukázala na ústa, že je němá. Na to znamení se kočí k pánu svému vrátil, a co viděl, vypravoval, s doložením, že je ta němá panna překrásná. Pán ihned poručil, by kočí k vrbě zajel; tam pak skočil z vozu a k panně vkročil. Jako dříve kočímu ukázala Bohdanka nyní i pánu, že mluvit nemůže; ten ale nedbaje na to umínil si, že vezme krásnou přadlenu s sebou, neboť se mu velice zalíbila. Toto své mínění také ihned Bohdance vyjevil.

Děvče se ovšem nad tím velice zaleklo, ale v okamžení vzpomnělo na slova bratrova, že musí trpělivě a mlčky všecko snášet, cokoliv se stane, a odhodlaně poddala se vůli pánově v přesvědčení, že zkouška ta k vysvobození bratrů potřebná jest.

Pán pln radosti, že se děvče nezdráhá, nemeškal dle její poukázky všecek len, jakož i přeslici a vřeteno na vůz odnésti. Když se byla Bohdanka i on posadili, švihnul kočí do koní a ti uháněli v jednom kvapu. Na cestě chtěla se Bohdanka na mladíka podívati, neboť si byla v překvapení jeho tváře ani nevšimla, než sotva oko k němu pozvedla, již je zase sklopila. Inu, potkala se s jeho krásnýma očima, a to byly dvě slunce, do jichž paprsků ona hleděti nemohla.

Mlčky přijeli k jeho zámku; ona mluvit mohla a nesměla, on mluvit směl, ale nemohl samým zalíbením. Služebníci hleděli s podivením na Bohdanku, když ji pán z vozu dával a poroučel, by len a přeslici za nimi nesli. V domě jim vešla vstříc obstaralá hospodyně, nevlastní to sestra pánova, vítajíc je, ale v duchu žehrajíc. Byla to zlá osoba, která na světě žádného nemilovala kromě sebe; za to ji

ale také nikdo nemiloval, vyjmouc bratra, který jsa dobrosrdečný co sestru ji náviděl a celé hospodářství jí svěřil. Ona znala jeho slabé stránky a tak se uměla k němu lichotit, že jí vždy věřil a často tím nespravedlivě jednal proti jiným.

Bohdance se vedlo v zámku dobře, a domácí pán by jí byl pomyšlení udělal. Viděla dobře, že ji miluje, a nebylo jí to protivné. A jakž také? Vždyť nebylo ani její srdce prosto oné vášně, která světem vládne.

Proto však přece na své bratry nezapomněla, pilně předla, a ani tenkrát slova nepromluvila, když se jí milovaný mladík tázal, chce-li býti jeho ženou. Oni si však i beze slova rozuměli, neboť když od ní pán odcházel, jsa celý blažen, poroučel sestře, aby přípravy k svatbě dělala. Té to ale nebylo po chuti, že si bratr neznámé děvče vezme, pročez mu to na všelijaký způsob vymlouvala, ale tenkrát se zmýlila. Když viděla, že je všecko domlouvání daremné a že bratr jinak nedá, myslila: „Ať si ji tedy vezme, lépe tu němou sprostou dívku než sobě rovnou, však ona mi panování v domě nepřekazí, aniž se opováží nade mne se postavit; a kdyby přece, potom bych se postarala o prostředek, že by panování její na věky přešlo.“

Tak si myslila ta nenávisti plná dračice a jakoby s největší chutí přípravy k svatbě činila. I Bohdanka musela na několik dní přádlo odložit a místo se lnem se svatebním šperkem a věncem se obírat, hosty vítat a domácí paní představovat. Vpravila se tak brzy do všeho, co jí bylo nové, že sám její manžel jinak nemyslel, než že z panského rodu pošla. Sestru manželovu brzy prohlédla, nenechala to však na sobě znáti, byla k ní přívětiva a laskava, ale v domě poroučela nejvíce sama, a kde mohla, učinila dobrodiní. Služebníci poznali, jak dobrou paní mají, a brzy jí všickni dobrořečili. Manžel jí kolikrát říkal, aby tak pilně nepředla, že to nemusí býti; ale ona si to vymluvit nedala a konečně mu znamení dala, že by se stala nešťastnou, kdyby jí nenechal v tom celou vůli. Od té doby mohla dělat, co chtěla.

Když byla s přádlem hotova, dala si postavit v pokoji stav a začala tkát. Nebylo to nic divného, an tenkrát ty nejvznešenější paní všechny domácí práce vykonávaly. Za nějaký čas cítila se býti Bohdanka matkou, a tu dosáhlo štěstí jejího manžela nejvyššího stupně a již si nic jiného nepřál. Bohdanka ale přece jedno přání ještě měla, a to se již k cíli chýlilo, neboť bylo již plátno vybílené a košile se šily. V domě chodila ale ještě jedna osoba, kterou to těšilo, že přijde mladý dědic. To byla sestra pánova; v její jedem skrz naskrz napuštěné duši zrodil se plán docela jí hodný. Lísala se k Bohdance a tak upřímně se k ní stavěla, že ta lsti a úskoky neznající duše jí uvěřila. Když docházel již čas, dostal pán od přítele list, aby mu v jedné při nápomocen byl a na několik dní ho navštívil. Nerad opustil v tu dobu svoji drahou Bohdanku, ale nemohl to příteli odepřít. I přikázal přísně své sestře, jakmile se co přihodí, ať v okamžení rychlého posla k němu pošle. Ta slíbila, že tu největší opatrnost a bedlivost ve všem míti bude, a bratr rozloučiv se s milovanou chotí, odjel pryč.

Za tři dni po jeho odjezdu porodila Bohdanka synáčka. Žádný ji neopatroval než švagrová. Jak se dítě narodilo, zacpala mu ústa, zaobalila do plenky a pustila oknem. Na místo jeho podstrčila kotě. Bylo to ovšem hrozné leknutí pro matku a ta nejbolestnější rána, která ji trefit mohla. Ale co měla říci? Žádný nebyl u ní, nikdo nevěděl, zdali to pravda či nepravda, a tudy musela mlčet, ač tušila, že to není možná, aby ji Pánbůh tak zkoušel. Švagrová ale toho okamžení list bratrovi napsala, a nejenže nešťastný porod manželčin vylíčila, ale i hroznou lež si vymyslela, že totiž jakýsi divný muž u postele se octl, a když Bohdanku objal, že se též v ošklivou ženu proměnila a s ním v neznámé řeči rozprávěla a se smála. Konečně mu připomínala divé ženky na mysl, dokládala, že Bohdanka takovou je, a nechce-li býti nešťastným, aby ji dal upálit. Též napsala lístek ku příteli bratrovu, aby ho u sebe zdržoval a k ženě ho nepouštěl, že je divá.

Když manžel Bohdančin list ten obdržel, nevěděl v zoufalosti co počít, ale přítel mu to rozmlouval a žádnou mocí od sebe jej pustit nechtěl, dokud by nebyl chladnější mysli. Přítel odbyl posla s vlastnoručním listem na sestru, kde jí zoufalost bratrovu oznamuje a také slibuje, že ho hned od sebe nepustí. Zatím byla sestra hrozné pohádky o švagrové roztrousila, že se i služebnictvo zděsilo a k ní jít bálo, kdežto ji přece všickni tak srdečně milovali.

Když ji list došel, povídala, že je od bratra a že jí oznamuje, pro uvarování dalšího neštěstí, aby se divá žena hned na hranici upálila. Ten rozkaz se měl bez meškání vyplnit a hranice byla co nevidět hotova. Zatím seděla Bohdanka ve své ložnici tichá a bledá a došívala slzíc u poslední košile rukáv. O všech těch bezbožnostech švagrové neměla ani polovic vědomosti, ač poznávala, že se v ní zmýlila a že ona všeho toho zlého jest původem. Tu vkročí k ní švagrová a oznamujíc rozkaz manželův poroučí, ať se k smrti hotoví.

Dobře věděla Bohdanka, že to není poručení manželovo, ale co si měla počítí samojediná proti davu rozháraného lidu, který se již do světnice dral, by ukrutnou čarodějnici spatřil. Znamením prosila ještě, by ji nechala švagrová jen asi sedm stehů došít, které na rukávu chyběly, ale ani to jí dovoleno nebylo. Složila tedy košili k druhým a vzdychla: „Moji ubozí bratříčkové, já úlohu skončila, a kdež jste vy?“

V tom okamžení strhl se hrozný šumot, lid se rozstoupil a sedm krkavců přilítlo, nesouce na svých křídlech hezounké děťátko, které Bohdance do náručí složili.

„Zde, drahá sestro, jsme se ti poněkud odsloužili a nyní nám honem košile přehod!“ Tak řekl nejstarší bratr.

Radostí opojena vzala košile a jednu po druhé na bratry hodila. V tom okamžení se udělali z nich statní mužové a mládenci, jen tomu nejmladšímu Jaroslávkovi zůstalo na rameni sedm pírek, protože nemohla sestra těch sedm stehů došít.

V největší radosti zaklepou na dvoře koňská kopyta, a v okamžení nato objímá Bohdanka svého manžela a klade mu do náručí vysvobozeného syna. Kdyby mu bylo možná bývalo ještě více ji milovati, jistě by to byl udělal, když se od švagrů dověděl, co pro jich vysvobození podnikla. V radosti a laskavém hovoru zapomněli na sestru pánovu, ale zato pamatovali na ni služebníci, kterým ona tak nedobrou paní byla. Když viděli, že ona všeho jest příčinou a nyní skrze lid se prodírá, aby prchnout mohla, vzali ji za vlasy a bez milosrdenství na hranici hodili a podpálili.

Již byla ztracena, když se to bratr a Bohdanka dověděli. Ona se lekla, ale on ji káral, řka: „Děkuj Bohu, že nás jí zbavil; ona mně tak hrozné psaní poslala, že jsem div se nezbláznil. Ale přece jsem v tebe důvěru neztratil; navzdor všemu zdržování sednuv na koně, byl bych přece již pozdě přišel, kdyby tvoji bratři tě nebyli vysvobodili.“

„Nyní na to všechno zapomeňme, vždyť jsme šťastni,“ odpověděla Bohdanka, líbajíc své krásné dítě.

Manžel její prodal panství a táhl se ženou a svými švagry k jejich rodičům. Jaká to byla radost pro rodiče, když se všechny dávno již za ztracené držené děti vrátily, a s nimi ještě nový syn a vnuk, to vypsát možná není. Co chybělo ještě k jich blaženosti?

Božena Němcová
Nejznámější pohádky

Ilustrace na obálce volné zdroje
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 1. 11. 2019

ISBN 978-80-274-0034-8 (epub)
ISBN 978-80-274-0035-5 (pdf)
ISBN 978-80-274-0036-2 (prc)